

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Четвртото продолжение на 81-та седница на Собранието на
Република Македонија, одржана на 25 декември 1997 година

Скопје, декември 1997 година

**4 (ЧЕТВРТО) ПРОДОЛЖЕНИЕ ОД 81-ТА СЕДНИЦА НА СОБРАНИЕТО НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ОДТЖАНА НА 25. XII. 1997год.**

ДИСКУТАНТИ

: Дневен ред:

1. АНДОВ СТОЈАН – 2, 7, 193, 195, 211, 213, 216
2. АБДИ ФАИК – 39, 41, 43
3. БИЉАЛИ МЕРСЕЉ – 47, 49
4. ВАНГЕЛОВ АТАНАС – 11, 14, 15
5. ВИДИМЧЕ КИРЕ – 131, 133
6. ГОШЕВ ТУШЕ – 144
7. ДОНЕВСКИ СЛОБОДАН – 185, 187, 188, 189
8. ЗОГРАФСКА – КУЉАН РАТКА – 184, 185
9. КОЦЕВСКИ АЦЕ – 31
10. КРСТЕВСКИ ЗОРАН – 116, 118
11. КАРЕВ ЗВОНКО – 192
12. МИТЕВСКИ ДРАГАН – 123, 124
13. МЕШКОВ ЉУПЧО – 90, 92, 98
14. МИНОВ ПАНЧО – 105, 110
15. ПЕТКОВСКИ ТИТО – 1 (води седн.) ...
16. ПОПОВСКИ НИКОЛА – 21, 22
17. ПОПОВСКИ ЉУБОМИР – 51, 57, 114
18. РАМАДАНИ САЛИ – 166, 168, 184
19. РАМАДАНИ ХИСЕН – 136, 142
20. РАМАДАНИ ИСМЕТ – 98, 104
21. СОКОЛОВСКИ ВЛАДИМИР – 155, 160
22. СТАНКОВСКИ ВЛАДИМИР – 64
23. СИЉАНОВСКИ НАУМ – 176, 177
24. СТОЈАНОВСКИ ТОМИСЛАВ – 69, 73, 80, 81, 82, 104, 153
25. ТРАЈКОВ РИСТО – 60
26. ТАИРИ МЕВЉАН – 148, 151, 155, 218
27. ФИЛИПОВСКИ БЛАГОЈА – 90 (води седн.)
28. ХАНЏИСКИ БЛАГОЈ – 196, 204, 214
29. ШАКИРИ ХИСНИ – 84, 89
30. ШАПУРИЌ ЗОРАН – 161

-Точка 19-стр до 220
Предлог одлука за предвремени
избори (не е донесена одлука)

-ПРОДОЛЖУВА-

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Четвртото продолжение на Осумдесет и првата седница на Собранието на Република Македонија, одржана на 25 декември 1997 година

Седницата се одржа во просториите на Собранието на Република Македонија, (сала број 1, со почеток во 11,05 часот.

Седницата ја отвори и со неа раководеше Тито Петковски претседател на Собранието на Република Македонија.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Продолжуваме со работа по Осумдесет и првата седница. Пратеникот Тодосие Паунов, единствено го најави своето отсуство.

Констатирам дека на седницата присуствува мнозинство пратеници и дека Собранието може полноважно да одлучува.

Согласно договорот што го направивме вчера продолжува со расправа по деветнаесеттата точка.

Сакам да Ве известам дека по завршувањето на расправат по 19-та точка ќе поминеме по амандманска расправа по Законот за води

Бевме оптимисти сите заедно вчера дека ќе го завршиме со тој закон, меѓутоа како што видовте до 17,00 часот имаме некоја кондиција, после тоа ни недостасува кондиција, па немаме кворум и не можевме тој закон да го донесеме.

19. Деветнаесеттата точка е - Предлог на одлука за подготвување и одржување на предвремени избори за Собранието на Република Македонија.

Предлогот на одлуката, Извештајот на Комисијата за политички систем, Ви се доставени односно поделени.

I/2 JM/НД

Отворам општ претрес.

Молам, кој бара збор?

СТОЈАН АНДОВ:

Господине претседателе, господин премиер, министри, дами и господа пратеници, нашата пратеничка група на Либерално - демократската партија како што е познато поднесе на 12.11.1997 година, Предлог одлука во која е содржан планот за организирање и одржување на предвремени избори. Тој наш предлог како што е исто така познато е поддржан и од најголемата опозициона вонпарламентрна партија ВМРО - ДПМНЕ. Исто така е поддржан и од други помали опозициони партии кои не се во Парламентот и кои се во Парламентот, на пример Демократската партија на Македонија.

Оваа Предлог - одлука покрај тоа што го содржи планот кои акти се потребни и кои активности се потребни да се организираат и одржат предвремени избори содржи и образложение зошто се тие предвремени избори потребни оваа пролет. Јас некој од тие наводи во образложението овде ќе спомнам, а ќе дадам и некои дополнителни објаснувања. Всушност без оглед на настојувањата поинаку да се дефинира состојбата во Македонија, нашата држава се наоѓа во длабока криза во таква ситуација особена одговорност лежи на избраните на граѓаните на нивните претставници во Парламентот на оние луѓе на кои тие довербата им ја дале од кои очекуваат од самите граѓани да имаат способност појасно, попрецизно, поцеловито, побрзо да можат да ја оценат состојбата и очекуваат од нив да можат порано од нив дури да дојдат до сознание што точно тогаш треба да се работи. Токму затоа што верувале дека имаат такви способности тие нивни претставници и ги пратиле овде. Особено е тешко на претставниците на граѓаните и голем предизвик е за нив кога ќе се сретнат токму со ваква ситуација, кога ќе се сретнат со ситуација кога негативните трендови водат кон натамошно продлабочување на и инаку длабоката криза и пред задачата да видат

I/3.-

што е тоа што треба токму тие да сторат да се пресечат тие трендови, да го одмерат моментот точно кога е тоа потребно и да донесат како пред една недела овде беше од оваа говорница речено крупна политичка одлука. Од способноста на тие избраници да донесуваат крупни политички одлуки зависи дали земјата ќе успее да собере сили да излезе од криза, или со ситни чекори ќе си тапка на место, и ќе тоне се подлабоко. Ние сега се наоѓаме во времето кое по многу што е пресудно би рекол можеби за целата прва половина на идниот век, пресудно е за светот, пресудно е за Европа, пресудно е и за Балканот, пресудно е и за нас, за нашата земја, за граѓаните на нашата земја. После пет-шест години прилична конфузија и неодлучност околу тоа каков ќе биде патот на светот после паѓањето на комунизмот и определбата разните берлински сидови да се срушат и да почнат интегративни процеси кои ќе отворат перспективи пред сите граѓани на сите земји на тој досега поделен свет, после еден период на лутања на ретроградни движења, еден период на силни конфликти кои добија и оружена форма после стотици илјади изгинати луѓе, разорени домови, уништени градови се изнајде формула за сродување на приликите во Европа. Во целиот тој процес граѓаните на Македонија и македонскиот народ, националностите македонската држава од почеток се втурна со огромна надеж дека има историска шанса да ги оствари соништата на генерации и токму сега кога тој процес е јасно насочен и ги доби своите рамки, своите форми, кога се изградени сега и почнуваат да делуваат механизмите и извориштата на динамизмот на развојот на ширењето на демократијата на економскиот просперитет, на надежта на луѓето дека иде едно добро време за нив, во тие услови нашата земја во овој момент спаѓа во групата на помал број земји во Европа за кои сеуште не е разјаснета иднината, за кои уште не се предвидени можностите на приод и динамиката на присоединување кон Европа. На таа опасност дека можеме да останеме во некое

I/4.-

забутано коше со крупни последици за граѓаните и државата заборавено од светот и изложено на ветрометините на ветриштата на овие простори само укажавме и предупредивме прв пат кога можевме во почетокот некаде во март 1996 година. Како што знаете бев жестоко нападнати како луѓе кои шират невинности, како партија која не и мисли добро на Македонија. Јавноста беше изложена на искушение дали да им верува на оние кои укажуваат какви опасности ни се закануваат и на кои пречки ќе најдеме, или зошто наидуваме на тие пречки, или да им верува на оние кои им сервираат шарени лаги, дека тоа што го зборуваат тие што укажуваат тоа се будалести работи, дека предлогот на спогодбата што нам ни се нуди е најдобар од сите други. Сето тоа на телевизиските екрани, по конференциите за новинарите во име на Владата, на оваа Влада, на Владата на овој премиер, господинот Црвенковски беше трубено, наметнувано на оваа јавност, не беше дозволено да се пробуди свеста на граѓаните и на јавноста да ги послушаат укажувањата да ислушаат што е другата алтернатива, што е можно друго да се стори. Напротив, покрај сето тоа се разбира дојде ова што сега не снајде, ова со што сега се соочуваме од што очигледно последиците мораме да ги тргеме извесно време ако останеме со оваа Влада, со овој премиер, со оваа партија на власт. Кога Агендата 2000 за посилна и проширена Европа беше донесена, нас набрзина овде ни беше сервирана спогодбата и Законот за нејзина ратификација што ние ја заклучивме, спогодба која како концепт е создадена и потпишана инаку меѓу поранешна Југославија и Европската Унија 1980 година, нејзината структура исто, нивото на соработка исто. Ова Собрание носи одговорност заради тоа и покрај барањата во Комисијата за надворешни работи од страна на пратениците на Либерално - демократската партија упорно во мај 1996 година да се достави Спогодбата до пратениците, летото да се отвори расправа, да се види што може да се стори и што се сторило повеќе од година дена се оглушуваше ширејќи заблуди овде

I/5.-

како не се преведени документите, дури од Владата беа наведувани документи кои не беа ни потпишани, како потпишани па дека треба само да бидат преведени. При усвојувањето на Законот за ратификација овде настана една неугодна ситуација се разбира поголем дел од пратениците станаа свесни што всушност се случи и тогаш министерот за надворешни работи зема овде збор и вети дека се работи целосна анализа за односите со Европската Унија, дека таа анализа со платформа, тогаш уште не беше идејата за стратегија, дека ќе биде готова во август, или при крајот на август, тој спомна 25 или 26 дека ќе биде овде на расправа во Собранието.

Се разбира драги мои колеги вие сите тоа го чувте, пред сите Вас таа обврска ја презеде претставник на Владата . Денес сме 25 декември, од тоа нема ништо. Владата работела некоја стратегија за која се обиде да ја наметне како важен документ во јавноста, организира неколку така да кажам лоби расправи на контролираните од неа медији. Кога виде дека угорнина е, не оди, документот не го достави до денес на Парламентот. Само да кажам што тоа значи за Македонија. Македонија сега се наоѓа во групата земји што ја сочинуваат пет земји Македонија, Албанија, СР Југославија, БиХ и Хрватска и замислена е посебна програма таканаречена регионален пристап.

Овде има уште една непријатна работа која ќе ја спомнам, се шири овде убедување дека ние регионалниот пристап не сме го прифатиле а всушност ние сме во програмата за регионален пристап. Пред некој ден кога некои од Хрватска рекоа дека тие не го прифаќаат регионалниот пристап, и сакаат попреку да одат во Европската Унија јавно им соопштија и таму медиите објавија дека тие треба да се подредат на програмата за регионален пристап и нема никакви други идеи за членките од таа групација. Надвор од оваа група од пет земји се десет европски

I/6.-

земји во транзиција и Кипар како единаесетта, земји кои имаат тра-
сирана иднина за кои се однесува документот Агенда 2000 и сега се
работи програма за започнување на директните преговори со земјите, за
нивната динамика, текот и за остварувањето на програмата на при-
клучување кон Европската Унија.

СТОЈАН АНДОВ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Агендата 2000 за проширената и појака Европска унија, до 2006-та година предвидува да бидат употребни 7 4 милијарди еки, 1,27 од домашниот општествен производ на земјите членки, т.е. некаде околу 150 милијарди марки. Земјите во таа програма ќе ја доживеат онаа пријатна судбина што после војната ја доживееја земјите што беа во рамките на програмата "Маршалов план", а потоа и што влегоа во Европската унија. Тие земји кои од прилика беа не далеку од нашиот ниво на развој во тоа време, сега имаат 10 пати повисок домашен општествен производ по глава на жител. Ние сме надвор од тие програми.

Ова што ние сме надвор од оваа програма не е случајно. Из- борот на земји кои се во програмата Агенда 2000 се заснова на темелни испитувања на остварувањето на реформите во земјата. Постапката на тие испитувања е утврдена. Прво проценуваат експерти. На таа основа се прави, за политичарите прашалник врз основа на кој во разни пригоди се разговара на два нивоа, на локално ниво во секоја земја и на државно ниво во секоја земја. Врз основа на прибраните информации се прават нови експертски анализи и врз основа на нив се разговара со светските и европските финансиски институции.

Кога ние овде велиме дека имаме од ММФ и од Светската банка добри оценки за остварување на реформите, треба да имаме во вид дека Европската унија не отстапува за нас од таа своја постапка, од таа процедура и дека и светските и европските финансиски институции се консултирани за тоа дали земјата е подготвена да ги исполнува условите и тн.

Неколку клучни прашања се кои оневозможуваат прашањата да се разрешат и земјите да се квалификуваат.

II/2.-

Прво прашање е неуспехот на економските и политичките реформи.

Втор проблем е степенот на внатрешната конфликтност, поради неуспехот на реформите. Реформите се за тоа да дадат артикулација на внатрешните конфликти и да дадат нивно разрешување.

Трет проблем се неуредените односи со соседите и степенот на безбедноста на земјата.

Ние, како што знаете, заради неуредените односи со соседи- те и заради внатрешниот степен на конфликтите денес спаѓаме меѓу ретките земји, всушност се две во Европа за чија безбедност мора непосредно да се грижи Меѓународната заедница. Земји кои уште го немаат решено проблемот на својата безбедност и земји, за жал, кои сеуште не изработиле разбирлива и прифатлива програма за да го решат тоа прашање. Од таму и идеите како да се реши прашањето, да речеме после кога УНПРЕДЕП ќе се повлече од овде. Не си одат од овде. Затоа не беа соопштени во говорите кои беа овде држани, туку како изненадување на нашите раководители доаѓаат од други места кои се позагрижени за безбедноста на државата отколку што се овде во нашата Република.

Внатрешните конфликти се засноваат пред се на неуспехот на економските и политичките реформи.

Економските реформи во Македонија, како што знаете ја направија Македонија најнепривлечна земја од сите 25 земји во транзиција, за странски инвестиции. Странските инвестиции се онаа аорта која дотокот на животот го носи во секоја земја и го разнесува низ земјите. И затоа нашата земја сеуште се ориентира на финансиска помош, на донаторство и на кредити гарантирани од државата. Нашиот неуспех на реформите се гледа во катастрофалната бројка на невработеноста и на масовното отпуштање на работниците, масовните стечаи,

II/3.-

падот и осиромашувањето на секој поединец, од година во година, на секое семејство, на секоја фирма и на земјата во целина. Тоа е следено со маса појави на грабеж, како што беше појавата со пирамидалните штедилници. Дека системот на грабеж е вграден во концептот на политиката која овде се води, покажа и драматичниот говор овде на премиерот кога образот го заложил за тоа дека ќе расчисти со октоподот. Го видовте резултатот од тоа.

Падот на состојбите, стрмоглавиот пад се огледа во тоа што сите последици од економскиот неуспех што се изродени како форми на конфликти, не можеме да ги артикулираме, не знаеме, немаме ние ни ефикасни истражни органи. Пред некој ден овде реков, нашите истражни органи успеаја брзо да ја откријат госпоѓа Сребра Додевска, но не можат за ТАТ за Лавци, за АЛФ С за Македонијарекам да направат добар записник кој ќе обезбеди добар третман на нашите барања од странските правосудни органи. Не можат да направат добар записник кој нема да падне на првото рочиште во судот. Не можат да најдат не инволвиран обвинител судија или суд. Кога за овие работи зборуваме, сега ние имаме прилика да гледаме и читаме како се допишуваат нашите известителни служби меѓу себе, преку весниците, со што се они занимавале. Ние утврдуваме буџети, па тајни фондови, па не смее никој да знае колку се каде се и што се, а тие си правеле јамки еден за друг, се гонеле, вовлекувале министри кои ги криеле пријавите, вовлекувале други пратеници на кои им се заканувале. За тоа претседателот на Парламентот не бил известен дека се правело заговор за животот на пратеник и тн.

Тој степен на општа безбедност внатре во земјата, јас ве молам господа е одбивен за секој сериозен странски инвеститор. Според тоа, тоа е таа општа состојба која ескалира и за која длабоко сме загрижени за последиците што ќе ги нанесе на земјата и на граѓаните на земјата. Во

II/4.-

такви услови кога една земја се наоѓа пред историска крстосница, дали ќе го фати приклучокот на основната визија во Европа која се остварува, или ќе пропадне негде длабоко, тогаш, во такви услови иницијативата ја земаат храбри, одлучни далековиди и способни за акција избраници на граѓаните и на народот испратени во овој Парламент. И ние мислиме дека сте тоа вие господо, вие пратениците на Македонскиот Парламент.

Тоа што ние сега го предлагаме тоа е да се распишат избори за 29 март. Заради целата динамика што се помести може да се до- говориме да бидат на 5 април или максимум на 12 април.

Предлагаме да се обезбедат условите за фер и демократски избори.

Зошто сакаме избори пролетта, а не во октомври?

Избори пролетта сакаме, господо, од многу практични и за државата и за граѓаните важни причини. Всушност некаде април и мај ќе бидат месеци на интензивни испитувања на можностите, како е можно некако, после таа ПАН-ЕВРОПСКА КОНФЕРЕНЦИЈА, да се забрза поволноста во третманот на Македонија, каде сме исфрлени, не одиме на таа конференција. Според тоа во Британија, некаде во средината на јуни ќе можат да се донесат сериозни одлуки.

Понатаму, во целиот тој период до крајот на мандатот на УНПРЕДЕП ќе треба да се водат добри преговори и правилни иницијативи за трајната безбедност на нашата држава.

Без оглед на самоувереноста на премиерот, без оглед на самоувереноста на СДСМ која однадвор изгледа како ароганција, ама тоа секогаш, во целиот биолошки свет е. надворешен израз на внатрешниот страв. На нас тоа ни е познато. Без оглед на сите тие надворешни манифестации, ниеден сериозен партнер нема сериозно да поведе разговори со Влада која има мандат уште не повеќе, туку 6-7 месеци или

после УНПРЕДЕП уште два месеци.

За да не ја држиме земјата од такви нас диктирани причини надвор од кругот на оние кои сериозно ќе можат да се договараат, ние предлагаме предвремени избори. Земјата да добие легитимна влада која ќе биде одраз на новото расположение на граѓаните, на новите задачи што ќе сакаат да ги дадат граѓаните. Тоа може да биде пресудна грешка, ако ние сега во овој момент, овој Парламент не биде спремен, нема храброст, нема далековидост да ја донесе оваа крупна политичка одлука. Ако се определи за ситени политички чекорчиња, цик-цак и тапкање во место. Затоа господине претседателе, господин премиер, министри, пратеници, ве повикувам сосема да ги изгубиме страстите, да ја изгубиме себичноста да се поседи во овој дом, што е привелегија секаде, да ја изгубиме занесеноста дека оваа земја може да постои само ако има 60 пратеници од СДСМ. Подруга комбинација на политичките сили, пореален одраз на расположението на граѓаните, далеку повеќе ќе ја оспособи земјата да може да ги решава виталните проблеми, а сега се среќава со извонредно сложен проблем. Од нејзината сила и способност да ја донесе вистинската одлука ќе зависи да- ли ќе биде фактор, или ќе биде само објект на настаните што следат.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор господинот Атанас Ванѓелов.

АТАНАС ВАНГЕЛОВ:

Го слушав доста внимателно исцрпното излагање на господинот Андов кој е, исто така, потписник, како шеф на Пратеничката група на ЛДП и мислам дека тој даде серија нови детали за она што е доста систематски изложено и образложено во документот кој ни се предлага. Затоа сметам дека треба да се држам стрикно за тој документ, а тоа од

II/6.-

друга страна значи стрикно ќе се држам до се што е опфатено во тој документ, односно до точката за која расправаме денес и тука.

Тоа е овој документ кој има една одлука и едно опсежно, како што реков и исцрпно образложение, кое исто така бара исцрпно и внимателно читање за да се искаже човек по однос на ставовите и на стратегијата на самиот документ. Значи, сега располагаме со трет документ и тој документ е од иста природа. Документот ни го достави, како што се знае комбинираната парламентарно - вонпарламентарна опозиција.

Првиот документ бараше оставка на министерот Томислав Чокревски. Тој документ бараше оставка од министерот Чокревски затоа што тој министер тогаш или своевременно изјавил нешто опасно.

Вториот документ бараше исто така оставка. Тој документ бараше оставка на претседателот Тито Петковски. затоа што претседателот Тито Петковски грешел, кога еден момент броел гласови.

Третиот документ, овој што го имаме сега, бара исто така оставка, со таа разлика што тој бара не персонална, туку колективна оставка, заправо распуштање на Парламентот, како што се вели во самото образложение.

Сега ќе се задржам малку на оставката, односно на самораспуштањето.

Сегашното барање оставка од страна на ЛДП, според мене, има две генерални општи карактеристики, а тие се внатре во себеси, не една со друга, туку внатре во себеси контрадикторност.

Прво, постои субјект кој бара оставка. Тој субјект е комбиниран, парламентарно - вонпарламентарен. А укажувам на таа подробност затоа што субјектот нема еднаков капацитет.

II/7.-

Нееднаквоста се состои во следното: едната половина може да бара, но не и да гласа за оставка. Тоа е демократскиот дел од субјектот кој бара оставка чии симбол е господин Петар Гошев кој не е потписник на барањето затоа и што не може.

Втората половина може не само да бара туку и да гласа и не само да гласа, туку и да ја оствари односно да ја реализира таа оставка. Тоа е либералниот дел од субјектот кој бара оставка, чии симбол е господин Стојан Андов, потписник на барањето. Тоа е една занимлива ситуација која при овие околности нема. да ја коментирам.

Понатаму, субјектот кој бара оставка, што ја упатува до Парламентот и самиот фигурира како субјект на тој Парламент. Во една мера, практично си упатува барање и до себеси, што треба да гласа за себеси или против себе. Тој субјект не поднесува, туку бара оставка, а може да ја добие само ако се согласи, тој што не бара оставка односно позицијата или СДСМ, заедно со своите партнери. Ако не се согласи позицијата и своите партнери, на тој субјект ќе му се одбие уште едно крупно барање со што ќе стекне право да каже дека и овој пат, еве се одбива едно крупно барање.

ТАНАС ВАНГЕЛОВ: (продолжение)

Освен општи предметното барање има и некои посебни карактеристики на кои сакам да укажам посебно. Тие три посебни карактеристики се по прво три евидентни контрадикции и те како. Сега посебно укажувам на првата контрадикција, Се поставува предлог одлука за подготвување и одржување на предвремени избори на Собранието на РМ. Таа има како што е ред и соодветно образложение. Според него, РМ се наоѓа во катастрофална положба, политичка, социјална и економска. Постои зад тоа потсетува образложението, една основна причина. Причината се состои во евидентирани, цитирам, забрзани тенденции за продлабочување на општата криза.

Од каде доаѓаат тие тенденции се прашува образложението. Тие тенденции доаѓаат од реформите, затоа што со нив, според дијагнозата на образложението лошо се управува. Како резултат на таа лоша управа со реформите дошло и до застој. Имено, реформите не се спроведуваат. Ако веќе дошло веќе до застој, разбирливо ќе биде дека реформите не даде резултати. Ако не даде резултати не е тешко да се утврди дека нема амбиент на пазарно стопанство, дека не се дошло до нов менаџмент и на прилив на свеж капитал како што се вели прецизно во образложението. Да ставиме сега црта под оваа сметка. Реформите се според образложението добра работа. Тие доведуваат до продлабочување на општата криза, тогаш кога лошо се управува со некој реформи, односно реформите се во тек. Кога би се управувало така како што треба, тогаш ќе немало такви тенденции, какви што пишува образложението. Ќе имало тврди тоа амбиент и нов менаџмент, не само во мал број случаи, туку во голем број случаи. Уште појасно кажано,

III/2.-

образложението категорички тврди дека имаме добри реформи, како замисла и како концепт, а лоши реформи како реализација. На една страна се значи добрите замисли за реформи, а на друга спротивна страна се значи лошите реализации, кои не можат да се замислат без реализатори а реализатори се социјал демократите со нивните коалициони партнери во кое едно време се броеја и либералите. Тешко би можело на сто тоа да му се стави некој посериозен приговор. Под услов на друго место истото образложение да не тврди нешто друго. Тоа тврди на друго место не само што реализаторите се лоши, туку и самите замисли,. реформи, се не помалку лоши. Каде и како тврди образложението дека и замислените реформи се лоши. Образложението тврди дека реформите се лоши на она место на кое предлага излез од општата криза. Тоа нешто ќе си дозволам да го наведам во целост и со тоа молам за стрпливост. Цитирам, единствениот излаз се вели образложението да се одржат предвремени парламентарни избори, што ќе доведат до прегрупирање н а внатрешните политички сили, до проширување на политичката основа на власта, до импулс на реформите до нивна втемеленост и правилна насоченост и до постепено уживување на силите што го сочинуваат динамизмот на земјата, затворен цитат.

Со ваша дозвола ви обрнувам внимание на квалификацијата втемеленост, затоа што втемеленоста е основна квалификација која • зборува за карактерот на реформите. Квалификациите насоченост и динамизам се потенцијално дадени, односно вклучени во квалификацијата втемеленост. Ако се добри темелите, ако постои втемеленост ќе биде право, добро насочено и тоа што се гради врз добри и цврсти темели. Ќе се гради исто така побрзо, односно ќе има и пожелен динамизам, како што се вели во самото образложение.

III/2.-

Да се рече дека некои реформи не се втемелени, а се вели токму така, затоа што им е потребен импулс, затоа што допрва треба да се изнаоѓа нивна втемеленост, тоа значи да се рече истовремено дека тие не се примерени, дека не се усогласени, дека не се проектирани според мерата, според можностите и според капацитетите на дадено социополитичка заедница која треба да ги реализира. Поинаку речено, станува збор за лошо замислени и за лошо смислени реформи. Станува збор за такви реформи кои не водат сметка за амбиентот што треба да ги спроведе, а кој сака и самиот да се реформира. Станува збор за реформи кои се вадат од глава, не за реформи кои тргнуваат од стварноста. Тоа значи квалификацијата не втемелени реформи, затоа што не може да значи нешто друго. Ако е вистина тоа што го тврди образложението, а тврди дека реформите не се втемелени, тогаш е вистина дека со невтемелени реформи може и мора само лошо да се управува. И тоа лошо парадоксално станува лошо и пожелно, затоа што невтемеленоста е таа што бара лоша управа, како што втемеленоста предлага и налага само добра управа. Ако не е вистина тоа што го тврди образложението, тогаш тоа ќе треба да избере од следниве две работи. Или има лоша управа, а добра втемеленост или има лоша втемеленост, а добра управа. Во тоа се состои првата посебна контрадикција што ни ја предлага ЛДП. Има и друга непомалку евидентно контрадикција која се разликува од првата контрадикција. Се состои во следново: не чини сегашната втемеленост, тврди образложението. Не чини, затоа што таа нема импулс и затоа што нема правилна насоченост. Ќе дојде до импулс и правилна насоченост, тогаш кога ќе се распушти Парламентот. Потребно е да се распушти Парламентот, затоа што на тој начин ќе дојде до, цитирам, прегрупирање на внатрешните политички цели.

Тоа прегрупирање според склоноста мошне оптимистички да предвидува образложението, ќе доведе до проширување на политичката основа на власта. Бидејќи е во прашање мошне оптимистичко образложение, тоа воопшто не предвидува неочекувана, или непредвидлива ситуација. Таква ситуација на пример во која ќе дојде до погрешно прегрупирање во која едноставно ќе ги нема Либерално - демократите и таква уште во која и не мора да дојде до проширување на политичката основа или да дојде до таква широчина на проширувањето која ќе исклучи секаква економичност, како мајка на секаква ефикасност во даден политички амбиент. Во дух на еден ведр и архаичен ценсемонистички социјалутопизам предметното образложение ведро предвидува дека ведрината и рајот, тоа се утре, а пак облачноста и пеколот тоа се денес. Тој архаичен социјалутопизам некако потсетува на идеологија: на подоброто утре, на идеологијата на светлата иднина за кој треба да се жртвува по точка еден сегашниот Парламент, за да може потоа да воскресне опозицијата како позиција, која ќе втемелува светла иднина во денешниот облачен ден. За жал, не се осмелувам да верувам! во тоа што го предвидува образложението, затоа што не можам да верувам и во тоа што го тврди. Не можам да верувам, затоа што една) тврди дека е добра старата втемеленост, друг пат дека е лоша, а трет пат дека не е лоша втемеленоста, туку само втемелувачите се лоши, кој пат беа добри кога либералите коалицираат за нив. Кога тврдеше образложението дека втемеленоста е добра. Тоа тврдеше дека бтееленоста е добра кога го гласаше Законот за приватизација, кој ја формулира таа/и таква втемеленост. Тој Закон го гласаше во Парламентот, а го гласаше во 1993 година. Тој Парламент, поточно составот на тој Парламент беше сменет со друг состав за кој долго време партијата г-дин Петар Гошев тврдеше дека е нелегитимен.

Сега не тврди, или тврди без гласно и нечујно, затоа што токму тој Парламент треба да донесе легитимна одлука за самораспуштање. Ако тврди дури безгласно и нечујно, тој Парламент не ќе може да донесе легитимна одлука за самораспуштање. Не ќе може, затоа што нелегитимен парламент може да донесе нелегитимна одлука за самораспуштање. Излегува дека образложението постапува вака: Кога му треба втемеленоста е добра, кога не му треба, истата втемеленост е лоша. Бидејќи една иста работа не може да биде и добра и лоша истовремено станува јасно дека имаме работа со нова крупна контрадикција.

Третата крупна контрадикција е со реализаторите кои како што тврди образложението лошо управуваат со реформите кои се сега ете втемелени. Пак потсетувам. Тие само сега лошо управуваат кога управувале заедно со либералите, тие реализатори под секоја веројатност добро управувале. Ја напуштам и таа занимлива тема а се задржувам на ова. Се прашувам, зошто лошо управуваат реализаторите. На тоа прашање вака одговара образложението. Тие лошо управуваат, не само што сакаат лошо да управуваат, но затоа што не можат добро да управуваат. Со други зборови, фелефот е во нивната природа. Тој фелер има свој генератор кој бил блокиран само тогаш кога либералите заедно со социјалдемократите ги управувале истите реформи, а тогаш добро ги управувале истите реформи. Кога образложението вели дека управниците на реформите се лоши. Тоа го вели тогаш кога тврди дека некои соседни земји, дека за разлика од нас навреме организирале фер демократски избори. Како резултат на тоа тие ја смениле власта на партиите кои цитирам, држале континуитет со периодот од пред транзицијата, затворен цитат. Должен сум да речам сега, за жал, и тоа ќе го кажам со многу тешко срце дека тоа тврдење на

образложението го сметам не само за неточно, туку веќе лично ме повредува.

Прво, мошне добро се знае дека нема теорија, некоја партија да држи континуитет со период од пред транзицијата. Нема таква теорија, затоа што сега има уставен институт , тајни избори. Уставен институт, партиски плурализам, уставен институт, приватна сопственост и приватна иницијатива.

Второ, велам дека образложението не повредува, затоа што не јас, туку нејзиниот генерален потписник г-дин Стојан Андов, како и неговиот партиски шеф г-дин Петар Гошев се политички лидери кои можеби немаат континуитет со периодот од пред транзицијата, но затоа пак имаат солидни политички кариери во тој период. Во тој период тие истакнати лидери доаѓаат до политички позиции кон номенклатура, а не потајни избори во Кавадарци или во Пирава. Ако тие тајни избори се за нив ножици кој го сечат континуитетот со периодот од пред транзицијата, како може, за мене истите тајни избори кој не доведоа во Парламентот да бидат игла која ќе го шије мојот сегашен период со периодот од пред транзицијата. Или можеби истите тие избори за г-дин Андов и за г-дин Гошев се повеќе тајни, а пак за мене помалку тајни. Освен тоа, не ми е познато мене во тој период од пред транзицијата тие да кревале глас против таа и тогашна власт. Ако кревале, таа тогашна власт на периодот од пред транзицијата, сигурно ќе ги легитимирала како неустрашливи и без прекорни борци, како дисиденти или страдалници за плурализам

за демократија и за пазарна економија. Ќе ги легитимирала и ќе ги пензионирала, како на пример Крсте Црвенковски. А не ги легитимирал и не ги пензионирала, напротив им допуштила континуитет со и во тој период од пред транзицијата. Мене ми е жал, и пак го велам тоа со тешко срце затоа што сум присилен да кажам, сепак тие, а не јас најголем дел од својот живот трошеа и потрошија на борба за еднoпартиска авангарда, за демократски централизам и за договорна економија во која и на која уште и магистрираат. Тоа се факти, а на фактите не им се замера ништо. Тоа ме обврзува и мене ништо да не им замирам на г-дин Андов и на г-дин Гошев. Едноставно такви биле времињата и така правеле тие во духот на тие времиња. Сега се други времиња и нема ништо лошо со тоа што и тие постапуваат во духот на сегашните времиња. Има меѓутоа само едно лошо. Лошото е тоа што токму тие си земаат галантно право други да обвинуваат дека држат континуитет со духот на тие времиња од кои ќарува тие во согласност со местото во номенклатурата на која се наоѓале, се до последниот здив на периодот од преттранзицијата. Си земаат право така да обвинуваат кога и сами знаат дека не е така. Кога знаат, а прават така како што прават, тие со тоа се огрешуваат^{1]} наспротив едно важно начело. Тоа е на челото етика на знаењето

нека обвинуваат, но притоа нека помислат понекогаш и на себеси. Тие во овој плурализам не паднаа туку така од небо. И тие си имаат некој свој континуитет по кој се однесуваат така како воопшто да го немаат.

Ете тоа се тие две општи и три посебни крупни контрадикции кој ни даваат право да предложам заклучок , а заклучок гласи:

III/8 . -

Да им се врати одлуката со нејзиното образложение на предлагачите. Да им се врати на доодработка по која ќе се отстранат пропишаните општи и посебни контрадикции. Откако ќе се отстранат предлагачите би можеле пак да му ја достават пак на Парламентот. Предлагам таков заклучок со оглед на она што г-дин Андов го предложи во врска со Буџетот. Се надевам дека нема да доживее слична судбина.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитуван премиер и министри на Владата, почитувани колеги,

Како и да се гледа оваа одлука, мислам дека ќе се согласиме, без разлика кој ја предлага дека една е сериозна одлука на која Парламентот треба да посвети внимание, најмалку до две причини.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:(продолжение)

Едната причина е фактот дека се предлага по втор пат во неговата седумгодишна историја распушташе пред редовните термини и втора е начинот на кој се предлага и што всушност се бара со распуштање на парламентот и предлагање на предвремени избори.

Мој, неподделен впечаток е дека во суштина Иницијативата за нови избори пред утврдениот уставен рок не е едноставна и наивна иницијатива за распуштање на парламентот. Мислам дека е тоа само првиот степен од замислената политичка и легитимно замислена, се разбира, варијанта во која што распуштањето на парламентот ќе биде само првата скала или првата точка после која би требало да следи распуштање на сите релевантни државни институции, се разбира во кадровска смисла и нивна кадровска замена со други. Затоа што распуштањето на парламентот како институција, не постои, само ако не се работи за распуштање на кадровскиот состав на парламентот.

Зошто ова го говорам? Затоа што и од образложението на одлуката и, уште повеќе од експозето или повеќе би рекол воведното обраќање на г-динот, ценетиот г-дин Стојан Андов, ни се даде до сознание дека целта на распуштањето на овој кадровски состав на парламентот е за да се донесе нов кадровски состав што ќе избере, директно соопштено нова Влада, кој ќе избере имплицитно, па дури и експлицитно уште 20-тина нови кадровски структури во институциите што ги формира овој парламент. Па, дури мислам дека многу експлицитно беше кажано дека дури и судството треба да се реизбере.

А, според степенот на надлежноста, на политиката што се критикува во образложението и политиката што беше критикувана во воведот што го сметам за составен дел на образложението за разлика од

IV/2.-

останатите дискусии, исто така е критикуван еден добар дел од надлежноста на г-динот претседател на Републиката, во делот што Уставот му ги доверил да ги води.

Затоа, си земам за право да дадам моја оценка дека барањето за нови избори е, всушност, барање во Република Македонија да се избере нов парламент кој ќе избере нова Влада, кој ќе избере ново обвинителство, бидејќи тоа беше оквалификувано нестручно и несоодветно, ново судство, кое и соодветно беше квалификувано и, меѓу редови, дека треба да се сменат и некои делови на политиката за кои што согласно на Уставот е надлежен претседателот на Републиката, а за кои што, се разбира, не е побарано нови избори или оставка. Меѓутоа, може меѓу редови да се извлече дека круната на тоа ќе биде и тој потег. Односно дека, ова е само вовед во една темелна реконструкција, кадровската структура на државните органи на РМ, сватена многу - многу пошироко од составот на парламентот, врз основа на тоа што се презентираше овде.

Се предлага и начин, се разбира, како тоа да се постигне. Предложена е една одлука што мислам, како што секој од нас има право да размислува на свој начин, дека е несоодветна, дека таа, всушност, не прави разлика, ниту формално не прави разлика затоа што во нејзината прва глава се нарекува дека е Предлог - план. Мислам дека таа,суштински, не прави разлика дали е одлука, дали е предлог - план или диктирање на услови под кои ќе работи парламентот во наредните четири месеци. Мислам дека излегува надвор од добриот вкус со тоа што парламентот треба да донесе заклучок дека ние нема да можеме да спроведеме избори, ќе треба да "испратиме предлог за донесување на закон што ќе биде на експертизам до пет меѓународни институции и уште фали да се стави некој Совет на соодветна политичка партија во Република Македонија. Се упатува на мониторинг што не би бил израз на наша добра волја, како држава, туку би бил израз на незрелоста на

IV/3.-

соодветната власт да спроведе демократски избори. И, на крајот на краиштата, мислам дека за мене, како пратеник на парти-јата која коалицира во власта и соодветно на тоа што го кажа и г-динот Андов, носи доминантна тежина на таа власт заради соодветниот број пратеници што го има во парламентот. Свесен за тоа дека можеби невкусно ќе делува, меѓутоа, мислам дека на еден навредлив начин, се диктираат услови на пратеници од СДСМ. И тоа од парламентарна група што мислам дека апсолутно не е во ситуација да диктира такви убедливи услови.

Едноставно замислени во една канцеларија, малку надвор од стварноста, до одлука, до датум, до рок, и едноставно понудено вие само ова да си го направите и немате друг избор. А, подвлекувам дека во таквата игра оние кои го нудат тој план и таа програма нудат ние да донесеме закон за избори, ние да донесеме закон за територијална поделба на Републиката, ние да донесеме закон за избирачки легитимации, за избирачки списоци, да донесеме одлука за нов состав на државната омисија, пропис за уредување на надлежностите и составот на државната комисија и уште други неколку прописи кои ЛДП, се разбира, нема да ги гласа. Како што и досега не ги гласала. Меѓутоа, ќе наложи на СДСМ, еве ви го планот, Вие изгласајте го, спроведете ги изборите и одете си. Мислам дека е тоа еден, извинете, навредлив начин на разговор со Вашиот политички опонент Социјалдемократскиот сојуз, на кој, едноставно мислите дека можете да диктирате услови.

Се разбира, јас не можам да зборувам во името на коалиционата Влада. Зборувам од мое име, како припадник на СДСМ. Едноставно го отфрла таквиот начин на комуникација. Уште повеќе што вие самите не сте подготвени таквите наши предлози да ги прифатите.

Првата, за мене сериозна индикација дека тоа ќе биде така е понеделничкото соопштение на Владата во врска со постапката за

IV/4.-

достапност на изборните списоци на политичките партии, кога таа мерка, од изјавите на лидерите на опозиционите партии беше дочекана повеќе со негативен, отколку со афирмативен набој. Кажувајќи дека - Да, тоа е добро, меѓутоа наброивме уште едно 15 услови поради кои треба демократски избори. и, мислам дека ако се направат и 15-те услови, ќе се измислат по 15 уште 225 нови услови. Се разбира, може би грешам. Меѓутоа јас кажувам, за едно чувство што го имам исто како вие кажувате чувства што ги имате што ќе се случи во иднината.

Исто така е неприфатливо пратеничката група што ја поднесе иницијативата да бара компромис од оние кои треба да ја донесат одлука' а едновременно да не нуди никаков свој компромис.

Тоа го влечам од следново, не остава простор за разговор по одлуката, а не оставањето простор се должи на децидно набројуваните датуми и одлуки што треба ние самите да ги донесеме, по нивни налог, а се бара компромис во духот на образложението од нашата пратеничка група. Едновременно не се нуди ниту формален, па дури не се нуди ниту компромис во настапите, во речникот, обвинувањата и во филозофијата на самата одлука што не е компромисна, туку е обврзувачка за оние на кои им се нуди.

Мислам дека, едноставно, е невозможно и јас се сеќавам на едни времиња кога мојата пратеничка група беше и во коалиција со вашата партија, кога заедничкиот компромис беше нешто што дневно функционираше. Мислам дека сега, ваквиот вид на некомпромис од Ваша страна и целосно прифаќање на условите под диктат, прво е нереално. Не сте во таква политичка состојба, општо земено, а второ, мислам дека произлегува од филозофијата на ароганцијата за што г-динот Андов зборуваше во претходно излагање.

IV/5.-

Попатно, сакам да кажам дека, според временската дистанца на критиката што е пишувана во образложението и ја чувме сега, меѓутоа пред се според кое е пишувано образложението и барам за тоа да не ми се замери, според начинот на кој е пишувана и според начинот на кој се критикува остварувањето на власта од Рм, од 1990 до 1997 година, не изземајќи ги годините од 1992 до 1996, во која тогашната Либерална партија сносеше соодветен дел на одговорноста, произлегува дека образложението е напишано од првиот дел на политичката партија за која г-динот Атанас Вангелов зборува во претходниот говор, односно дека тоа образложение е пишувано, извинете, меѓутоа од некој кој не е во парламентот, туку припаѓа на демократската партија споена во ЛДП. Ако е пишувана од страна на некој кој учествувал во власта, сигурно ќе имал во увид дека ќе го из земе периодот 1992 - 1996, затоа што беше подеднаква одговорноста.

Што се нуди после соодветната одлука?

Духот на одлуката наметнува:

- Треба да се одржат избори, се разбира, дека по изборите треба да победи ЛДП, дека таа понатаму ќе управува по својот, така наречен концепт и на тој начин ќе демонстрира нов дух и нова филозофија во Република Македонија.

Само сакам да укажам дека се демонстрира сигурност дека по изборите тие ќе победат и, едноставно, би сакал да укажам дека не би требало никој да биде толку убеден во својата идна победа. Вклучувајќи ги и СДСМ.

Исто така, сакам да укажам дека Социјалдемократскиот сојуз на Македонија после седум години од плурализмот во Македонија веќе не е непозната во математичката равенка наречена: избори - коалицирање или политички став. Меѓутоа, исто така би сакал да: потсетам дека не треба

IV/6.-

да не убедувате дека ЛДП е непозната равенка во македонскиот политички простор. Таа е, исто така, како и СДСМ, со своите мани и своите доблест- добро позната политичка структура и опција.

Едноставно, кажувајќи дека после изборите - ние ќе победиме, сето ова наеднаш ќе се промени, мислам дека ве сведува на политичка непозната, на против, вие сте во политичката равенка на Македонија сосема позната константа.

Затоа ги отфрлувам обвинувањата од типот "вие од СДСМ имајте доблест да си одите и да гласате за оваа одлука, а потоа ќе дојдат храбри и умни" персонифицирани во предлагачите на одлуката.

Исто така, би сакал да укажам дека дел од одлуката повеќе личи, начинот на кој се нуди одлуката, повеќе личи на интерпелација на Влада отколку на одлука за распуштање на парламентот. Веројатно и од тие причини на вчерашната расправа по оваа точка пратеничката група побара премиерот и г-дата министри да бидат присутни денеска во салата иако апсолутно не се работи за расправа по нивниот мандат. Барем не директно.

Дури, според некои од обвинувањата, за некои проекти што ги води Европската унија, цело време очекувам некој да побара и нејзино распуштање. Затоа што, на тапет се ставаат и разни проекти и одлуки на Унијата што директно или индиректно ја тангираат Република Македонија.

Дури мислам дека е сега случајно се повторува делот на моето излагање со претходниот дискусант г-динот Вангелов и затоа ќе го прес-кокнам. Меѓутоа, мислам дека е несоодветно да се упатува порака до јавноста и до претставници или, ако сакате до меѓународната заедница, дека во Република Македонија на власт, знаете како, по некогаш треба работите да се соголат. Мислам дека г-динот Атанас направи успешен

IV/7.-

обид. Меѓутоа мислам дека е сосема несоодветно да се импутира дека никогаш нема да се промени состојбата на подобро во Република Македонија се додека се на власт континуитетот односно соголено, бившите комунисти и дека треба да дојде нивната алтернатива. Тука го прифаќам делот на г-динот Атанас Вангелов што тоа значи алтернативата. Мислам дека во дел на сериозните обиди на образложението да укаже на некои аномалии во РМ, има и многу несериозности од ваков тип што само ја девалвираат вашата понудена одлука и ја сведуваат на несоодветна партиска презентација на филозофи-јата за нови избори во Република Македонија.

И сега, кога би дошле на суштината, што всушност се сака?

Всушност, се сака да се смени политиката во Република Македонија. Сакам да кажам и да укажам на моето видување, што всушност треба да се промени.

Политиката не е нешто имагинарно тоа се проблеми за кои Вие говорите за кои ние говориме и за кои ние донесуваме проекти, Владата донесува проекти. Тоа се: економска политика, надворешна политика, меѓунационални односи, политика на здравство, на образование, развој итн., итн. Извинете, меѓутоа, немам впечаток, дури и од последниве двонеделни расправи во парламентот дека по распуштањето ќе дојде нова структура и нова Влада и нови органи што ќе понудат поинаква монетарна политика, поинаква буџетска политика, поинаква фискална политика, поинаква аграрна политика, поинакви структурни реформи, поинаква политика во управување со екстерниот долг на Република Македонија, или заедно, како сакате, поинаква економска политика.

Едноставно, јас не сум убеден, дека ја гледам алтернативата на таа политика од ваша страна. Затоа мислам дека барањето во суштински аспект се сведува на проста кадровска комбинаторика. И по овие суштински работи немаме презентирано сериозна алтернатива што ние би ја увиделе иако цело време се укажува дека постои алтернативна програма. Меѓутоа,

IV/8.-

едноставно, ние таа никако да ја слушнеме. Најмногу што слушнавме досега беше вчера од Социјалистичката партија за монетарната политика, поинакво видување, иако ја гласаа. Најмногу што слушнавме е дека во Буџетот треба 5% да се смали и со тоа ќе имаме одлична буџетска политика. Мислам дека во суштина не можеме да слушнеме крупни проекти во Македонија, освен пежоративни, палиативни забелешки дека ова не чини, ова е буџетска држава итн., сериозна алтернатива на која јас би се замислил.

Сериозно, не мислам дека нудите радикално поинаква надворешна политика. не ја нудете ниту до февруари 1996 година, кога повеќе од нас ја реализиравте, ниту потоа.

Мислам дека имате соодветна промена во вашата амбиција да ги промените односите во здравството, за кое ќе се согласам, нека извини г-динот министер кој е присутен дека не го следи чекорот на реформите што генерално се диктира од страна на Владата, вака до сега, има некои најави, меѓутоа, кога ќе дојде до нив, ќе разговараме. Ниту, мислам дека имате соодветно нешто да понудите во образованието. Не би набројувал, бидејќи ќе одземе многу време.

Меѓутоа, она за што мислам дека навистина имате поинакви опции од нас, тоа се, сверата на меѓунационалните односи. Тука мислам дека навистина, нешто ќе се промени, по мое видување, во негативен правец. Затоа што, јас тоа го кажав и во мојата партија, ќе го кажам и тука мислам дека не излегувам од парламентарните рамки на расправа, ако нешто СДСМ изгуби нешто во сферата на управување со меѓунационалните односи после распадот на коалицијата со ЛП, тоа е моментот кога ЛП, приклонет кон една умерена политика, компромисна политика на меѓунационален план на СДСМ, после напуштањето на коалицијата се приклони и го напушти својата дотогашна платформа и се приклони кон порадикалните видувања на меѓунационалните односи во РМ. Мислам дека тука имаме, навистина понудено алтернатива, која што,

IV/9.-

за жал, не ни се допаѓа. Од ова можам да извлечам заклучок дека во овој момент, реално, новите избори, постапката за нови избори не нуди евиденција дека конечно е пронајдена "свежата крв" во ЛДП.

И на крајот, ќе кажам дека во РМ, розите не цветаат. Не е се розово. Но, исто така не верувам дека со предвремени избори инстант ќе процветаат розите во Македонија.

за нудењето на платформите веќе не е долг период. Сосема е јасно дека изборите со оваа или без оваа одлука ќе се случат во рок од девет месеци односно парламентот ќе треба да заврши за шест-седум месеци со својата работа. Затоа верувам дека овој проект суштински е во функција на тие редовни идни избори и е обид за мала, незначителна но мало опструкција во Собранието.

Доколку не, по втор пат од оваа говорница давам еден апел, ако навистина сакате предвремени избори, понудете оставка на членовите на парламентарната група на Либерално Демократската партија. Јас ќе бидам првиот од СДСМ кој ќе ја понуди својата оставка во тие услови после вас и верувам дека ќе предизвикаат, навистина, во март или како што се г-динот Андов промени во април предвремени избори.

Во спротивно, стојам на становиштето дека ова е обид за симулација за предизвикување на нови избори.

Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Г-дин Коцевски има збор.

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Почитуван претседател на Собранието, почитувани министри, почитувани дами и господа, времето во кое живееме, односните што ги градиме, посебно денес во пресрет на изборната година не овозможуваат создавање на амбиент во кој би се водела вистинска борба на мислења со аргументи и факти, аналитички показатели. И натаму состојбите се сликаат во црно-бела техника површно со импровизации, кампањи, со омаловажување на политичкиот противник, ниско ниво на политичка култура и недостаток на култура на дијалог. Ќе бидам среќен доколку денеска се надраснеме себеси и доколку се обидеме, како што вели народот машки да се соочиме со стварноста, без оглед на тоа колку е та, болна и сурова. Тоа и го должиме на Македонија, за чија стабилност и перспективност сите се колнеме, тоа им го должиме на трпеливите граѓани на нашава земја, кои заслужуваат не само подобра иднина/ тук; и многу подобра сегашност, тоа им го должиме на нашите семејства, деца, внуци чија иднина ќе биде се понеизвесна, доколку некои работи не се преземат благовремено , што би се рекло сега и веднаш.

Мојот придонес на оваа тема ќе го започнам со оценката на актуелните состојби во нашата земја, со осврт врз причините што доведоа до тоа. Потоа, би ги изложил моите видувања за начинот за излез од ваквата состојба и за мотивите на пратеничката група на ЛДП за иницирање на предвремени парламентарни избори. Секој добронамерен и реален аналитичар кој повеќе милува да разговара со факти, би го констатирал следното. Нашата земја се соочува со тешка криза која од ден на ден се повеќе се продлабочува без јасни најави за нејзино брзо надминување. Тоа е резултат на погрешното сфаќање и практикување

V/2.-

политиката , недостаток на визионерство, лоши проценки, погрешниот избор на приоритети и редослед на потези, недоволното знаење и умеење над нарцисоидноста и арогантноста , авторитарното и апсолутистичко владеење, што потполно ја потисна одговорноста, ниското ниво на вред- носни критериуми и балканскиот менталитет едно да се мисли, друго да се зборува, а сосем трето да се прави. Тоа доведе до голем застој во спроведувањето на реформските процеси, поради што изостанаа очекуваните резултати. Без разлика колку неодговорните експоненти од власта се обидуваат да ги разубават работите, правдајќи се со необично долги процес на транзиција, лошото опкружување, санкциите, уште полошите состојби,невешто сокривајќи ги своите неуспеси и својата неспособност Но, сите анкети покажуваат дека огромен број од граѓаните се потешко и се потешко врзуваат крај со крај во месецот, едноставно не им веруваат на шарените и добро завиткани со целофан лаги. Едноставно животот, нормалните човечки потреби, погледот кон другите кои отидоа далеку пред нас ги тераат да не се помируваат со стварноста и да бараат промени. Бараат промени , затоа што прекуглава им е дојдено од силните ветувања, излитените фрази за социјалната цена што мора да се плати, историските драматични говори, браќањето октоподи. Тие сакаат брзи, видливи, конкретни резултати, затоа што целта на реформите е да водат кон прогрес.

Концептот на изградба на правна држава во која ќе има јасна поделба на трите независни власти, законодавната, извршната и судската не профункционираа во вистинска смисла. Поради односот на силите во Собранието, тоа се наоѓа во подредена улога во односите со Владата, а судската власт, поради условите во кои се конституираше, сеуште по многу нешта е под контрола на партијата на власта.

V/3.-

Собранието наместо на мегдан за одмерување на силите на партиите преку нудење на подобри решенија, се претвори во гласачка машина. И покрај јавно декларираните најави на премиерот во неколку наврати за уредување на работите во државната управа, работите сеуште не се помрднати од мртва точка. Па, така наместо мала, добро организирана, високопрофесионална, непартиска, непристрасна и добро платена државна управа, неподложна на девијантни појави, сеуште имаме недефинирана состојба, поради неразумното доцнење со донесувањето на неопходните закони. Неуредувањето на односите во областа на капиталот и трудот доведе до чудни, погрешни и неприфатливи интервенции на полицијата во штрајковите, вршење силен притисок врз полицискиот синдикат, апсење на синдикалните водачи и нивно бркање од работа, што е несвојствено за демократските земји. Изградбата на вистински пазарно ориентирано стопанство, исто така, тешко се остварува. Комесарскиот пристап на уредување на односите, пресудноста на блискоста со полицијата, царината и владеачката партија, придонесе за создавање на нелојална конкуренција во која најуспешни се лојалните, послушните и финансиерите на партијата, а напредувањето врз основа на резултатите на трудот и умот ќе чекаат на некои подобри времиња.

Приватизацијата која на тенок слој на поединци им овозможи лесно префрлање на огромниот општествен капитал во приватни џебови, поради свесното обезвреднување на капиталот, ниските проценки и манипулации, поголемиот дел од граѓаните сеуште ја доживуваат како грабеж на столетието.

Странските директни инвестиции упорно ја заобиколуваат Македонија. За жал, тоа ќе потрае подолго, доколку не ги согледаме вистинските причини и не преземеме соодветни чекори без да се залажуваме

себеси и јавноста. Затоа што податоците се загрижувачки. Со само 36 милиони долари странски инвестиции, наспроти, на пример , 4,5 милијарди долари во Чешка, Македонија е на последното место во Европа дури и зад Албанија. Според ранг листата на ризикот е на сто седмо место зад Алжир, Казакстан, Пакистан, Романија, што значи дека Македонија е земја со страшно висок политички ризик и со многу внатрешни проблеми, неуредени односи и презадолженост, што ги одвраќа инвеститорите да го вложуваат својот капитал кај нас.

Плановите за зголемување на општествениот производ, индустриското производство, извозот, вработеноста секоја година се претвораат во добри и нереализирани желби. Наместо тоа, бележиме континуиран пад од 1994 година до 1997 година затворени се околу 120 илјади работни места, а само во периодот јуни 1996 година , јуни 1997 годи 18.100 работници ги изгубија своите работни места. Трговскиот дефицит, наместо планираните 255 милини долари, достигна вредност од 40 милиони долари, а покриеноста на увозот со извоз постојано се намалува, заради зголемувањето на увозот, а не остварувањето на планираниот извоз. Криминалот, корупцијата, рекетарството, убиствата, трговијата со дрога достигнуаат загрижувачки размери. Оваа власт не е во состојба да се справи со нив, бидејќи таа ги произведува и нејзините поединци се заглавени во кал до гуша со криминални афери поврзани со јавните набавки , пирамидалните штедилници , нелегалниот увоз на оружје и друго. Нема никакви законски, судски постапки за очигледниот криминал во министерството за внатрешни работи со јавните набавки во врска со тајните фондови во Министерството за здравство околу набавката на лекови и медицинска опрема. Затоа, се измислуваат афери, како што е случајот Шаклев, за да се сокрие трагот на крупните

V/5.-

сверки вмешани во набавките на оружје и воена опрема. Доколку не се најдат соодветни решенија на повидок е уште поголемо заострување со евентуални киднапирања, сурови убиства, тероризам, што безбедноста на граѓаните ќе ја симне на уште пониско ниво. Штедењето како голем извор на инвестиции за отворање на нови работни места мора што поскоро да се реafirмира. Серијата неуспеси што ги доживејавме на меѓународен план треба да не поучат да не ги правиме истите грешки и погрешни потези. Тапкањето по рамена на странците и нивните дипломатски куртоазни изјави дека сме пример на Балканот, препорачувам да ги при фаќаме со огромни резерви. Тие тоа го прават поради доброто воспитание и почит кон домаќинот, затоа што реалноста е многу поинаква. Затоа што убавите зборови не придонесоа да фатиме приклучок ни со Европската Унија ни со НАТО - пактот, ниту пак да влеземе во непостојаниот состав на Советот за безбедност или да се зачлениме во Светската трговска организација и Цефта. Затоа, прво треба да си ги средиме состојбите внатре во земјата, затоа што вакви какви што сме далеку сме од исполнувањето на високите стандарди. Тоа значи уште долго време ќе бидеме набљудувани и на нас ќе се гледа како на земја за ко не се знае дали е во состојба да опстане или не. Многуге нерешени внатрешни прашања, посебно во социјалната сфера и меѓуетничките од-носи, како и низата нерешени и отворени прашања со сите соседи, не прават високо ризично подрачје кое потхранува повеќе злонамерни сили дополнително да влијаат врз дестабилизацијата, за да го попречат зацврстувањето и постоењето на Македонија како независна и самостојна држава. Затоа, ова е едно од прашањата за кое е неопходен консензус меѓу најважните политички партии.

V/6.-

Охрабрувачки се, но не доволни процесите на создавање на вистинско демократско јавно мислење, бидејќи тие процеси во нашата земја се одвиваат многу бавно. По појавата на дневниот весник "Дневник драстично паднаа цените на дневните весници под притисок на пазарната конкуренција, што придонесе да станат достапни до многу поголем број на читатели. Појавата на повеќе периодични списанија, радио и ТВ станици, исто така, позитивно влијае врз креирањето на демократската атмосфера. Но, сепак блискоста на најважните печатени и електронски медиуми до Владата на СДСМ ги забавува тие процеси, поради што добиваме сериозни критики од надвор за доцнењето на реформските процеси во тој сектор. Поддршката што некои гласила ја даваат на Владата е толку очигледна што тие повеќе личат на партиско полициски билтени, со смешно мал тираж, со кој доколку не се дотираат средства од Буџетот ќе пропаднат за неколку месеци во секое нормално демократско пазарно општество.

Загрижувачка е состојбата и во областа на општествените невладини и спортски организации. Во многу од нив длабоко е навлезан политиката и политичарите, со што се внесува негативна атмосфера и набој. Неизбежно е и во духот на новото време состојбите и таму да почнат да се менуваат. Ќе речете, има ли нешто добро во оваа земја според либерално демократската партија или се е толку негативно, погрешно и црно. Веднаш ќе Ви одговорам, с е разбира дека има. На оваа и на претходните влади треба да им се оддаде должната почит за зачувувањето на мирот за животот без меѓуетнички судири, за процесот на внесување на Република Македонија во Обединетите нации и други асоцијации. И од прилика толку. Но, дали е тоа доволно за да бидеме задоволни. Дали сеуште треба да се уверуваме себеси дека треба да сме среќни само затоа што Југословенската Народна армија се повлече

без конфликти, затоа што го избегнавме виорот на војната. Не, почитувани дами и господо, ние имаме многу повисоки вредности. Ние не се задоволуваме со постигнатото. Знаеме дека можеме и мораме да направиме многу повеќе. Знаеме каде беа и другите земја и благодарение на мудро то водење реформите каде отидоа. Словенија, Чешка, Полска, Унгарија се далеку пред нас. Таму влегуваат по сто и повеќе пати странски инвестиции, отколку кај нас. Кај некои од нив општествениот производ изнесува и по 9 илјади долари, за разлика од нашите 1600, доколку се точни. Тие фатија приклучок и кон Европската унија и кон НАТО. Не престасаа дури и Бугарија и Романија. Многу побрзо ќе се интегрираа, затоа што го избегнаа регионалниот третман и ќе ја имаат таа привилегија да користат многу средства од Европската унија предвидени со Агендата две илјади за структурни реформи и прилагодување за влез во нејзе, а пристапот на нивните стоки ќе биде многу полесен, отколку на нашите на Западно европските пазари. А ние, ние останавме и понатаму слепо црево на Балканот заедно со Албанија, Југославија, Хрватска и Босна и Херцеговина. Затоа почитувани дами и господо, не смееме да се помириме, не смееме да се залажуваме. Ние можеме и имаме потенција да направиме многу повеќе. Но, за тоа се потребни коренити промени, а за промени неопходни се нови парламентарни избори. Потребно ни е создавање чувство за потребата од промени и атмосфера за подготвеност да се прифатат промените. Тоа е најдобро за земјата и за сите нас. Што побрзо ќе го преминеме овој негативен тренд на развој на кризата и ќе отвориме патишта за неа толку подобро. Секој ден, а не месец ќе не чини се поскапо и поскапо.

Клучот на решавањето на многуте натрупани проблеми во многу области е кај нас. Затоа, престанете да создавате атмосфера преку гласилата што ги контролирате дека со изборите ништо нема да се смени. Затоа што, демек, опозицијата не ја бидува, затоа што се сите исти, сите крадат, затоа што демек опозицијата е неспособна и не знае да владее. не, почитувана господо, во голема заблуда сте, Тоа го велите, затоа што се плашите од изборите. Затоа што сте свесни дека ќе ги изгубите. Затоа што не сакате да ги изгубите Вашите привилегии. Затоа што се плашите дека многу матни, чудни и криминални работи што ги правевте ќе се откријат и затоа што ќе дојде денот кога дел од Вас за тоа ќе мора да одговарате. Затоа што не ќе можете да ги контролирате дефинитивно никогаш повеќе полицијата, судовите, јавните гласила. Затоа, на некои од Вас помислата за избори ви влева чувство на страв, страв до коски. Затоа што знаете дека мнозинството од граѓаните повеќе не ви веруваат и се спремни за толку долго очекуваните вистински промени. За промена на власта не ни се потребни револуционерни радикални промени, Тоа не е добро за земјата. Затоа, ние на ваков начин бараме да дојде до нив. Граѓаните знаат дека тие што треба да дојдат на власт не се исти, дури и полоши, туку напорот компетентни, кои добро знаат што треба, кога треба и како треба да се направи за одговорно да се водат реформите. Потребни ни се фер и демократски избори. Избори по кои сите субјекти ќе ги прифатат изборните резултати и ќе си честитаат. Општото чувство на несигурност, летаргичност и бесперспективност мораме да го замениме со сигурност и верба во себе, што е влее голем оптимизам и ќер аѓа позитивна и творечка енергија. Нас сега не ни се потребни големи популистички пароли за државотворност на партијата, дека боже се ќе правиме за Македонија затоа што е таа се што имаме, дека клучот

V/9.-

на меѓуетничките проблеми е во рацете на една партија. Тие лити пароли треба да ги оставиме во заборавот , затоа што не вредат ни пет пари, бидејќи се потполно потрошени и цинични. Ни една партија без народот, односно граѓаните не може да биде државно творна и тешко на меѓуетничките односи ако тие зависат од таа партија. Тоа, сепак мириса на едно умие и тоталитаризам кога единствената партија на власт ги креираше севкупните односи во земјата. Сега е друго време, време на демократски промени. Време во кое треба да се владее одговорно. Изместените реформи треба да се вратат на изворните принципи. Нужна е изградбата на граѓанска демократска држава, цивилно општество со независно судство, силна опозиција, заради балансирање на односите и ефикасна контрола на власта и јавна критичка јавност ослободена од стегите на власта. Нашата Влада е најдобра потврда за тезата дека на власт секогаш можат да дојдат добри и способни и лоши и неспособни луѓе, кои апсолутната власт апсолутно ќе ги расипе. Затоа, системот треба да го градиме со соодветни ограничувања, за да никој што ќе дојде на власт не може на земјата да и нанесе огромни штети со долгорочни последици.

Сосема на крајот Ве повикувам да ја подржите оваа одлука да го направите вистинскиот за Вас мал, но за државата голем чекор што толку многу и е потребен на Македонија.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-дин Фаик Абди.

ФАИК АБДИ:

Почитуван г-дине претседателе, дами и господа пратеници, за жал членови на Влада има многу малку. Многу ми е тешко денес да

V/10.-

зборувам по оваа точка кога гледам полупразна сала , а расправаме по една материја која што е навистина многу сериозна и лично мене ме враќа назад 6-7 години кога овде во оваа сала останувавме и до сабајле, некогаш и до 12, 12,5 па до 2 часот или до 4 часот наутро, размислувајќи, кажувајќи и бранејќи го интересот на Република Македонија за опстојувањето на таа нова држава што ја создадовме и начините како да опстанеме внатре со една силна опозиција , којашто скоро секој ден бараше оставки и оставки. Многу ми е жал што денес слушам од моите стари пријатели некои работи кои што, да речеме, условно не ми се бендисуваат, а тоа на нив не им е важно, меѓутоа, политика е политика.

Во фабрика "Комуна" кога правам анализа на билансот моите 18-ет тогашни службеници да ги речам , ќе ми поднесат табели, почнувајќи од основните средства, па завршувајќи со класа 9 - доход. Па, поврзано со финансии јас диктирав анализа на билансот. И овде денеска тоа јас слушав една голема анализа на состојбите каде се наоѓа Македонија во рамките на развиените и неразвиените, колку Македонија е демократска, колку има апашлук во Македонија и каде е сместен криминалот, како ние да сме го измислиле овде во Македонија.

ФАИК АБДИ:(Продолжение)

Како да е сега тоа поштено, како да не постои од памтивека. Како да има многу невработени во нашата држава и никаде на друго место, како да сите дрва се многу криви, нема ниедно дрво право и не цутат цвеќиња на ова наше поднебје. Можеби ова е малку незгодно што го кажувам, не зборувам како пратеник на ПЦЕР, зборувам како пратеник на РМ. Јас себеси се сметам еден добар дел на граѓаните на РМ, за човек, за пратеник, кој што може да погреша. Извинете што за себе зборувам така, ама тоа е тоа.

Јас не сум ни од една ни од друга страна, иако сме коалициони партнери. Се работи за Македонија. Ако РМ има 120 пратеници во овој Парламент и ако денес се алудира на една голема зрелост на пратениците и бараше на нови предвремени избори, јас себе си се прашувам дали сум зрел за она што го слушам и дали треба стварно така да биде. Јас имам спротивни гледишта. Спротивни гледишта заради тоа што ова е процес на транзиција и некои го сметаат процесот на реформи како да сме ние првата земја до Русија и запад ќе трча по нас веднаш за НАТО - пактот итн., и пари колку сакате на претек само тие ланци, или рампи како сакате да бидат што подалеку знаете како е тоа. Не сме ние први, ние сме последни можеби. Ова е еден голем факт на кој треба да се внимава.

Бројот на невработените зошто не го поврзувате со две работи многу битни. Овде има стопанственици, дали се сеќавате на ембаргото према Србија, дали се сеќавате на затворање на границата према југ, они ја затворија границата, дали се сеќавате нафтата од каде идеше, од Солун. Дали знаете колку чини нафтата од Солун кога ќе дојде овде, колку од Бугарија. И дали може нашиот пласман да рипне, да ја прерипа Србија и да отиде во Средна Европа и другите југословенски републики

VI/2.-

ако не беа во војна Србија, Хрватска и БиХ. Дали воопшто знаете колку нашиот пласман, во физички единици, јас за тоа зборував пред некој ден беше во Македонија, нашите капацитети беа градени за Македонија или за другите ЈУ-републики и за извоз на клириншко или конвертибилно подрачје. Ако од нас овде што сме присутни, стопанствениците знаат што е тоа, знам дека знаете, тогаш вакви дискусии и вакви кажувања немаат место. Немаат место, заради тоа што што не се користат капацитетите, што правиме со луѓето? Ќе ги отпуштиме, мора да одат надвор. Тоа е тој период. Нема пласман. Не се произведува за залихи. Немаме обртни средства, нема пари. Првата работа е таа.

Втората работа е нашата технологија. И сега да се вратам назад на барањето. Ако како Парламент се согласиме за нови предвремени избори, дали веднаш утредента ќе биде се во ред. Дали сите ќе бидат на работа, нема да има невработени, дали пензиите ќе бидат поголеми за X%, дали нашите плати ќе бидат поголеми каде што работиме, дали општата и заедничката потрошувачка ќе цветаат и се ќе сјае. Не, нема да сјае се, нема да биде така. Ова и еден лаик од Бит Пазар да се прашања, ќе рече не е така. Според тоа мислам дека ова прашање треба многу да се размислува, заради тоа што ние што го зборуваме ова овде, го слуша и го прати народот. Тој е многу заинтересиран. Многу е лесно сега, да се лови во матно. Многу е лесно ова безработица, армија невработени, армија пензионери, сиромаштија да ги прибереме кај себе, да им речеме ќе ви дадеме се. Кога ќе дојдеме на власт ние ќе направиме. Тоа е најлесното. Мислам дека не сме исправни. Не е добро со такви ветувања, со такви зборови од овде да кажеме дека ќе направиме се да биде во ред.

VI/3.-

Сега како пратеник на ПЦЕР само би кажал неколку збора.

На изборите 1994 година скоро 80% од пратениците се јавуваа имам и список, за малку гласови, еден глас повеќе пратеник, еден глас помалку нема, другиот победил. Гласови дадовме и во СДСМ и кај Либералите и кај Социјалистите. При гласањето за претседателот на Републиката, ни повеќе ни помалку, тоа е напишано и со писмо до премиерот, до претседателот на државата 57.026 гласови, што изнесува некаде 4,7% во однос на сите излезени на гласање и 7,8% во вкупните гласови освоени од страна на претседателот. На нас ни чини голема чест тоа .

(дофрлување на некои пратеници од место).

Не ве слушам, повелете овде кога ќе дојдете кажете.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Немојте од место ве молам,' секој ќе добие збор. ФАИК АБДИ:

Ова што тогаш го направивме, идат и други избори сега сигурно ќе размислиме малку за кого даваме гласови. Па има и таква популација која што не дава ич, не излегува на гласање, или пак не гласа воопшто, затоа што пред некој ден претставници на политички партии, па и на ВМРО-ДПМНЕ , екс-министерот за правда, пак се држеше за старата теза, на некој начин тоа беше: "Македонија на Македонците". Преамбулата на Уставот не била исправна. Ако тоа се мисли, бидејќи беше спомната ВМРО-ДПМНЕ, тоа тешко ќе помине кај народот, кај пратениците. Ние и душа и тело ќе се бориме таквата теза да ја тргнеме на крај зашто ако дипломатијата е основно средство за разбирање и начин на добри односи или спротивни односи, познато

VI/4.-

во светот, ако во светот е познат периодот на ладна војна, сигурно ни е познато дека и флексибилноста, толеранцијата и дијалогот е мајка на соживотот, прогресот во било која земја, па и во нашата. Знаејќи го националниот состав во оваа мала државичка, РМ, знаејќи кога Либералната партија отиде во опозиција, на чинот на избор на нова Влада, заради еден од предлозите ,кој што е сега наш дипломат, мислам дека треба да се мисли и да се осмисли многу што се сака. И Агендата 2000 и Маршаловиот план и ЕУ се далеку од нас. Сигурно сите овие за кои што разговараме овде би имале подруг тек , доколку постоеше кај нас внатрешен мир. Кај нас во РМ она што е нешто во Парламентот, многу повеќе вон Парламентот сакајќи да влезат во Парламентот прават разни ујдурми и при посета на држави и по улици, па дури и трештат со музики и тоа во еден најнеповолен момент за нас, за РМ, кога имавме во Брисел донаторска конференција, а надвор и деца и стари и млади, и машко и женско, само викаа "УА" против Педагошкиот факултет, "Гасни комори на Албанците" итн., итн., што не е одржлива, што не е човечки. Тогаш се одржа таа фамозна конференција во Брисел, донаторска и на прашањето, дали ова ќе влијае негативно экс-министерот не сакаше пред јавноста да го каже, но тоа е јавна тајна, да ќе влијае негативно и наместо 85.000 добивме само 15.000 неповратни средства. И понатаму ќе имаме таква пресија врз РМ,се додека не ги симнеме ушите малку подоле, се додека не си подадеме рака да мислиме на РМ, нејзините граѓани, а политичките опции нека бидат различни. Меѓутоа, пред се интересот на РМ. Секоја партија, секој граѓанин, секоја популација нека си го најде внатре својот интерес во интересите на РМ, а никако да ги постави своите интереси врз интересите на државата. Заради тоа не бие лош глас во Европа и во сите европски и светски институции, а познато е

дека претседателот на САД, г-дин Бил Клинтон, своите претходници ги праќа на мировни мисии по светот, а ние кај нас ако не сме во иста партија се гледаме така контра како да ќе ја поделиме Македонија или просто една општина ќе ја поделиме, колку е моја, колку е твоја, тоа се лоши работи.

Точно е тоа дека државата е во длабока криза. Е во криза. Се бара излез од кризата. Ако имаме нови избори ќе имаме излез од кризата. Не. Луѓето како незадоволни ќе се излажат да бидат од една или од друга страна, меѓутоа, состојбите остануваат такви. Активата на РМ е оваа што ја имаме. Пасивата е сосема поинаква. Дури може пасивата да биде уште поголема со тие кредити што ги затекнавме од поранешна Југославија, признавање на едни кредити, други, трети итн. меѓутоа, никако поделба на активата, односно поделба на средствата како сукцесори на поранешна Југославија. Тоа е многу лошо. Признаваме долгови, а побарување нема. Сигурно, светот добро е што вложил напори по пат на преговори да се дојде до одредено разбирање. И нашето опкружување, иако Република Бугарија не призна прва и тие тргања околу јазикот, таму постојат само Бугари, има и роми и цигани таму, и турци и неznam што; во Грција има само Грци; со Албанија наоѓаме некое разбирање. Ние мора да се докажеме, да се кажеме пред себе си тука, во РМ, пред себе си, пред овој Парламент и во општинските парламенти. Не да биде тоа слепо поколение едни на други итн. Не е тоа, туку врз база на една здрава логика, да ги видиме состојбите какви се и на што стоиме. Состојбите не се менуваат преку ноќ. Ниеден нека не си замислува дека не знам какви вложувања, основни обртни средства во РМ да има и дека веднаш, ќе дадат резултати. Резултатите доаѓаат после. Вие тоа го знаете. Тие доаѓаат после 3-4-5 години. И заради

VI/6.-

треба да бидеме малку стрпливи, да не ги бунтуваме луѓето. Да ги оставиме малку раат да спијат иако се со празен стомак, а да се побуниме, да се ангажираме, она што постои, мито ли е, корупција, дрога ли е итн., преку нашите институции да се ангажираат што повеќе тоа да биде во што помала мера, да се искорени неможе, да биде во помала мера, да биде што помалку.

Да не ви одземам многу време, жал ми е што зборував пред 20-30 пратеници, тројца членови на Владата, но тоа е тоа. Тоа е одлика на нашиот Парламент овде и на нас пратениците овде, и не знам кој да дојде ние имаме балкански менталитет. Не можеме да се одлепиме од нашиот менталитет. Не можеме заради тоа што сме наследиле пет ипол векови нешто многу лошо, и што сакаме да го поправиме, јавашлук, сме наследиле ништо и од првата и од втората светска војна, а Балканските војни не одведоа кој знае каде и додека ние тонеаме во тие векови, Запад одеше низ цел свет, освојуваа колонии, господа министри вие тоа поубаво го знаете, во додир сте со други ваши колеги, освојуваа колонии, натрупаа богатства, ја зголемуваа својата актива и во Швајцарската и во други банки и во своите земји и нормално ние како сиромашни бараме нов економски поредок.. Од кого? Ама тие пак се мајстори. Ние ќе ви дадеме, дури неповратни но да има мир, да знаеме на кого даваме. Тоа е важно прашање. На кого даваме, кај кого има доверба? А за да има доверба ние ќе си одиме. Да речеме јас не сум воопшто заинтересиран, како што некој рече таму за својата положба, јас изгубив повеќе. Ако бев во фабриката "Комуна" поинаку ќе ми беше. Овде губам и пари, но не е тоа битно, тоа е за оваа држава и ако овде ние не се разбираме, сигурно секој од надвор ќе рече дека оваа држава е нестабилна, нестабилни односи и пласманите ќе дојдат по знак прашалник. За секое доларче ќе се подразмисли.

А тие што пак ќе дојдат другите, дали овие од оваа страна ќе направат бељи, како што вие правите бељи сега, односно таа што е надвор опозиција. Сигурно, тоа е менталитет, тоа е плурализмот, ама плурализам на штета на граѓаните, на штета на државата.

Ви благодарам што ме слушавте.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господинот Мерсељ Биљали има збор.

МЕРСЕЉ БИЉАЛИ:

Дами и господа дозволете најнапред да изразам длабоко жалење поради тоа што некој од претходните дискусанти успеаа да ја испразнат салата, така што јас морам да кажам нешто од причина што редот ми е дојден.

Во однос на Предлогот на одлуката што е на дневен ред за брзо усвојување на законската регулатива во однос на изборите, за распуштање на Парламентот и за распишување на предвремени избори сметам дека е во ред. Одлуката е во ред од формално-правна природа, односно од формално-правен аспект и тука јас немам забелешки. Во моето излагаше јас нема да се задржам на причините зошто е поднесен таков предлог на одлука, нема да се задржам ни за политичките проценки кои предлагачот ги изнесува во содржината на Предлогот, а исто така нема да се задржам за содржината на Предлогот на одлуката од причина на крај краишта, ако позицијата има право и можност да каже се и сешто, тоа право уште повеќе го има опозицијата и тоа множено со 10.

Значи, не ја оспорувам воопшто идеата за предвремени избори, дури сметам дека е атрактивна и возбудлива, бидејќи изборите се возбудливи, за да бидам искрен можам да кажам од партиски сегмент во моментот најмногу изборите одговараат на ПДП, меѓутоа, реалноста си е нешто друго.

Во однос на овој предлог и сличните предлози не сум склон априори да се сомневам во искреноста на намерите на предлагачите, меѓутоа, тука земни како контекст, како околност, како постапка за донесување на правна регулатива, како постојно време сметам дека имам право да се сомневам длабоко во предлогот и искреноста на предлагачот. Се сомневам не затоа што јас сакам намерно да се сомневам, туку едноставно земајќи ги предвид сите околности сметам дека предвремените избори се невозможни и од таа причина и Предлогот е несериозен, односно јас сметам дека предлогот е несериозен.

Со право г-динот Аце Коцевски на седницата на Комисијата за политички систем кажа, односно одговарајќи на искажувањата на некои пратеници дека се води политички маркетинг, тој кажа дека секој збор наш и секоја наша постапка е маркетиншка, што сметам дека има право, меѓутоа, ние мора да бидеме свесни дека постојат повеќе видови на маркетинг. Маркетингот може да биде озбилен или реален ако е наменет за повисока политичка свест....

МЕРСЕЛ БИЉАЛИ: (продолжение)

Може да биде евтин политички маркетинг ако го впериме на една пониска политичка свест или може да биде банален маркетинг ако не може од тоа да се профитира мислам на пониската свест. Меѓутоа, тоа е автохтона проценка на предлагачот дали од некој чекор или предлог политички ќе профитира или ќе изгуби. Зошто сметам дека предлогот е несериозен. Причините се следните:

Прво, секому му е јасно дека со постојната правна регулатива во доменот на изборите не можеме да одиме на избори. Значи потребна ни е нова правна регулатива во тој домен. Исто така на секого му е јасно за да се дојде до нова правна регулатива во однос на изборите треба првенствено да се искристализира или до крај да се дефинира со кој модел ќе одиме на избори. Значи, претстојат дополнителни политички договори и разговори за моделот со кој треба да се оди на избори. Не се знае дали ќе се оди со пропорционалниот модел или комбинираниот модел, ако се оди со комбинираниот модел каков ќе биде соодносот на бројот на пратениците кои ќе се избираат со пропорционален или мнозински модел. Ако се оди со чисто пропорционален модел дали ќе се оди со една изборна единица или повеќе изборни единици, значи, тука ставовите на политичките партии дијаметрално се разликуваат што наведува на тоа дека се потребни повеќе од некогаш дополнителни политички договори и разговори помеѓу политичките партии односно релевантните политички партии.

Второ, се бара под итно да се донесе законот за изборни единици. Ако претходното прашање не е расчистено, значи ако сеуште не сме сигурни со кој модел ќе одиме на избори, не можеме воопшто да почнеме да работиме врз законот за изборните единици од причина што се поставува прашање дали воопшто ќе постојат такви изборни единици затоа што не се знае дали ќе има мнозински модел.

VII/2.-

Второ, се поставува прашањето ако го има мнозинскиот модел во одреден процес колкави ќе бидат тие изборни единици, колку ќе ги има тие изборни единици, потоа земајќи ја предвид реалната состојба во новите општини ќе има дополнителни притисоци кој на која изборна единица да припаѓа, дали една населба ќе се отфрли или село ќе се одземе од една во друга изборна единица значи такви притисоци ќе бидат присутни и ќе бидат дополнителна пречка за брзо донесуваше на овој закон.

Трето, се знае дека законите кои се однесуваат на изборите треба да одат на експертиза во Советот на Европа. Предлагачот бара овие предлози да одат на експертиза и во ОБСЕ, Европската унија, Националниот демократски институт и меѓународниот републикански институт, меѓутоа, ја сметам дека е задолжително да се однесат на експертиза само во Советот на Европа, а ова друго е факултативно или резолутивно дали ќе ги однесеме таму или не.

Замислете сега во јануари ги донесуваме предлог-законите комплетно за изборната постапка. Потребни се најмалку три месеци тие закони да одат на експертиза во Советот на Европа и три други месеци практично за предизборната кампања значи доаѓа негде во јули месец кога некој, ако има среќа ќе се одмара некаде, а другите ќе бидат многу нервозни поради тоа што нема пари да се одмараат. Фактички избори нема да има.

Затоа на крајот да констатирам дека нема објективна можност да се одржат предвремени избори, а јас верувам предлагачот нема да биде разочаран, барем не многу разочаран.

Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-динот Љупчо Поповски.

ЉУБОМИР ПОПОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани членови на Владата, почитуван премиере, почитувани колеги пратеници, уште на самиот почеток од мојата дискусија сакам да го изнесам ставот на Парламентарната група на СДСМ во врска со Предлог-одлуката поднесена од либерално-демократските пратеници за подготвување и одржување на предвремени избори за Собранието на Република Македонија.

Ставот на пратениците на СДСМ кон оваа Предлог-одлука е негативен што значи не е прифатлива за нас и ќе гласаме против неа од следните причини.

Прво, во политичката теорија и развиената практика на современите парламентарни општества засновани врз политичкиот плурализам прашањето на предвремените избори обично се поврзува со постоењето на неколку клучни и несоборливи аргументи за еден таков чин. Да потсетам тоа се постоење на политичка криза во државата во прв ред поради долготрајната блокираност на работата на законодавниот дом, а во одредени случаи и на Владата.

Постоење на широки политички или социјални немири кои не можат да се разрешат по демократски и институционален пат, туку е потребно што би рекле нашите колеги, предлагачи на иницијативата за предвремени избори, реструктурирање на политичките сили во Парламентот, а со тоа и во Владата како своевидна алтернатива на актуелната номенклатура во власта и нејзината немоќ да го покрене тркалото од мртва точка.

Трето, губењето на парламентарното мнозинство што ја поддржува Владата и неможноста да се создаде ново мнозинство за избор на нова Влада, па излезот неминовно се бара во предвремените парламентарни избори и на крајот во релативно стабилни политички, релативно и социјални услови како што е случајот со Република Македонија, политичка

VII/4.-

та теорија и пракса говорат дека предвремените избори во основа низ институционален и законски пат ги предизвикува владеачката или владеачките партии водејќи сметка во прв ред за државните, а потоа и за партиските интереси, а на политичката опозиција во основа и останува да се прилагоди и да ги прифати таквите правила на игра инаку вообичаени и неспорни во секоја развиена демократска држава.

Според мене, тоа се клучните појдовни точки во дефинирањето на одговорот дали и кога предвремени избори. Парламентарната група на СДСМ анализирајќи ги овие принципиелни аспекти на покренатото прашање за предвремени парламентарни избори оцени дека ниту еден од овие услови не е исполнет. Напротив според оценките на СДСМ во Република Македонија се одржува релативно стабилна политичка состојба и покрај определените тензии што се јавуваат во текот на годината или пак беа провоцирани од одделни субјекти, пред се, на вонпарламентарната опозиција под мотото антивладини митинзи за предвремени парламентарни избори.

Во изминатиот период навистина имавме определени пројави на политичко и социјално незадоволство, ова второто го определен дел и оправдано, но искуството говори дека надлежните институции имаат доволен капацитет, знаење и умешност тоа да се канализира и да се разрешува во рамките на системот и законодавната процедура, а тоа ќе рече во една демократска и единствена прифатлива постапка.

Како што знаете Владата на Република Македонија располага со солидна парламентарна поддршка односно парламентарната и владината коалиција овозможува Владата да се носи со сопствените задачи а Парламентот без поголеми тешкотии да ги носи законите и да ги исполнува своите истакнати уставни надлежности.

VII/5.-.

СДСМ од поодамна покажуваше готовност да се разговара за прашањето за евентуални предвремени избори во една демократска атмосфера во која ќе дојде до израз заемното почитување на заинтересираните за овој проблем. Во овој контекст, ако што знаете претседателот на СДСМ и на Владата г-дин Бранко Црвенковски оствари непосредни разговори со претставници на поголем број политички партии за целиот комплекс на прашања сврзано со одржувањето на предвремени парламентарни избори. Притоа наша примарна цел беше и останува да се подготви законска регулатива која ќе ужива што е можно поширока партиска поддршка а врз таа основа по изборите да нема приговори за нивната легитимност. Наспроти тоа одделни соговорници приоритет му дадоа на прашањето на предвремени избори дури некои инсистираат тие да се случат и во услови на постојниот закон за избор на пратеници и другите закони донесени во 1990 година, а кои така жестоко ги критикуваат и ги претставуваа како еден од клучните фактори за нивно фијаско на изборите во 1994 година.

Временскиот теснец од аспект на прашањата за кои денеска разговараме очигледно ги прави неизводливи предвремените парламентарни избори. Оттука, според СДСМ нашите напори мора да ги насочиме кон донесување на таква законска регулатива која, ако не за сите, тогаш ќе биде по мерка на најголемиот дел од политичките партии, а изборите да се одржат во уставно определениот рок односно станува ирелевантно прашањето на предвремени избори дали тие ќе бидат три или за четири месеци порано поради фактот дека поважно е прашањето на донесување на квалитетна законска регулатива која изборите во 1998 година ќе ги направи фер и демократски.

Второ, за СДСМ односно за нашата парламентарна група образложението на предлог-одлуката за подготвување и одржување на предвремени избори за Собранието на РМ е неприфатливо од едноставна причина што аргументите врз кои се потпира оваа предлог -

VII/6.-

одлука не се вистински аргументи. На дел од наводите во образложението одговорив во претходниот дел од мојата дискусија.

Сега, дозволете ми поконкретно да навлезам во образложението со аргументи кои според мене реално или приближно ја отсликуваат состојбата на нашата држава.

Имено, во образложението се говори за забрзано продлабочување на општествената криза, за забавување на реформите, за неизграден амбиент на пазарно стопанство, дека приватизацијата не ги дава очекуваните резултати, дека е пренагласена улогата на државата во стопанството, дека се гуши приватната иницијатива, дека опаѓа угледот на Република Македонија на меѓународен план со сите последици од тоа во поглед на имплементирањето на нашата држава во Европските и меѓународните организации и асоцијации и др.

Притоа подносителите на иницијативата за предвремени избори свесно или не забораваат дека и самите до пред извесен период беа активни партиципиенти во власта раководејќи со значајни сектори во основа со оние во кои според либерално-демократите се чувствуваат најтешките проблеми. Но, и тоа е дел од политичката мимикрија или се смета на целосно политичко кусо паметење на македонската јавност. Без претензија за сеопфатност би сакал во оваа прилика како одговор на подносителите на иницијативата за предвремени избори да ви ги презентирам глобалните оценки на СДСМ за реализација на економската политика кои неодамна имавме можност и при расправата по Буџетот и од експозето на премиерот да ги слушнеме. Тие оценки се следните, кусо и таксативно.

На внатрешен план е обезбедена соодветна макроекономска стабилност, стабилност на националната валута-денарот, инфлацијата е под контрола како значаен сегмент во заштитата на стандардот на

граѓаните, девизните резерви во земјата се доближуваат до 300 милиони ДМ, се спроведува стабилизационата програма која ужива соодветна меѓународна финансиска поддршка. Можеби се банални, но треба да се повторуваат. Достасаните обврски спрема странство редовно се исполнуваат при што РМ не само што не се оптоварува со нови задолжувања по основ на добиени кредити од меѓународните финансиски институции, туку напротив раздолжувањето кон странство е поголемо од задолжувањето со што значително се зголемува кредибилитетот на државата во странство.

Обезбедени се механизми и средства за намалување на државниот долг кон домашните штедачи. Долгот е намален за околу 385 милиони ДМ. Веќе подолг период е присутен процес на континуирано зголемување на индустриското производство особено по 1995 година. ВО аграрот како значаен потенцијал на државата исто така има позитивни тенденции изразени во зголемување на производството и извозот со се поуспешно надминување на проблемите на откупот и исплатата на земјоделските производители.

Создадени се реални услови за елиминирање на дефицитите во таканаречените социјални фондови како темелен услов за остварување на правата на вработените од социјален, здравствен и пензиски карактер

Процесот на приватизацијата е веќе во повисока фаза при што во најголемиот дел, да не се заборава, од приватизираните претпријатија применет е моделот на масовен откуп.

Потпишани се спогодби за унапредување на нашите економски односи со голем број странски држави при што посебно значење и придаваме на спогодбата за соработка со Европската унија, а во последната година сме сведоци на нашата интензивна дипломатска активност во светот при што добиваме значајни признанија од респективни фактори за генералниот политички внатрешен и надворешен курс на нашата држава.

VII/8.-

СДСМ смета дека токму постигнатото создава простор и можности за натамошно подобрување на вкупните економски, социјални, стопански состојби во државата. Тоа, како и мерките на економската политика за наредната 1998 година во прв ред на планот на вработувањето, привлекувањето странски капитал и сл. сосема сигурно ќе ги зголеми, на жалост за некој, шансите на СДСМ за успех на наредните парламентарни избори, а од друга страна создава нервоза кај дел од политиката опозиција посебно кај подносителот на оваа иницијатива, па затоа таа за нас не е ништо друго освен евтин политички маркетинг и обид да се лови во матно.

ЉУБОМИР ПОПОВСКИ: (Продолжение)

Според тоа, аргументите се на страна на СДСМ, па оттука и определбата на Парламентарната група на СДСМ на редовни, а не предвремени парламентарни избори.

И на крајот уште нешто. Во последниве две години во овој Парламент и пред македонската јавност се актуелизираше прашањето за предвремени избори и секогаш иницијатор на таквите барања се исти политички субјекти. Се поставуваат повеќе прашања, но едно несомнено е најважно: За што всушност се работи. Доколку се погледнат иницијативите во континуитет тогаш ќе се согледа дека протагонист на таквото барање се појавува политичка опција со недоволно јасен идентитет. Имено, пред година и половина пролетта 1996 година иницијатор за нови избори беше една политичка групација, која повеќе ја нема на политичката сцена. Таа постана дел на друг политички субјект, кој да напоменеме откако согледа во 1994 година какви и се позициите, го оспори легитимитетот на изборите и се самоуби. Така сега се јавува еден нов индивидуалитет што во себе вклучува два индивидуалитети. Типичен пример е листата на потписи на пратениците од Либералната партија, а не на потписи на новиот субјект Либерално-демократска партија. Така сега се јавува еден нов индивидуалитет, што во себе вклучува два индивидуалитети. Оттаму, сега ако и пријдеме на иницијативата за редоследот на постапките на Собранието околу распишувањето на предвремени избори, тогаш ќе заклучите дека еден субјект што партиципираше во власта, а не беше способен да ја преземе одговорноста до крај за развојот на Република Македонија, односно се откажува од еден од битните принципи на парламентарната демократија да се учествува во власта а согласно учеството да се носи одговорност за тоа и еден субјект што го негира легитимитетот на власта, а се залага за нова власт.

VIII/2.-

Нашите политички противници се со полна уста на демократија. За нив има демократија само доколку тие се во власта. Во спротивно се е фалсификат, се е гола борба аз власт, се е покажување мускули на власта и слично. Но доколку погледнете подлабоко, развојот на Република Македонија во последниве години во најнапаѓаните подрачја го водеа луѓе пардон, специјалисти од политичкиот индивидуалитет на либералите. Значи тогаш кога партиципирале во власта, втемелиле решенија што не предизвикале историски скок. Па нели тоа е најочигледен пример за далтонизам?

Залагањето дека со изборите во значителна мера ќе се промени политичката содржина на Република Македонија укажува дека нашите политички противници неможат или не сакаат или неможат да идентификуваат дека Парламентот што ќе го конституираме после третите парламентарни избори кај нас ќе е Парламент со побројни претставници од политичките партии што се сега во него и на некој начин што се надвор од него. Се разбира, доколку не најдат алиби да се откажат и од довербата на граѓаните. ВО тој Парламент гледано од овој агол, ќе има, ќе го има ВМРО- ДПМНЕ, тоа ќе биде новата содржина на Парламентот. Останатото го имаме и сега. Се разбира, ќе има и по некој претставник сигурно и од некоја друга политичка ориентација, но во основа доминантните групации ќе се регрутираат од овие политички субјекти. Значи, новото во Парламентот, освен персоналните промени ќе бидат политички субјекти што се или биле во македонскиот Парламент. Но смислата на парламентарната демократија се губи, доколку нејзината опозиција е премногу блиска до позицијата.

Отворањето на прашањето за нови избори на секои три до четири месеци укажува дека нашите политички противници немаат ништо ново да и кажат на македонската јавност, дека им се слаби политичките визии за Република Македонија и дека тие повеќе или помалку се исцрпуваат

во програмските концепции и визиите на СДСМ и неговите коалициони партнери. Дека во барањето на сопствениот идентитет не успеале да ги определат релациите што него ќе го специфицираат во семејството на политичката сцена во Република Македонија. Можеби токму тука треба да се бара нервозата и отсуството на идеи и визији кај овој политички субјект. Но не само тоа. Нашиот дежурен критичар неможе да се идентификува не само заради неможноста да најде слободно поле за политичко дејствување, туку заради претераната амбиција на поединци од неговата кадровска структура, кои како политички акробати исфрлуваат определени прашања што наместо да им ја јакнат позицијата, им го дефинираат идентитетот, тие уште повеќе на тој начин внесуваат и забуна во македонската јавност. Веројатно таквата позиција е и резултат на притисокот на кадровските изненадувања кај нашиот политички противник, па проврнените кадри се повеќе се чувствуваат дека го губат тлото и во желбата да се промовираат како авторитети и субјекти и токму заради сознанието дека го губат тлото остануваат нервозни, нестрпливи, толерантноста ја заменуваат со омраза, а дијалогот со караница.

На крајот да споменеме дека ние имаме иницијатива од еден пол

Политички противник кој неможе да се пронајде самиот себе си. Како тој мисли дека ќе се легитимира е негов проблем. Наше е да укажеме дека ваквиот пристап кон толку значајно прашање како што се изборите објективно под пластот на демагошките пароли за демократија всушност е гола борба за власт и очигледно дека се работи и станува збор за еден несериозен политички пристап.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Пред да му дадам збор на господин Ристо Трајков, и господин Станковски, само уште двајца се пријавени за дискусија но ќе има уште сакам да се договориме. Сакам да ве информирам дека ќе работиме до

VIII/4.-

14,00 часот, пред 14 ,00 часот , ќе дадам пауза за ручек и после додека не ја завршине оваа точка ќе работиме и ви предлагам после заеднички да си ја честитаме Новата година, бидејќи ова е последната седница на Собранието на оваа година. Затоа ве молам сите да бидете присутни до крајот на овој ден во работата на Собранието.

Г-дин Трајков има збор.

РИСТО ТРАЈКОВ:

Почитуван претседателе, почитуван премиер, почитувани министри , почитувани колеги, ако некој мене ме прашаше за редоследот на работа на денешната седница ќе гласав да работиме прво за Законот за води. Ако сите зборуваме односно иницијаторите за поднесување на оваа иницијатива за предвремени избори, зборуваме во името на народот, а не носиме закони кои што се директно поврзани со народот, Законот за води е тоа. Ако овој закон не профункционира, пролетта ќе ги имаме истите проблеми што ги имавме и оваа и претходните години со водоснабдувањето.

Но, да не должам многу, мојата кратка дискусија ја насловив со причини за предизвикување на континуитет на нестабилност. Оваа нестабилност во моментот неможам да се сетам на континуитетот на .. _ активностите што беа преземени од страна на опозицијата, било Парламентарна или вонпарламентарна опозиција, за што и едните и другите имаат позитивен однос кон таа континуирана нестабилност, но ќе се обидам со неколку примери да го потврдам тоа.

Прва и основна активност е непризнавањето на резултатите од Парламентарните избори 1994 година, а пред тоа бојкотот на вториот круг избори. Потоа следуваše случајот претседателски наследник после Октомвриските настани 1995 година, за да во месец февруари после овој

настан се случи и распад на дел од Сојузот за Македонија. После тоа иницијативата за предвремени избори и распуштање на Парламентот што беше поддржана од тогашната Либерална партија, за да во меѓувреме стаса интерпелацијата на министерот Чокревски за дадената изјава. Поддршката на средно-школските демонстрации, поводот, Законот за употреба на јазикот на националностите на Педагошкиот факултет, а во исто време да се побара и гласање недоверба на Владата на премиерот Црвенковски. Во меѓувреме интерпелација против претседателот на Собранието Тито Петковски за грешното броење и во последно време најавата од оваа говорница интерпелација на министерот за култура г-динот Умковски, за кој при формирањето на новата Влада се секавам единствено за него г-динот Андов ракоплескаше. Значи беше позитивно оценето неговото назначување за министер за култура, а во меѓувреме најавена е интерпелација за неговата работа. Сето тоа го гледам во рамките на интересите на групата на елити на партии и затоа за мене во меѓувреме се стеснува кругот на политичари на кои може да им верувам. После 1995 година еден од политичарите на кои неможам веќе да му верувам тоа е г-динот Стојан Андов со неговото однесување оттогаш наваму. До 1995 година за мене претставуваше еден од политичарите точно на кои требаше да се верува и мислам дека во тој момент го имаше надминато нивото на Либералната партија. Но со сегашното однесување мислам дека не се гледа дното на тоа ниво. Случаите на преписките со претседателот и сите овие примери што ги наведов ми даваат за право да ја извлечам оваа констатација.

Но да не должам во тој дел сакам да кажам и неколку зборови зошто нема да ја прифатам оваа интерпелација и ќе гласам против неа од следните причини.

VIII/6.-

Ќе гласам против неа за сите закони што во меѓувреме ги донесовме и треба да даваат соодветни резултати. Прв од нив е законот за единиците на локалната самоуправа, кој во претходниот Парламент доживеа 14 верзии, за да не се најде сила и храброст да се донесе, туку ние го донесовме и еве сега во меѓувреме се гледаат резултатите од неговото донесување.

Законот за јавните патишта, закон од кој многу градоначалници сакаат да поентираат, а не сфатија дека тој закон го донесе Парламентот и во него кажа дека 35% од акцизниот дел од нафтените деривати одат директно на сметка на општините, со што се покажа и нивната активност на дело. Значи, тоа не е дело на градоначалниците, тоа е дело на Парламентот со донесувањето на Законот за јавните патишта.

Царинскиот тарифник, со кој се остварија услови за заштита на домашното производство, процентот на сите царински стапки драстично е намален од 26% на некаде 15%, кој закон до донесувањето беше најмногу кршен во времето на забрана за увоз од министрите тогашни либерали.

Законот за вработуваше треба оваа година односно 1998 година да ги почувствуваме резултатите.

Законот за судовите, судовите профункционираа, избравме судии, работат и тоа се гледа на теренот.

Спогодбата за либерализација на увозот, со неколку земји кои не опкружуваат, исто така овие спогодби - можеби директно оваа иницијатива е одраз на тие спогодби, зашто тие спогодби дадоа

VIII/7.-

резултати кои се за почит во меѓувреме. Еден постои царинска стапка, извозот се ориентира кон поранешните југословенски простори така што оваа година за разлика од претходната година кога имавме вишок на производство, оваа година немавме и за нас производство.

Законот за стечај и ликвидација за кој сите рековме дека е добар, а сега треба да ги чекаме резултатите.

Спогодбата со Европската унија со која државата треба да биде, кога ќе се остварат ветените средства, градилиште. Целата инфраструктура во државата е предвидена за градба.

Законот аз денационализација, сите сакаме да го донесеме. Тој е во завршна фаза, треба да добиеме текст од предлог закон и да помине истиот.

Законот за земјоделското земјиште, законот за води, законот за шуми и многу други закони кои ќе бидат во интерес на граѓаните за кои цело време зборуваме, а тие не се малку. Колку што добивме информација, за овие 3 години сме донеле повеќе од 700 вакви закони.

Да не должам, сигурно има уште многу позитивни работи што можат да се кажат, затоа ќе завршам со зборови позајмени од Фрчковски: "Оваа иницијатива има инспиратори и организатори но нема извршители". Тие што треба да бидат извршители мислам дека декларативно ја поднесоа оваа иницијатива.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Бидејќи во меѓувреме се пријавија уште 2 за дискусија, предлагам да ја прекинеме расправата.

Објавувам пауза до 15,30 часот.

(Паузата отпочна во 13,45 часот)

(По паузата седницата продолжи со работа во 16,10 часот)

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Продолжуваме со работа.

Има збор г-дин Владимир Станковски.

ВЛАДИМИР СТАНКОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, морам да констатирам многу ми е жал што поради коктелот кој беше организиран гледам дека се отсутни сите министри и претседателот на РМ. Разговараме навистина за една сериозна тема, можеби коктелот е посериозна тема од оваа.

Пратеничката група на ЛДП од овој Парламент бара поддршка на својата иницијатива за предвремени избори која исто така ја поддржа и опозиционата партија ВМРО-ДПМНЕ со прецизно утврдена сатница, односно кога и како истите да се извадат, а без да се наруши во било кој поглед амбиентот на државата. Неоправдано и веројатно со умисла оваа точка од дневниот ред се одлагаше најверојатно со цел да се разводни и да се отапи оваа иницијатива. А веројатно и тајмингот кој беше прецизно дефиниран да се измести со што ќе се сруши целиот концепт за предвремени избори. Овие потези на власта, оценката на претседателот на државата и претседателот на Владата докажаа дека за нив ваквите иницијативи на опозицијата не се достојни за почит со сета аргументација која беше презентирана. Тие впрочем пресудија, нема предвремени избори. Не е прв пат во оваа држава арогантноста и самобендисаноста да надвладаат врз демократијата во оваа мала држава. Сеуште се свежи секавањата на иницијативата на опозицијата

надвор од Парламентот која успеа да собере дури и 250 илјади потписи за вонредни избори, а кое што ноншалантно беше отфрлено од власта. Зад овие 250 илјади потписници веројатно стои уште три пати толку кои не се потпишаа, а кои ја поддржуваат таа иницијатива што за власта не беше доволно. Какво непочитување? Јавноста се секава, а веројатно и вие господа пратеници дека пратениците на ЛДП ја поддржаа оваа иницијатива, а како да не се подржи таква иницијатива која длабоко е демократска и која го одразува мислењето на така голем број граѓани. Но, актуелната власт помина преку сето тоа. Со тоа не само што ја игнорираше иницијативата, туку ја игнорираше и ја згази демократијата. Сведоци сме како нашите врвни актуелни политичари покажуваат дека се големи демократи кого престојуваат надвор од земјата, или кога на гости ни доаѓаат важни личности. Претседателот на државата во своето обраќање пред овој висок дом рече за односите помеѓу Македонија и САД дека цитирам: "двете земји ги поврзуваат заеднички демократски вредности". За кои ли наши демократски вредности стана тогаш збор, за оние од поодамна, или од овие сега. Но, веќе изгледа за сите сме прочитана книга, се мисли на Европа и понатаму, на дволичноста и на однесувањето како демократи повеќе се знае ни помина рокот, а на се што му е поминат рокот почнува да мириса, некои луѓе викаат смрди. Сеуште на промена на Владата, предвремените избори се гледа како на голема трагедија за земјата, така се претставува, сите што нудат такви иницијативи се против државата апсолутно, така барем ни ги претставуваат нашите врвни раководители тие состојби. И тогаш, во борба се вклучуваат тешки орадија, а сабјите ги вадат првите офицери највисоки по чин загрижени за своето опстојување, загрижени за привилегиите кои ги имаат и тоа дебели привилегии. Пред некој ден во

ова исто Собрание ни беше кажано дека состојбите ни се без малку идеални. Ова мислам на излагањето на претседателот на државата и на премиерот, дека дојдовме или одамна сме дојдени до дното, сега сме одбиени од дното и сега во овие години, поготово од следната година ќе живееме како во рајот. Се разбира 1998 година треба така да ни биде предложена, такви очекувања се да сите живееме во една благосостојба. Значи, 1998 година треба да бидат изборите, не овие предвремени, туку оние редовните. И на народот тогаш со зборови треба да му го разубавиме животот, а тој да си живее во надеж. Нормално, долги години ние така во надеж живееме. Многу пати претседателот на Владата г-динот Црвенковски во јавноста ветуваше битки, во почетокот почесто се служеше со битки, а се колнеше и во свети СДСМ дека ќе направи ова, или тоа. Овие денови ја прифати и ракавицата на опозицијата и се заколна дека 1998 година ќе биде најуспешната година. Но, народецот, или народот, веќе тие книги ги прочита. Граѓаните нашиот народ живее се потешко и потешко и повеќе нема да верува во лажните но многу убедливи ветувања. Мудар е нашиот народ, тоа веќе го цени, знае што произлегува од тие зборови и затоа господо пратеници не смееме да дозволиме да дојдеме до дното, туку да ја поддржиме оваа иницијатива на пратеничката група на ЛДП, не смееме да дозволиме неизвесноста на дното да биде нашата определба и судбина. Со промените ќе му дадеме на нашиот човек шанса да докаже дека сепак е способен, дека има можности. На оваа земја и е потребна промена, промена која ќе допринесе сите овие состојби да се изменат на подобро. Кои се аргументите за оваа иницијатива?

Прво, општата криза во земјата. Не ни треба многу да зборуваме, или да зборувате, доволно е да излезете на улица да ги погледате луѓето како се движат, да поминете малку поблизу до контејнерите каде што гладните деца собираат храна заедно со животните.

Второ, неизграден амбиент за било каква иницијатива и странско вложуваше.

Господа пратеници, може Бранко Црвенковски и г-динот Киро Глигоров да не убедуваат и оваа власт дека ние ги имаме сите услови да влезе капиталот и само што не е влезен капиталот, се мисли на странскиот капитал во земјата. Вие можете да правите перфектни услови, меѓутоа, господо, капиталот си го знае својот пат и тој ако имаше услови досега требаше да влезе сто пати. Земјите како што се Унгарија, Чешка, длабоко навлегоа во инвестиции, длабоко тој циклус на инвестирање кај нив е присутен.

Трето, приватизација која не успеа да биде фактор на развој. Грабежот кој се направи со приватизацијата е релевантен и воопшто не со него не беше никаков потенцијал занемарлив за да било каков развој со тој капитал се овозможуваше. Невработеност, тема за која претседателот така спонтано ја смали за 50 илјади млади невработени. Знаете тие луѓе кои што треба, тие стопанственици што треба да вработат, вработуваат по логиката на економијата, доколку имате пазар, доколку имате потреба за да произведуваме тогаш ќе вработите луѓе логиката на економијата не е логиката на бирократијата.

Четврто, криминалот е на нашите улици, по нашите домови, секаде околу нас. Ако земете процентуално како оваа земја, ние имаме многу

поинтензивен криминал отколку што има САД. Претседателот на државата еднаш и во повеќе наврати ја користи фразата "ние сме оазата на мирот". Ние не сме повеќе оазата на мирот, ние станавме улици на Чикаго од 30-те години, се убиваат луѓе по улици и никој за тоа не одговара, истрагите застануваат на почеток, или на половина пат.

Зошто СДСМ односно актуелната власт е против оваа акција иницијатива на ЛДП. Па нормално таа не е за предвремени избори, на неа и треба време да се подготви нормално за поголеми измами, да се подготви за манипулациите, да го регрутира и да го организира резервниот состав на криминалци кои се во резерва и кои треба да се активираат во одредено време. Сега треба време и да се исперат што повеќе пари од разни фондови од државата, од јавните претпријатија, парите се тие со кои се купуваат луѓето, со кои се купуваат гласовите. Значи, треба да се подготвиме. Веројатно до септември ќе има доволно време за тоа.

Сега, малку за алузијата која беше речена: кои сме биле пред ова наше осамостојување на Македонија како луѓе, како личности. Се почна на еден балкански начин. Филмот "Балкански шпион" многу" ме асоцира на таа тема, бркаме по темници некои личности или што биле кога биле. Јас ќе ви кажам едно, ако сакаме да бидеме луѓе и држава како што треба, ние од таа не црвена, туку жолта линија по осамостојување на Македонија треба да ги цениме вредностите на луѓето што допринеле за оваа држава. А оваа страна е најмалку таа што треба да копа и да чепка по минатото кој, што бил, а јас имам најповеќе право да го кажам тоа.

IX/6

Што се однесува до експозето на генералниот секретар на СДСМ во неговиот жаргон на марксистичко ленинистичка опсервација на состојбите тој констатира дека состојбата ни е стабилна, дека е многу стабилна и дека сме во движење кон нагоре. Да, господо, стабилна е нашата сиромаштија и веројатно ќе има погорен тек.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Јас за волјата на вистината се чувствувам повикан да кажам, да одговорам на еден дел од дискусијата на г-динот Станкоски по однос на тоа дека намерно е одлагано закажувањето на седницата и поставувањето на дневен ред на оваа точка. Јас повторно морам да кажам иако еднаш кажав на почетокот дека вие побаравте пратеничката група на ЛДП точката да биде на прва наредна седница на Собранието. Првата наредна седница е оваа, меѓутоа, што трае долго, за тоа се разбира никој од нас неможе да биде виновен, бидејќи се такви точките што се на дневен ред.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитуван министри, почитувани колеги пратеници,

Една точка на дневен ред можеби во едно невреме со оглед на она што значи последна седница. Многу други активности кои што се нормални за овој период на годината и треба уште малку да смогнеме сили сепак и оваа седница да ја довршиме достоинствено затоа што ова ни е барем на овој состав последната Нова година која што заеднички тука во Парламентот треба да си ја честитаме.

Треба да останат траги дека утре треба да се сретнеме и во друга прилика и во други услови и од тука поаѓам дека една ваква иницијатива сосема е природна, сосема е нормална, затоа што без вакви иницијативи тогаш постоењето на овој Парламент не би имало свое оправдување, тогаш не би имале повеќе партизам, не би имале повеќепартиски систем. Префрлувањата кој, каде, што мислам дека треба да ги надминуваме веќе ќе навлеземе во третиот парламентарен циклус и ќе биде многу дури и дегутантно да се потсетуваме кој каде бил и што бил. Меѓутоа, ваквите инсинуации се повеќе укажуваат дека тие мисли и размислувања не се закопани дури напротив, повторно се афирмираат, дека е добро да некој кој што има искуство во практикување на власта постојано да биде на власт. Во тоа е најголемата опасност и ако таа основна лекција не ја совладаме за овие седум, осум години, многу тешко ќе ја совладаме во иднина. Мораме основно да сватиме дека државата е трајна категорија и се во име на државата, но не заради тоа само ние да бидеме овде во овие клупи. Мораме да бидеме растеретени и од фрустрации и од она што утре може да се случи дури теоретски да ниту еден од нас тука да не биде повторно избран за пратеник. И тоа треба да биде едно нормално наше однесување дека избирачите треба да одлучат кого ќе изберат. Премногу пласираме дека нема алтернативи, премногу пласираме дека ќе биде опасно за државата ако дојде до како што рекоа некои предлагачи проширување на политичките субјекти со тоа што веројатно се имплицираше можност идниот состав на Влада да биде компониран од повеќе политички субјекти, коалиција од повеќе партии и тоа се нагласи со една негативна конотација дека таквото прегрупирање може да биде штетно за оваа држава. Прашањата на вакви иницијативи заедно со поставувањето доверба на Владата, одам по еден редослед од врвот надолу, поставувањето интерпелации за министри, поставу-

вњето пратенички прашања, барањето информации се основни демократски институти во една држава. Мислам дека најмалку треба да се замери ако некој покренува вакви иницијативи. Напротив, сметам дека точно позицијата е во положба да бара вакви точки на дневен ред некој да постави, за да може со силата на аргументите со својата позиција мултиплицирана и преку другите облици на власта да може да ја зацврстува својата позиција особено на прагот на редовни парламентарни избори. Ние имавме прилика на два пати во оваа држава, во овој Парламент да покренеме иницијатива за предвремени избори. Едната прилика беше кога се распадна Сојузот без оглед како сакаме да го формулираме, затоа што тој моќен Сојуз со уште помоќната локомотива претседателот на државата практично се прошета во вторите парламентарни избори. Нормално беше по распаѓањето на Сојузот ние да го провериме избирачкото тело со нови предвремени избори, затоа што веќе имавме потполно нова слика и нова позиција, нов однос на силите во овој Парламент. Што беше, беше, за волја на вистината претседателот г-динот Киро Глигоров апелираше и оттука од говорницата дека е добро за Македонија и за државата тој сојуз да не се растура. Се растури, преживеавме, за среќа и живееме и сите понатаму.

Вториот предизвик беше иницијативата со собирање на потписи. По толкување на многумина и мое без оглед на изјаснување на компетентни судски инстанции неможеше да се игнорира желбата на 220 илјади граѓани на оваа држава за потреба од предвремени избори. Без оглед дали има потреба, дали имаме вонредна состојба, фала богу што

ја немаме без оглед што значи тоа за вкупниот амбиент, сметам дека ако скоро 1/5 се изјаснува за предвремени избори, а дури 25% од оние кои што излегуваат на изборите, сметам дека тоа беше еден сериозен предизвик за нас, но не одолеавме на она дека треба да се соочиме со ризикот што би значеле едни предвремени избори во јуни минатата година.

Прашањето на предвремени избори што само по себе подразбира распуштање на Парламентот и се разбира нова Влада, нова извршна власт сигурно е сериозно прашаше. Сигурно дека држи и размислувањето дали нешто битно ќе се промени објективно ако изборите бидат неколку месеци порано бидејќи премиерот веќе не убеди, не израдува дека сепак избори ќе има во редовниот термин. Една од целите на оваа иницијатива е постигната избори според Уставот ќе имаме во есента 1998 година. Иницијативата секогаш подразбира судир на мислења, нудеше на алтернативи и ако буџетот е проекција за она како ќе работиме и што ќе трошиме и за која намена идната година еднаква иницијатива е добредојдена на крајот од оваа година.

X /1. -ДВ/ОМ

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ: (Продолжение)

Во пресрет на редовните парламентарни избори, практично, еве денес, што би рекле финансиерите , да направиме една провизорна завршна сметка за нашето работење, пред се за работењето на власта, но и за Парламентот, зошто да не, коректно и објективно, што сработивме за оваа година, или во сите овие три години.

Големите промени во составот на Владата на неколку пати укажуваа дека сепак не сме имале потполно стабилна Влада, без оглед на мотивите и причините. Добро е што премиерот брзо се одлучува на промена на министри и пополнување на тимот што треба да носи резултати, а тоа значи да победува.

Дали со тие промени се постигнати одредени ефекти. Верувам, ако не друго, постигнат е ефект во една насока, демократска во секој случај дека ниту еден министер не е вечен, ниту еден министер нема тестамент да биде трајново Владата. Тоа е право на премиерот, но и на мнозинството пратеници кои ги верифицираат тие мандати. Сепак тоа е нешто, некое поддвижување во однос на непроменливоста на таа повисока позиција , извршна власт.

Ние тука слушнавме многу епп дека ја конституиравме, ја заокруживме, ја дефиниравме и треба да бидеме презадоволни од функционирањето од третата, судската власт. Напротив , мислам, ако ние судската власт ја конституираме цела една година, се знае од кои причини, од наклоност, па и партиска припадност, тогаш практично ќе видиме дали се работи за независна и рамноправна , трета, судска власт.

Случајот со Битола, Основниот суд, Основното јавно обвинителство, Апелациониот суд, Основниот суд во Охрид, основното обвинител-

X /2. -

ство, па прекупукувањата на линија компетентност, изземање, инволвираност на Врховниот суд, па дури и на Апелациониот суд во Скопје, укажуваат дека, практично, сеуште ние не смееме да бидеме задоволни од тоа дека судската власт функционира така како што треба. Познато е дека судска власт без сопствен Буџет, без сопствена позиција, неможе да биде и независна.

Уставниот суд и неговите одлуки мораме да ги прифатиме како една шпаканица, кога толку многу закони, делови од закони, одлуки, одредби од Парламентот и Владата, практично не добиваат преодна оценка во Уставниот суд на РМ. И што е најтрагично, што мораме да го прифатиме како критика, конечни одлуки на Уставниот суд не се спроведуваат, а нив треба да ги спроведува извршната власт и се разбира преку неа мораме ние да интервенираме како пратеници кои што единствено во оваа држава имаме право да донесуваме закони, да вршиме измени и да верифицираме промени. Се носат одлуки за кои однапред се знае дека се противуставни, но сепак се прави тоа, а во чиј интерес неznam.

Ефикасноста на овој дом, затоа што во основа ние денес расправаме за иницијатива на предвремени избори што подразбира наше самораспуштање. Дали ние и понатаму упорно ќе тврдиме дека нема потреба од предвремени избори ако работиме, пред се на ивица на кворум, што значи неодговорност, што значи незаинтересираност, што значи деградирање на оваа висока пратеничка функција, а кога треба да се соочиме со потреба од евентуални предвремени избори тогаш сите аргументи на друга страна дека се е во ред, нема потреба. Нема да биде се во ред, ако ние секоја втора седница ја пролонгираме поради немање на кворум, а зошто тоа и не го легализираме со тоа што ќе речеме дека

ние веќе сме исцрпени, нашите акумулатори се испразнети и некој рече дека треба свежа крв во Парламентот која , нормално ќе трансфузира свежа крв и во извршната власт.

Пратеничките прашања, барањето на информации и низа други институти ние крајно ги дерогиравме и ги девалвиралме. Зошто тогаш да бегаме од она што значи потреба, ние она што го имаме како обврска пред нашиот електорат и она што го чувствуваме во нашето секојдневие, она со кое што доаѓаме во секојдневен додир , да бидеме попречувани тука да го поставиме на дневен ред на овој Парламент, затоа што таквите теми, дами и господа заслужуваат да бидат расправани на овој Парламент.

Се стабилизира една навика , една дури доктрина дека таквите теми се непожелни, несакани, значат компромитирање на власта и со недоволен број на гласови веќе дури и информациите не ги поставуваме на дневен ред по нив да се расправа тука во Парламентот.

Уште еден аргумент и причина дека треба да имаме предвремени избори.

Аферата "ТАТ" и другите афери, да не ги споменувам, кои што го одзедоа најголемиот дел од продуктивното време во овој Парламент. Слична афера од која што се сруши една соседна држава, која сеуште неможе да се стабилизира, афера која сеуште ја чувствуваме и ќе ја чувствуваме, афера која што сакаме да ја заборавиме, но не ќе можеме. Оваа афера не може да се заборави и не може да избледи , дами и господа ниту со редовни ниту со пролонгирани избори и од неколку години. Се дотогаш, додека не се најдат вистинските виновници, додека не се најде каде се парите од "ТАТ", во чии џебови за која намена,

X /4. -

аферата "ТАТ" нема да биде поместена од ова наше секојдневие и не треба да биде затоа што одбегнувањето на разрешување на оваа афера, на еден цивилизациски начин, на еден демократски начин со активирање на сите институции на системот, а тоа се пред се судската влас обвинителството, ресорните министерства , ќе значи охрабруваше утре за други и слични афери. Но, ѓаволот не седи , еве ги и другите афери и прашање е, дами и господа дали проценката дека некои афери ќе изгледаат, до ноември идната година ќе биде точна прогноза или ќе биде бумеранг. Можеби ќе произлезат уште некои кои што добро ги знаат оние што се на врвот на она што значи номенклатура на власта.

Не би сакал да се исцрпуваме со разрешување на афери. Би сакал нашата енергија да ја исцрпуваме во , убаво рекоа некои, нудење на алтернативи, други решенија програми и т.н. Меѓутоа, ние систематски од Буџетот да одземаме значајни средства за да ги обесштетуваме штедачите во "ТАТ" и другите штедилници, а ќе мораме утре и задутре да се соочиме и со оние, така наречени девизни штедачи. Без оглед на значајната бројка која што беше изнесена дека е употребена за таа намена, сепак тоа е само 25% од бројката на девизни штедачи.

Прашањето на подземјето, мафија организираниот криминал за кој јас ќе Ве потсетам, тогаш бевте сеуште сојуз па тие забелешки ги примавете со игнорирање дури и со омаловажување. Тоа беше во јуни 1995 година, не цела година по конституирањето на овој Парламент, ајс тука побарав информација точно на овие теми. Ќе Ви ги посочам по следниот редослед:

Нелегална трговија со високопрофитабилни производи. Во тој момент хит тема беа трговијата со нафта и нафтени деривати, особено со соседна Србија, преку сите премини подеднакво. Потоа цигарите,

X /5. -

дрогата, оружјето, организираниот криминал, диригираната трговија што носеше високи профити за кои некој рече дека во условите на ембаргото беше тешко. Најтешкото време е сега. Тешко беше официјално, но тоа беше еден привид затоа што во тоа време се стекнаа најголемите богатства, во тоа време најлесно преку ноќ се заработуваше. Оттука произлегоа и тие моќници кои што практично се охрабруваа, се осмелуваа и верувајте дека најскоро нивни амбиции ќе биде и највисоката политика, иако веќе тие рефлексии и тие чувства ги чувствуваме и доаѓаат. Започнати се, можеби на периферни сфери во делови од спортот и некои други работи, но тука се пред нас.

Меѓу другите работи што тогаш ги актуелизирав, беа и неколку прашања од сферата намеѓуетничките односи.

Веднаш при конституирањето на овој Парламент го поставив прашањето на така наречениот универзитет во Тетово. Од оваа извршна власт, од оваа Влада ми беше одговорено дека тоа се детски игри, дека тоа се издувани балони, дека тоа е роденденски хепенинг и што ти не. Морав да реплицирам дека секоја манипулација со млади луѓе е најопасна затоа што тие млади луѓе утре се моќно оружје во рацете на секс оној кој што е спремен да манипулира со нив. И еве не веќе, зашто тој исти универзитет министри од истата оваа Влада да одат во светот и практично фрлаат дрва и камења по оваа држава. Партиципираат во оваа власт, а фрлаат дрвје и камење дека овде се обесправени, дека овде немаат основни права, дека немаат образование, дека се деградирани, и т.н. А дали една таква Влада, една таква актуелна извршна власт треба и понатаму да опстојува. Јас мислам дека нетреба.

Ако истата таа власт, преку своите министри го одбележува помпезно, невообичаено националниот празник на соседна држава во

X /6. -

општините каде што таа националност е во мнозинство, за мене таквата власт мора да прими на себе една таква критика.

Ние се чудиме зошто рејтингот на оваа држава во светот опаѓа. Мораме да признаеме дека ние бевме поблизу до сите тие интеграции и европски институции, пред само една година, отколку што сме сега. Мораме да го признаеме тоа затоа што, дали можеме да очекуваме нешто друго ако и парламентарни делегации со патен налог и со средства од овој парламент и министри од Влада и лидери на партии кои што ја сочинуваат таа Влада одат во Европа и фрлаат дрва и камења по оваа држава. Па кој е тој од таа држава што ќе го подигне рејтингот на таа држава што е државјанин на таа држава, парципиент е во власта, практично ја девалвираат таа држава, нејзиниот рејтинг и нејзините институции.

Ако еден потпретседател на Влада изрече пред некој ден дека и со претседателот Киро Глигоров и без него работите они ќе ги разрешат по однос на универзитетот во Тетово и слично како да се однесуваат тие меѓународни институции и тој мониторинг, вклучувајќи ги и сите претставници на дипломатијата тука кај нас.

Вчерашната посета на г-дин Којен треба да ја сфатиме како минус во она што значи во однос на светот и на Америка кон нас. Не е тоа честитка божиќна и новогодишна. Убаво беше речено дека традиција е начелните луѓе на американската администрација да посетуваат таму каде што има американски војници и таму каде што има тензии и каде што има опасности по мирот во светот. Значи ние веќе сме групирани во едно подрачје каде состојбите се такви какви што се. И подобро ќе беше за тоа да настапите на челните луѓе на државата и на денешниве наши настапувања, ние да се соочиме со вистината. По чесно е, покорисно е,

X /7. -

по реално е, по рационално е да кажеме дека не очекува многу тешка година, особено што се избори на праг, а не да ветуваме дека ни престои година на бум, годинана мед и млеко, како што реков пред некој ден, а денеска во сличен тон дискутираат и многу дискусанти.

Се поставува прашање што овој Парламент низ призма на СДСМ и на оваа актуелна власт не постигна. Се наведоа низа закони. Парламентот и Владата сега донесуваат закони, меѓутоа дали треба да бидеме задоволни од Законот за територијална поделба кој што војна не донесе во Западна Македонија, војна на улиците, констатиравме, интервенираше државата, полицијата интервенираше. Ние мораме да се соочиме со овој факт. Точно тоа е продукт на една нерационална и една договорена територијална вештачка поделба која што се покажа во целата своја суровост и во целата своја тежина за иднината. Не можеме ние на тој закон да му дадеме преодна оценка. Законот мораше да има визија што ќе се случува со него. Не можеме да оправдуваме дека ефикасно ни работи локална самоуправа во некои единици каде што имаме илјада, две илјади или пет илјади жители. Точно овие места каде што требаше на проба да биде таа територијална поделба, таму ни се случуваат работи кои што ни се добро познати: експлодира бомба во Гостивар, имавме судир, имавме загинати, имавме загинати во Палчиште, имавме загинати во дебреше, имавме загинати на границата, имаме инциденти секој ден.

(Дофрлање од место и бомба во Тетово)

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Немојте од место Ве молам. Немојте г-дин Харуни Ве молам, секој ќе добие можност да се искаже пред говорницата.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Ќе кажам и за тоа.

После едни вакви работи, дали може една извршна власт да добие преодна оценка. По мене не може, а услов да дојде до промена, треба да има предвремени избори.

Постојано се потенцира, се нема алтернатива во државата. Опозицијата не нуди. Печатот, оној што се разбира е наклонет кон режимот постојано се бараат тие алтернативи.

Јас ќе Ви кажам сега отворено, ако опозицијата не е моќна да ги чува како адути, јас ќе Ви кажам неколку алтернативи на Демократската партија на Македонија. Сега ќе имате прилика да ги слушнете, ако досега не сте успеале да ги одгонетнете и да ги видите.

На прашањето на транзиција и стопанство. Точно сите ние во програмите имаме пазарна економија, но не ваква диригирана економија. Сите ние сме за транзиција, за напуштање на системот и вклопување во она што значи капиталистички систем, но не на ваков начин, не со пљачка, не со деноминирање на капиталот, не со афери, а потоа повторно успешно работење од луѓето што биле во тие стопански субјекти.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ: (продолжение)

Тоа нудиме и тоа ќе се нуди. Инвестициите што ќе значат продуктивно вработување, неинвестиции од Фондот за социјала да префрлиме пари за некое вештачко вработување. Некој ми замерува зошто реков каубојска економија. Точно така. Каубојски начин на однесување во погоден момент да упаднете некаде, да земете нешто и да ве снема. Тоа е тоа. Значи да се упадне во еден систем, да се упадне во еден колосек, да се упадне во една организирана целина, во едно лоби каде што без моќна поддршка на извршната власт не може да функционира и потоа да ве снема. Потоа да се појавите како спасител на одредени стопански субјекти. Сме за едното, не сме за другото. Беше спомнато здравството. Да, реформи во здравството, меѓутоа, отворени реформи. Луѓето што партиципираат да можат да купат лекови, да можат да се лечат, не со месеци да се расправаме кој ќе бидат директорите на клиники / луѓето да не можат да обават основни потреби од она што значи здравство. Се спомна и образованието. Сме за рационално образование, не за образование на сите нивоа и вертикално и хоризонтално. Рационално образование со основни права на сите во основно и средно образование, согласно Уставот. Без дискусии и без исцрпување за високо образование на националности. Во Уставот го нема тоа и нема ниту една земја во светот високо образование националности. Тоа е алтернативата што ја нуди Демократската партија на Македонија.

Во сферата на социјалата реално социјално осигурување на оние на кој што им треба. Непријавување во заводите за вработување, луѓе кои што не побарале вработување во својата 40-та година. и сега

XI/2.-

притисок само бараме вработување, а половината од нив дури и живеат во странство. Не дами и господо образование на оној кој што има 7-8 деца, работи во странство, а ние треба да го носиме тој товар на тоа образование и другите работи што на тие деца им се потребни. Тоа се алтернативите.

Односите со националните малцинства. Црвената линија која што ја заговара и претседателот. Лојалноста кон државата, почитување на Уставот и законите, сите права према меѓународните конвенции и права ги имаме, ги даваме ништо повеќе од тоа. Сега се пласира како аргумент дека некој не го гласал Уставот, значи не го обврзува да го почитува Уставот, а државјанин е во оваа држава. Може ли држава без лојалност. Може ли држава во која ако не се подмируваат обврските према државата да се бара лојалност и да се бара нешто повеќе.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Г-дине Стојановски, јас се извинувам што ве прекинувам.

Дајте да разговараме за иницијативата. Програмските определби на политичките партии, идната година.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Почитуван претседателе, иницијатива кога се бара за предвремени избори треба да се кажат факти, аргументи зошто бараме предвремени избори. Тоа е незадоволство од овие состојби во Државата ние пренесуваме ставови и лично како пратеници и на пратенички групи и на партии и како лидер на партија и на електоратот кој што не избрал и на членовите, ако сакате и на граѓаните на оваа држава. Према тоа, не можеме тука да излеземе, да бараме предвремени избори затоа што не

им се бендисуваат луѓето. Не е точно. Јас со сите сум и пријател и комуницирам. Мекота мораме да сфатиме едно ние сме политички противници, но не и политички непријатели. Противнички противници сме што нудиме ставови, програми и алтернативи. Започнатите инвестиции во предизворјето во 1994 година кога се знаеше дека една пруга кон Бугарија не може да се направи за 80-90 марки или долари, дека реалната вредност е 400, четирипати повеќе, кога еден Козјак не може да се направи со 100-тина милиони долари, кога реалната бројка е 400, кога се знаеше дека нема ниту приближно финансиски можности за заокружување на комуникацијата Велес-Прилеп преку Бабин, сеуште таму да се одржува некоја кондиција како да се работи нешто, мораме г-дине претседателе, почитувани дами и господа пратеници, да ги искажеме овие работи со следното:

прашање е сигурно дека ние немаме комплетирана избрана регулатива меѓутоа, ако не се овие притисоци прашање е дали ние ќе добиеме избор на регулатива и до ноември идната година. Ако не е овој притисок, ако не е оваа иницијатива. Видовме тука и неколку математики, и од колегата Мерсел Биљали од коалицијата, дека во идеални услови ние можеме да очекуваме верификуван пакет изборни закони за шест месеци. Значи ние во јуни ќе немаме дефинирана изборна регулатива а треба да имаме избори во ноември. Ако имаме комбиниран модел, колку време ќе ни треба и енергија за да компонираме многу изборни единици со мнозински модел. Сигурно многу време ќе ни треба дали ќе бидат тие 40, 60 или 80 една помалку или повеќе судир на интереси. Затоа пропорционалниот модел со една изборна единица веќе го елиминира тој проблем. Така да во таа варијанта можни се предвремени избори, во секоја друга не се. Ние мораме да работиме за да можеме да ги

реализираме изборите во ноември. За најкомпетентните и најодговорни субјекти во државата што еднаш не ја информираа јавноста во Тетово, јас ќе го преземам ризикот да ве информирам дека најверојатно тоа е пресметка помеѓу двајца Македонци идентификувани кои што со бомбата неодговорно сме ги расчистувале меѓусебните пресметки. Никако подметнување на бомба под некој објект, никаква асоцијација на нешто што би значело нешто друго, но во секој случај не можеме да прифатиме на улиците по градовите да ни се фрлаат бомби, без оглед на националната припадност, последиците се подеднакви, јавноста е вознемирена никој не може да предвиди кого тој експлозив или тие штрапнели ќе закачат и во таа насока и во моја лична осуда и на демократската партија на Македонија на таквите неодговорни потези, па било од кого да доаѓаат.

ХИСНИ ШАКИРИ:

Г-дине претседателе, дами и господа пратеници,

Јас сум за тоа како пратеник на овој Парламент на некои проблеми да се гледа малку посериозно. Исто така кога станува збор за некои кардинални прашања да се однесуваме онака како што бараат нашите услови.

Кога станува збор за точката од дневниот ред, предлог одлука за предвремени избори, односно за распуштање на Парламентот мислам дека оваа тема е многу важна и дел од граѓаните се заинтересирани за да има предвремени избори. Исто така многу повеќе партиите од опозицијата, бидејќи и ние сме како опозиционата партија бевме заинтересирани кога беше првата иницијатива од граѓаните на

XI/5.-

Република Македонија, меѓутоа, од предлагачот на точката на дневниот ред ние слушнавме образложение дека е потребно во РМ да има предвремени избори од тие наведени причини кој беа наброени. Но јас сметам дека многу од проблемите не беа тука изнесени пред оваа говорница, што е најлошо дека предлагачот проблемот го гледа само еднострано, само од еден аспект, вклучувајќи ги тука и економските проблеми. Ние сме свесни дека РМ и сите посткомунистички земји имаат економски проблеми, но кај нас не треба да се заборави г-да еден многу важен проблем кој е генератор на сето она што можеме да го навикнеме, кризата тоа е меѓунационалните односи.

Јас не слушнав ниеден збор во врска со овој проблем. Дека ние г-да пратеници сакале или не овој проблем не треба да го заборавиме бидејќи на секоја земја и е потребно спокојство, мир а мирот

и спокојство може да се гарантира со добри меѓунационални односи. Ние за вакви теми разговаравме неколкупати во овој Парламент, поготово кога беа настаните во Гостивар. Темата во врска со настаните во Гостивар, ние немавме никаква поддршка ниту од позиција ниту од позиција. Побаравме одговорност од Владата за крвавите настани на 9-ти јуни. На иста линија беа и опозиција и позиција.

Тука сега е сосема друго и се отвара едно друго прашање, зошто никој ниту опозиција ниту позиција во конкретниот случај не сака да се соочи со проблемите кои се многу важни за оваа држава.

Јас сум свесен дека економските проблеми не можат да се решат преку ноќ, или преку една година, тие се проблеми кои се наследени од стариот систем и сега во овој период на транзиција мора да имаме вакви проблеми. Но многу е важно ние како пратеници, што јас сметам дека сме одговорни ако проблемот не го гледаме реално.

Исто така во конкретниот случај сега кога станува збор за предвремени избори зошто тоа не го кажуваме дека треба во овој Парламент да доаѓаат нови сили, нови структури понапредни, попрогресивни и навистина ќе создадат една клима која ќе биде во интерес на сите граѓани. Јас имам впечаток и вака со голема одговорност тврдам пред говорницата дека без решавање на проблемите во сферата на меѓунационалните односи никој не треба да го излаже народот и граѓаните на оваа држава. Овие се проблеми што не можат така лесно да се надминат. Дали Владата ќе ја формира во наредните избори ЛДП, дали СДСМ, дали ВМРО, не може ниедна Влада да има успех ниту во сферата на стопанството. Јас отворено ќе ви кажам дека нашата парламентарна група ние како пратеници и ние сме исто така доста заинтересирани за решавање на економските проблеми. Тие проблеми ги тангираат интересите на сите граѓани, без оглед на нивната национална припадност. Но во неможност да се занимаваме со оваа проблематика, имајќи го предвид фактот дека имаме и други проблеми поготово со решавањето на статусот на Тетовскиот Универзитет, јас од опозицијата не слушнав ниеден збор дека тој проблем треба да се реши. Зошто не сакаме да бидеме објективни пред граѓаните.

Ни досега, ни за време од три години од кога функционира Универзитетот опозицијата не кажала ниеден збор позитивен или да ги земеме другите проблеми. Меѓутоа, тој проблем е многу важен, тој проблем е поврзан многу тесно со интересите на РМ. Каква ќе биде нашата надворешна политика многу е важно за нашите национални односи. Ако ние не го расчистиме овој проблем зошто бараме резултати во сферата за националните односи. Ова за мене што беше пред говорницата јас го сметам како еден чист романтизам. Ние треба да бидеме малку

пообјективни. Дали опозиција, дали позиција, мене тоа не ме интересира, само проблемите треба да ги гледаме од тој агол, од та призма што навистина заслужуваат. Јас имам барем еден таков впечаток дека е некој приврзаник кон сите оние луѓе кој ја растуриле бивша Југославија, исто така и понатаму соработуваат и со разни коментари доаѓаат и се прават дека и сакаат добро на Македонија, дека се борат за разрешување на некои проблеми. Тоа се за мене една парса фалсификат итн. Човекот кој не е во состојба да се соочи со реалноста за оваа држава, јас мислам дека нема никакво чувство, ниту има одговорност кај граѓаните, поготово кај своите избирачи. Не може сега некој да си земе за право и да каже дека генератор на криза е овој или оној .

Се знае кој е. Јас уште еднаш повторувам дека мојата констатација во конкретниот случај нашата политика било надворешна било внатрешна многу зависи од меѓунационалните односи. Ако не ги решаваме некој проблеми, зошто не сме толку храбри било како партија, било како парламентарна група што сме застапени во Парламентот да кажеме нешто што е позитивно, што е во интерес за овој проблем туку проблемот го лоцираме во друг правец. Сега ние како пратеничка група, како опозиција како група не можеме да и правиме кеф на ниедна група ниту на опозиција ниту на позиција.

Јас уште еднаш повторувам кога баравме ние договорност преку интерпелацијата на министерот Чокревски не сме имале поддршка од господата од ЛДП. Се поставува прашање зошто. Сега дали сме за решавање

XI/8.-

на проблемите во оваа држава или играме некоја друга улога, или глумиме. Сега сме пред една сценична театарска сцена. Господо и вие од опозиција и вие од позиција ако сакате да ги решиме овие проблеми, дајте да го видиме да го лоцираме проблемот таму каде што му е генезата, да го лоцираме проблемот, таму дека што мислиме го заслужува да направиме една анализа постручна Јас досега од ни една партија од македонскиот национален блог не слушнав некоја програма за надминување на проблемите од оваа страна од ни една, ниту од позицијата, ниту од позицијата. А ние сега во овој случај можеме да бидеме громогласни и можеме да викнеме и да побараме предвремени избори.

ХИСНИ ШАКИРИ: (продолжение)

Јас, интимно да ви кажам, јас сум за предвремени избори. Но, да наведам само од една причина, да дојдат нови сили, посвежи, попрогресивни, било од социјал-демократите, било од либералите. За нас не е многу важно. Меѓутоа, сили што ќе се соочат сериозно со проблемите, а не вака да правиме маркетинг итн.

А господинот , претходниот дискусант, како и секогаш, се занимава со некои проблеми. Јас знам дека тој не претставува некоја важна партија, ниту може да игра таква улога....

БЛАГОЈА ФИЛИПОВСКИ:

Ве молам, немојте.

ХИСНИ' ШАКИРИ:

. . . да одлучува за некои важни работи во оваа држава. Меѓутоа, јас како пратеник баш ми е седма година, треба да водиме сметка и ние како пратеници на овој законодавен дом, многу се занимаваме со некои проблеми каде создаваме расположение кај граѓаните, анти. Анти расположение.

Јас знам дека проблемот во врска со универзитетот, за да се реши не е толку лесно. Меѓутоа, кој е крив за ова? Кој е виновен. Виновни се сите оние господа како претходниот дискусант. Бидејќи, да кажам отворено, паушално, со некои проблеми искачаат тука и се занимава без никаква одговорност.

И на крајот, да завршам, ние како граѓани на оваа држава сме должни за сите прашања, за сите проблеми со една добра анализа, со посериозна сериозност да се изразиме, а не само да правиме галама.

XII/2.-

Јас тврдам и уште еднаш повторувам дека индикатор или генератор на кризата не се само економските проблеми, туку и меѓунационалните односи. А, за меѓунационалните односи сите партии се криви.

Толку, благодарам.

(пратеникот Бранко Арсовски бара реплика)

БЛАГОЈА ФИЛИПОВСКИ:

Не, не бевте спомнати, ве молам.

(реакции од страна на пратеникот Бранко Арсовски).

Не, не, ве молам, не бевте спомнати, да не правиме проблем.

Има збор г-дин Мепков.

А инаку за тоа која партија колку е важна, ние сепак за тоа разговараме, нели ќе кажат изборите. За тоа се подготвуваме.

ЉУПЧО МЕШКОВ:

Господине потпретседателе, министри, почитувани пратеници,

Во нашите дискусии што ги имавме по повод предложената одлука за предвремени парламентарни избори укажавме на неповолни состојби, пред се економски во државата, како еден од најважните аргументи за покренување на нашиот предлог за предвремени парламентарни избори.

За мене е сосема нормално во таквите состојби да се критикува власта, затоа што се разбира, власта е таа што ги предлага и мерките што влијаат врз таквата неповолна состојба, или може да влијае врз подобрување врз таквите состојби.

Меѓутоа, дел од излагањата на пратениците од партијата на власт, не содржеа, според мене, ниту еден аргумент со кој ќе докажеа дека тоа што ние укажуваме на неповолните состојби не е така, туку поголемиот

број од таквите дискусии беа директно насочени од одредени личности, така да кажам највисоки личности на партијата и кон самата Либерално-демократска Партија, како најголема опозициона партија во Парламентот. Оние критики што се упатени директно кон зајакбите и начините на кои некој предлага да се решат проблемите, тргнувајќи од програмски определби, се во рамките на политичката култура на секој пратеник. Меѓутоа, оние дискусии вперени кон нај-високите личности во одредена партија се неаргументирани и содржат инсинуации и тие се под таквото ниво.

Овие напади мислам дека не се со цел аргументирано да се негираат укажувањата на опозицијата, туку да се намали, што е можно повеќе рејтингот на тие личности или на Партијата. Меѓутоа, сепак, тоа го потврдува моето мислење дека оваа опозициона партија и нејзините личности уживаат голем углед и рејтинг кај гласачите, што, се разбира, ќе го покажат претстојните избори. И, секако дека инсинуациите и неаргументираните дискусии во таа насока одат во насока на намалување и омаловажување на рејтингот на таа партија.

Нашето барање што го покренавме не е во насока ние, како пратеници на опозицијата да си дадеме оставка и да предизвикаме парламентарна криза, како што рече некој од дискутантите. Ако тој проблем така парцијално да се реши, ние ќе баравме вие да си одите, а ние да останеме, па тоа ќе беше, во секој случај можеби најдобро и за нас како и воопшто за РМ.

БЛАГОЈА ФИЛИПОВСКИ:

Е, кој како гледа.

ЉУПЧО МЕИКОВ:

Меѓутоа, тргнувајќи од тоа дека така не се решава прашањето, ние нудиме сите заедно да си одиме и така фактички да дојдеме до ситуација да распишеме и спроведеме предвремени парламентарни избори.

Мене, навистина, постојаните укажувања дека во некој период и тогашната Либерална партија била во коалиција и можела директно да влијае врз настаните иако за мене тоа време можам искрено да кажам е одамна поминато, навистина мислам дека само постојано не потсетуваат или сакаат да не потсетуваат дека во одреден период сме биле во лошо друштво, иако во тоа друштво не сме можеле или, иако сме укажувале не сме можеле битно да влијаеме на донесувањето на вакви или такви одлуки што се донесувани во тој период.

Со тоа што еден дел од дискутантите укажуваат дека не веруваат во тоа дека ако оваа власт се смени со едни предвремени парламентарни избори, дека со промената на власта состојбите во државата нема да одат на подобро, само укажуваат дека тоа се, по моите лични сфаќања, тоа е само еден обид да се закочи тркалото на демократските процеси во една држава. Секако мора да се рачуна дека секогаш може да дојдат нови луѓе со нови идеи, нови способности кои можат во секој случај добрите состојби да ги направат уште подобри или лошите состојби да ги надминат.

Затоа, мислам дека таквите укажувања дека само оваа власт сега што е може да ја води државата и дека може навистина да направи сите овие негативни појави, односно сите овие недоволни состојби да бидат надминати, само оди на тоа дека само оваа власт може да раководи со државата и дека таа треба да биде за век и веков, да ја држи таа партија власта и за навек да остане не знам колку години.

XII/5.-

Значи, демократските процеси мора и таму да се одвиваат и мора да веруваме дека постојат и други сили, постојат и други луѓе кои ќе можат или да ги надминат лошите состојби или во некои области, каде што се добри да ги направат уште подобри.

Некому, можеби, навистина можеби му личи дека нашето барање е барање за интерпелација на Владата. Тоа сакале или нејќеле има некои допирни точки, оти секундарна рефлекција на едни предвремени парламентарни избори, секако во промена на власта би било и тоа. Меѓутоа, тие допирни точки се огледаат во тоа што во досегашната констелација на односи на политичките сили во Парламентот, во Владата, очигледно е дека сите мерки што ги предлага Владата овој Парламент ги усвојува без некој поголема можност или влијание што може опозицијата да го има врз промената на таквите идеи, на таквите мерки или во неприфаќањето на така предложените мерки од самата Влада.

Токму таквата констелација на односите и во Парламентот и во Владата е една од причините заради која што се донесоа и изгласаа мерки во овој Парламент кој, по мое сваќање, по мое лично убедување не беа најадекватни и најдобри мерки и заради кои ние велиме дека имаме неповолни состојби и општествено економски, заради кои што ние го базираме образложението на нашата предлог-одлука за распишување на предвремени парламентарни избори.

Во оваа прилика не би сакал на долго и на широко и поединечно да се осврнувам на сите тие појави во економската и политичката сфера, бидејќи за тоа навистина ќе треба повеќе време. Јас би сакал само да се осврнам од неколку аспекти на тоа што фактички со неговото барање за предвремени парламентарни избори би можеле ние, како Парламент и РМ да добие. А, се разбира, оние што сакаат да ме разубедат, можат со

XII/6.-

контрааргументи да докажат зошто тие сметаат дека не треба да има предвремени парламентарни избори и дека треба оваа власт да остане и понатаму на врвот, како што е сега.

Вонредните парламентарни избори во најголем број на сите демократски општества, претставува еден сосема нормален демократски процес, значи процес кој води напред, а не ретрограден процес што не влече назад. За жал, кај нас, предвремените парламентарни избори се сфаќаат како нешто незнам колку лошо, или ако тие се случат, кој знае што ќе се случи со државата, дека тоа ќе не врати назад и дури, неодамна од оваа говорница дури беше јавно кажано дека консеквенците, евентуални од таквите предвремени парламентарни избори би можеле да ги сносиме сите ние. При тоа, не укажувајќи дали на тие консеквенци мисли во позитивна или негативна насока, односно дали таквите консеквенции можеби би биле дека нешто позитивно ќе се случи ако се случат тие предвремени парламентарни избори.

При тоа, по мое сфаќање во РМ во овој момент навистина и треба парламентарни избори, заради тоа што со таквите предвремени парламентарни избори би создале една реална претпоставка дека би можеле да делуваме и да направиме нешто за подобрување на неповолните економски, пред се, состојби во државата. При тоа, за мене не е од суштинско значење, дали во таквите предвремени парламентарни избори ќе победи оваа или онаа партија, дали оваа партија што е на власт ќе ја потврди раководната улога што ја има воопшто во раководењето со државата, меѓутоа, битно е дека ние во овој момент ќе го провериме нашиот рејтинг, односно, ќе можеме да го испитаме и да го чуеме мислењето на најголемиот број гласачи, дали тие и понатаму се за задржување на актуелната власт, паријата што е сега на власт или да дојде некоја друга партија.

XII/7.-

Со самото тоа ќе можеме да ја надминеме и сегашната бројка во која што, по мое мислење, апсолутната власт ја држи една партија, што според некои мои согледувања што ги имам, не ужива таква апсолутна и толку голема процентуална доверба кај гласачите. Значи, првенствено нешто што би добиле со овие предвременни парламентарни избори е да го почувствуваме пулсот на гласачите и да видиме дали гласачите се или најголемиот број на гласачите се за оваа власт или сакаат таа власт да биде променета со друга.

Притоа треба од корен да се засече теоријата дека оваа власт можеби не е идеална, идеално сигурно и нема, меѓутоа дека онаа власт што би можела или онаа партија што би можела после таа власт да дојде, дека состојбите во државата ќе бидат далеку полоши. Се разбира, дали ќе биде тоа така тоа треба да се види. И , веројатно и ќе се види. Меѓутоа, таквата теорија навистина не ја прифаќам и од корен треба да ја искорениме дека се што после оваа власт може да дојде во оваа држава, дека сето тоа уште повеќе ќе ги влоши состојбите и ќе биде далеку полоша од сегашната.

Исто така, мислам дека една позитивна придобивка на предвремените парламентарни избори би било, зошто да не и евентуално, доколку гласачите тоа го кажат, до подигањето на сегашниот по мене различен рејтинг на оваа власт и на Владата пред западните земји, пред се, ако не друго, барем и со тоа дека ќе им укажеме дека во РМ демократските процеси не се во застој, туку дека ние сите заедно се трудиме тркалото на развој и на тие демократски процеси се врти и секогаш да бидеме во паралела и во рамките на волјата на гласачите.

XII/8.-

Пример за тоа, ако знаете , ако се сеќавате, брзо-брзо е Република Бугарија , каде што знаете какви беа воопшто политичките економски состојби во таа држава. Меѓутоа, токму тие парламентарни избори што таму беа одржани и промената на власта доведе до подигање на угледот на оваа држава и на рејтингот што таа во западниот свет го има. Значи, таквите парламентарни избори би можеле и треба да водат напред , а не назад.

Новите парламентарни избори, изборот на, евентуално нова власт ќе овозможи една целокупна искористеност на целиот кадровски потенцијал, по можност, се разбира, што го има РМ. РМ не е ниту голема држава, ниту има за извоз кадровски потенцијал и таа не може со него така да се расфрла, бидејќи тој повеќе од било кога е потребен на оваа држава. Сега состојбите се повеќе од јасни.

Денеска, ако си припадник или член на опозициона партија, тешко би можело да сметаш на некоја повисока улога во општеството. Дури, имаме случаи, што јас ги познавам, каде што дури и за најниските работни места се бара какви сфаќања се има, каква припадност итн., итн., и мислам дека би можело да биде кадровски да се доведе до едно ново кадровско освежување со луѓе кои ќе добијат шанса да можат да делуваат на надминувањето на сегашните состојби во РМ.

Една друга причина, исто така, дека што е можно побрзо треба да добиеме еден, навистина квалитетен Парламент, како највисок законодавен дом, во вистинска смисла на зборот. Парламент , орган кој што во целост ќе ги контролира предложените мерки на власта, за разлика од сегашните состојки, во кои, буквално се што се предлага како мерка било во која област од Владата само се аминува на овој Парламент, без некој поголема улога што може да ја имаат предлозите

XII/9.-

на опозицијата во смисла на предлагање нови мерки или не прифаќање на предложените мерки од Владата.

Зошто во тоа не би можеле да добиеме и навистина едни квалитетни работни тела на овој Парламент во кој што, пример да спомнам само еден комитет, да речеме, за Буџет во Бундестагот на Република Германија, секогаш, традиционално претседателот на тој Комитет за Буџет е член на опозицијата, со што се овозможува целосна контрола на трошењето, во овој случај, на буџетските средства. И кај нас е тоа случај, меѓутоа, без некое големо влијание што тој член на опозицијата или претседател би можел да има токму во таа област, односно во трошењето на тие буџетски средства и во други мерки на кои би можел да влијае.

Во оваа ситуација сме сведоци дека , не знам дали се работи за кадровска истрошеност на власта, меѓутоа, сме сведоци на предложени мерки, одредени мерки кои по мое сфаќање не даваат, односно не се во таа насока да даваат некои долгорочни ефекти. Туку, мерките што се предлагаат се со краткорочни ефекти. За нив во овој Парламент расправавме до сега.

ЉУПЧО МЕШКОВ: (Продолжение)

Тие мерки што беа предложени и усвоени од овој Парламент, како што и беше оценето, даваат само одредени моментални ефекти во бројки административни, кои што фактички одат на линија на еден политички маркетинг на власта, а не, значи не е нашата одлука да правиме политички маркетинг, туку токму таквите мерки кои беа предложени во овој парламент и усвоени одеа на линија на политички маркетинг. Тоа се мерките околу дисконтот, плаќање на придонесите, тука се мерките околу вработувањето, па дури да кажеме, предложениот и усвоен буџет во кој што зборувавме и усвоивме една негова развојна компонента, иако две третини од средствата предвидени во тој буџет беа наменети и се наменети за социјалните трансфери. Затоа, мислам дека повеќе од неопходно е да имаме храброст и да ја донесеме оваа одлука, со која секако многу ќе допринесеме во развојот на демократските процеси во нашата држава и, се разбира ќе создадеме перспективи и се разбира ќе создадеме перспективи за успешно разрешување на сегашните неповолни состојби во Република Македонија. Затоа, не треба да ги гледаме во континуитет иницијативите за распишување на предвремени парламентарни избори, туку треба да ги погледнеме состојбите во државата, состојбите во кои се наоѓаат граѓаните на Република Македонија и да донесеме одлука, навистина, за распишување на такви предвремени парламентарни избори кои ќе бидат од интерес за сите нив.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

За збор се јави г-дин Исмет Рамадани.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Господине потпретседателе, дами и господа, пратеници и министри, пред нас имаме предлог на одлука за подготвување и одржување на предвремени избори за Собранието на Република Македонија поднесена од Парламентарната група на либерално-демократската партија. Убеден сум дека никој од нас не очекувал дека ова ќе ни биде некоја новогодишна честитка па да ни посакуваат

XIII/2.-

господата од опозицијата добри желби, добро здравје и успешни избори за следната година. Ние мораме ова да го прифатиме како нешто нормално, затоа што заклучувам во себе каква би била таа опозиција која не би поднела вакви иницијативи и да кажеме во овој случај и за предвремени избори. Меѓутоа, ги отфрлувам сите тие односно дел од дискусиите, тој дел од дискусиите на моите колеги кои спрема себе се однесуваат потценувачки. И кога велат дека не вреди овој Парламент, велат за себе дека не вредат. Дури тоа ме носи на едно размислување под какви услови и под какви критериуми дојдовме ние како пратеници тука. Мислам дека не можеме да зборуваме за некоја апсолутна искреност кога се работи за вакви иницијативи. Тоа важи и за опозицијата и за позицијата и за сите нас. Затоа што мораме да признаеме кој па не сака до крај да го заврши мандатот како пратеник. Ретко кој може да се најде таков во овој Парламент. Тој што не сакаше, излезе, кажа отсега не сум пратеник поднесувам оставка и си отиде. И беше, навистина, моја оценка е дека ми беше добар добар колега. Исто така, сето тоа иницијативата и за некои наши размислувања дека дали треба на избори да настапуваме во некои големи сојузи. Се покажа дека не е баш добро. Затоа што, под плаштот на тие големи сојузи, веројатно, се доведуваме под критериуми да не веруваме самите во себе како пратеници. Гледам, пошто седам позади таму некаде, колеги кои веќе однапред се знае кога ќе почнат со нивните црни хроники, неговите колеги ја напуштаат салата. Салата останува празна, затоа што однапред се кажува дека е, па овој знаеме што ќе каже. Истиот е секогаш, нема ништо ново. Мислам дека еве самото од место зборување, чекајте уште малку. Не сакам да ве критикувам господа либерали, ќе кажам добро и за вас. Јас читам и видов во таа иницијатива вие таму спомнувате некои работи, навистина, кои загрижуваат и за кои треба ние како парламентарци сериозно да дискутираме. Таму пишува, таму се наведува, не успеавме да добиеме асоцијативен статус во спогодбата со

XIII/3.-

европската унија за разговори и дебата. Помош на земјите со финансиски средства врз основа на агендата за 2000-та година. Не е прифатен меморандумот на нашата земја во светската трговска организација. Немаме зачленување во Цевта, заради тоа што не сме асоцијативен елемент односно компонента во Европската унија. Се заострува визно-пасошкиот режим кон нашите граѓани. Во реформите во застој и дека до промени може да дојде само во новите парламентарни избори. Се земаат примери Бугарија, Романија и некои други земји и сето тоа се врзува, исто така со агендата за 2000-та година. И благо предлагате подготвување на закони и тоа со динамика за на 29 март да се распишуваат односно да се распушти Парламентот. Овие се сериозни работи, а сериозните работи се за сериозните пратеници. Гледаме дека во тој текст се избегнува, јас знам дека тоа се прави намерно затоа што веројатно сте мислеле дека кога се поднесува иницијатива за предвремени избори ако додаваме нешто од тоа што е меѓуетнички односи и ако е тоа индикативно за ова што ништо не се кажува, индикативно е тоа зошто сите овие што ги спомнав јас односно што се спомнуваат во вашата иницијатива, не се спомнуваат или се одбегнува какви се нашите односи со соседите. Дали во една ваква состојба ние не ги спомнуваме, од порано требаше, нема табу теми, не го спомнуваме проблемот со Бугарија како соседна држава. Сериозен проблем и јазикот и нацијата, а посебно не може да се потпишат многу акти, затоа што се оспорува јазикот. Зошто не го спомнуваме проблемот со соседна Грција, која и понатаму проблем е за сите нас, не е проблем само за СДСМ, ПДП или ЛДП или за одредени други партии, за сите граѓани во Република Македонија, кои се еве во еден плурализам организирани во политички партии затоа што, имаме едно чувствително прашање и тоа премногу чувствително прашање. Се работи за името на државата. Зошто не

XIII/4.-

спомнуваме дека се наоѓаме во еден регион кој е каде може да има секогаш потенцијално кризно подрачје. Зошто не спомнуваме никаде дека до нас е Косово. Постои. Кога едно Косово е во агендата сега и на меѓународните фактори и институции и во устата на многу, многу признати и политичари кои имаат влијание и многу центри кои имаат многу влијание. Тоа е реалност. Не спомнуваме тоа што со Србија, северниот сосед, нема, треба да се кажува Србија и нивните барања за поместување на границите. Сите овие се ситуации кои ни го отежнуваат проблемот од надвор доаѓа во овој случај. Ние, нормално не нема ни во агендата и се тешиме со тоа дека некои специјални аранжмани за РМ, со тоа што ќе имаме поддршка еден ден од некоја повлијателна држава. Ние секогаш сме спремни да разговараме, како што сме солидарни како политичка партија, како парламентарна група со сите овие што ги спомнав јас проблеми кои ги имаме како држава, солидарни сме затоа што тој надворешен фактор односно тој што ни доаѓа за соседите се рефлектира внатре во државата. Ете, економски, социјални, меѓуетнички проблеми и веројатно истото после се рефлектира и во меѓународните институции за да не нема во сите тие што ги спомнав пред тоа. Каква ни е состојбата внатре меѓу етничките односи. Не случајно меѓу првите кажавме дека ако постигнавме некој консензус за надворешната политика тука сите партии, сите лидери потпишаа дека сме за НАТО, Европска унија, а зошто? Ние сме убедени дека во тие политички партии, во тие лидери имало и дилеми, меѓутоа, како да.. се навикнуваме, ако спомнуваш НАТО, Европска унија ќе потпишеше и тоа малку ќе ти биде за консензус. Ние како партија, исто така, инсистираме, бараме исто такво нешто да се случува за меѓуетничките односи и проблеми, со конкретни проблеми каде што не можат да се разрешуваат Што мислите вие, зарем ние не сме свесни и не знаеме како политичка партија или како парламентарна група дека нема смелост ни една партија, ниту СДСМ, ниту ЛДП посебно и засебно да кажат дека Албанците треба да

XIII/5.-

имаат универзитет на албански јазик во Република Македонија. Затоа што тогаш доаѓаат други референции, други реченици, ах а, овие им попустија прават концесии кон Албанците, дигај се народе да гласаме против нив, тие не треба да бидат во власта. Тоа е точно. Па, затоа и бараме консензус за одредени тешки прашања кои задираат во меѓуетничките односи. Не може да се даде иницијатива, а да не се спомнуваат гостиварските настани. Немојте, ве молам, затоа што политичарите од каде доаѓаат како доаѓаат пратеници или како настапуваат обично и се потврдува нешто. Не случајно Томе бомба од Тетово, а бомба во Тетово, затоа што ако секогаш подгреваш со црна хроника, со одбивање, со аверзија кон јазик, кон образование на другиот, се создава таа клима, се создава таа атмосфера и после како тоа ќе го оправдуваме.

Ние како политичка партија и како парламентарна група, точно е, преку нашите контакти надвор и тука, со разни дипломати, со разни министерства за надворешни работи од држави кои се релевантни, верувајте, дека ништо не кажуваме повеќе од тоа што го кажуваме на оваа говорница. И сето тоа ќе го кажеме, дали сем пратеници, дали е лидер на партија, дали е министер, нашата програмска определба да бидеме дел од државната целина и политичката целина и борбата политичка за рамноправност и тоа во еден терен каде што единствена алтернатива ни е дијалогот. Нема откажување од тоа. И нема подобар компромис и подобра и посилна поддршка и од центрите политички кои имаа големо влијание ако на нив им кажуваш дека јас сум тој од таа политичка партија кој со политички средства се бориме за рамноправност. Тука имаш поддршка и јавна и каква сакаш. Затоа, немојте во вашите настапи секогаш, мислам на дел од пратениците, да настапуваат така дека еве ние се црно кажуваме за државата. Ние кажуваме состојби реални кои ги имаме во државата и нашето расположение, нашиот став, нашата спремност за подобрување на тие односи. И нормално имаме поддршка како политичка партија и се бориме. Кажувајте вие како сакате, дали на оваа говорница се прави маркетинг, сите ние на еден начин правиме маркетинг затоа што во Парламентот и тоа се прави, затоа што сме претставници на одредени политички партии. И, зошто да не го

XIII/6.-

кажуваме тоа дека во една ситуација кога политичкиот рејтинг, да речеме на мојата партија расте. Зошто тогаш да не барам начин односно да се неангажиран за период и време на избори и тоа мислиме дека ќе имаме повисок рејтинг. Зошто? Затоа што ние сме свесни, нашиот политички концепт има поддршка како политички концепт. Низ институциите со дијалог, со нашите настапувања, со нашите политички погледи, си добиваме. Вие сте сведоци сите тука од советот на министрите за Европската унија потцртано е дека како политичка партија сме конструктивна. Сега, тој политички концепт уште еднаш си добива конфирмација во нашиот електорат и веројатно сме ангажирани за тоа да имаме што подобра позиција. Меѓутоа, во едно не се лутиме, кога ќе има предвремени избори знаеме, реални сме дека не зависи од нас. Навистина, не зависи од нас. Кога ќе има парламентарни предвремени избори, веројатно, и оваа опозиција која е тука знае дека не зависи од нив, затоа што треба да се гласа, треба да имаш коалиционен партнер и во опозицијата, за да имаш гласови и да се оди на предвремени избори. Тоа го немаме. Таа реалност ја знаеме и веројатно, не веројатно, туку така треба да го прифатиме тоа дека ќе има избори тогаш кога ќе решат тие што имаат најмногу гласови во овој парламент. И тука јас не се срамам и вие не треба. Мислам дека е тоа една реалност што е како таква.

На крајот, веројатно, очекувате што е мислењето, односно кој е ставот на парламентарната група на ПДП. Мислам дека од дискусиите ова го знаеме. Ние во едно сме сигурни дека и задоволни сме со динамиката на изготвување односно да, изготвување на изборните закони.

ИСМЕТ РАМАДАНИ: (продолжение)

И ќе го даваме нашиот придонес да имаме еден пакет на закони кој, навистина нема да остава можност после наредните четири години секогаш да кажуваме дека се откажавме од избори затоа што законите не чиеа, не беа фер, не беа демократски. Меѓутоа уште еднаш повторувам Да го респектирате тоа што ќе го понуди односно што ќе се понуди и од пратеничката група на ПДП. Да има разбирање, затоа што ако имаме изборни закони кои ќе бидат "дисфрафор" , тоа што дава можност за фер и демократски избори можно е дури да ве изненадиме, за наредните избори , не е никакво изненадување, но со закони какви што беа досега не верувам дека ние како парламентарна група или како политичка партија би се решиле да одиме на наредни избори. Можеби предвреме го кажавме ова но верувајте дека треба многу да внимаваме, да се респектира и нашиот настап, не вела став, да дојдеме до еден компромис кој ќе гарантира добри и фер демократски избори.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Дали да му заблагодарам на колегата пратеник или да му замерам, како да јас сум факторот кој што одлучува дали ќе има предвремени избори или не. Не сте ги прочитале тогаш документите кои ги потпишав. Иницијата е на ЛДП не е на Томе бомбај, па се вие Томе бомба Томе бомба. Тоа е едно.

Второ мислам дека нема смисла да инсинуирате бомба од Тетово бомба до Тетово. Треба да се извините јавно колега Исет, затоа што никогаш не сум рекол јас дека убиството во Гостивар или во Чегран е од Исет Рамадани, извинете вака. Знаеме точно кои се актерите, моите се знае што е. Припити, поднапиени луѓе од иста националност, за среќа, повторно никој не е повреден, немојте да го поврзувате со мојот прекор ве молам. Тоа е навредување на достоинството и фамилијарно и мое лично. Нема смисла такво однесување.

Тука да дискутираме конкретно зошто сме за предвремени избори, зошто не сме. Сакам или не сакаме. Што има сега да се објаснуваме и да губиме време, да го замарате овој аудиториум. Вие сте коалиционен партнер, нормално браните став дека треба да има редовни избори, затоа што сте во коалиција. Тоа е нормално. Се друго не е нормално и не е природно.

ПАНЧО МИНОВ:

Почитуван претседавач, дами и господа пратеници,

Како пратеник на пратеничката група на ЛДП неможам да бидам рамнодушен на неколку искажувања во дискусиите на неколку претставници на противничката пратеничка група, на СДС и при тоа посебно провакативниот настап на г-динот Љупчо Поповски. Тој во својата дискусија многу се истроши во експлоатирањето на објаснувањето дека иницијаторот односно носителот на одлуката за донесување на план на подготовки за предвремени парламентарни избори, пратеничката група на ЛДП е со сомнителен и од негова страна оспорувачки легитимитет и е многу дилемична и спорна нејзината идентификација.

Коментирајќи го ова искажано од г-динот Љупчо Поповски кој што ова свое искажување, како и сите други претходни ги прави на начин читање на претходно писмено подготвени текстови, нормално и логички се поставува прашањето кој е, практично, неговиот легитимитет и идентификација, затоа што неможе од тоа да се дознае со сигурност дали е тој текст на Љупчо Поповски или му е припремено ...

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ :

Добро, текстот може и напамет да се учи. Немојте, Деловнички не е ништо спорно и пишан материјал да се прави.

ПАНЧЕ МИНОВ:

Тоа ми е коментар на дискусија и не е ваша работа да се вмешувате во дискусијата.

XIV/3

Така да оспорувањето на легитимитет и идентификација на една партија од пратеник за кој неможе за него точно да се утврди кој е неговиот идентитет и идентификација сметам дека е навистина многу.

Понатаму, објаснувајќи ги политичко-правно, условно причините кои се во политиколошката наука за исполнетост на условите за предвременно парламентарни избори парцијално наведува неколку причини од кои ќе ги коментирам следните.

Кажува дека треба да постои политичка нестабилност во одредена земја, конкретно во РМ постои една политичка стабилност и нарочно, намерно не се осврнува на тоа дека таа политичка стабилност, фактички не кореспондира со стопанската крајна нестабилност во РМ и голема криза и пропаст е на стопанството во РМ.

Потоа, зборува дека Парламентот без поголеми тешкотии ги донесува законите. Тоа не е голема работа и позната работа е што ја искажува, но нарочно исто така со намера не се осврнува на тоа што е резултатот и што е ефикасноста од така без тешкотии, многу лесно, јас колку што сум по втор пат пратеник не се ни секавам за овој мандат да имало некој предлог на закон предложен а Парламентот да не го усвои, а бил предложен од Владата. Суштинското прашање е што со така многу лесното носење на законите предложени од Владата е користен во надминување на кризните состојби во Стопанството, во разрешување на невработеноста, во разрешување на социјалата, во функционирањето на правната држава во РМ. Тоа е суштината на прашањето а не самиот чин и според Љупчо Поповски, донесување на закони на Парламентот.

Исто така, г-динот Љупчо Поповски зборува дека владеачката партија е таа која што треба да ги спроведе евентуално предвремените избори. А што во состојба кога на таа иста владеачка партија во конкретниот случај СДС упорно, долготрајно не и текнува дека не да не се

исполнети, туку се презреаните условите за предвремени парламентарни избори. Во таков случај е опозицијата, која што го надополнува во една варијантна паралелност иницирањето за исполнетоста на условите и кажува дека една од причините треба да биде некои големи социјални немири, потреси во државата и тн. Па, наша заложба како ЛДП верувам треба да биде и на партијата на која што и припаѓа Љупчо Поповски да не се дозволи да дојде до такви големи социјални потреси и немири кои што би имале несогледливи последици и жртви, а прашањата и проблемите вистински да се решаваат со демократски дијалог во Парламентот.

Од страна на г-динот Љупчо Поповски, исто така и од многу други колеги негови од пратеничката група на СДС по секое вакво прашање упорно, најверојатно немајќи друга аргументација во контранападите на пратеничката на ЛДП се критикува на периодот на битисувањето на пратеничката група, Либерална тогашна, сега ЛДП во коалицијата на власт. Сметам дека тоа е веќе период од скоро две години поминати дека фактички се девалвира основната смисла на проблемот дека се дислоцира проблемот на прашањата кој некогаш бил во коалиција а кој е сега доминантен во апсолутното вршење на власт и со таквата дислокација на суштината на проблемот се избегнува од вистината и реалноста дека во исклучивото единствено вршење на власта во РМ од СДС е доведено во овој период на владине е доведено до криза, до застој на реформите и има тенденција на продлабочување. Тоа е суштината на барањето на ЛДП и пратеничка група за потребата од предвремени парламентарни избори.

Крајното негово излагање, наместо како претставник на една партија која што е на власта да застапува едно изјаснување по државните работи и, интереси он се бави на некој начин со оговарање од собраниската говорница, па оговарање од типот дека претседателот на ЛДП

XIV/ 5

Петар Гошев како можело во функција на претседател на бивша демократска партија, оспорувал легитимитетот на партијата на Парламентот, а сега еве е носител на оваа иницијатива за предвремени избори. Па, континуитетот на игнорирањето и негирањето на овој состав на Парламентот и со оспорување на легитимитетот ефектот е исти и со барањето за предвремени парламентарни избори дека треба да се скрати мандатот на овој Парламент затоа што репродуцира криза и нефункционирање на правната држава во РМ.

Понатаму, на г-динот Андов му се душебрижнички загрижува г-динот Љупчо Поповски во стилот дека ете наводно му била загрошена позицијата во партијата и затоа сега на Парламентот настапува нервозот и тн. и тн.

Јас имам една изрека за г-динот Љупчо Поповски во оваа смисла "те знам пушко кога беше пиштол" и тоа детски пиштол од играчките. Сметам дека реално ниту г-динот Љупчо Поповски може, ниту е, ниту некогаш ќе може да се доближи на оној на кого го насочи коментирањето по однос на душебрижничката грижа.

Г-динот Никола Поповски во своето обраќање пред Парламентот спротивставувајќи ги ставовите кон ЛДП на неколку пати укажа дека никакво неможел да види , а цело време гледал, каде е причината за предвремени парламентарни избори. Дека, ете другата варијантна алтернатива, мислејќи на ЛДП ниту има економска програма за економски развој на РМ, ниту има некоја програма која би гарантирала поуспешност во меѓународната политика и тн. Јас мислам дека и слеп да е човек првиот што би му помогнал да премине улица и кога би почнале разговори би било на релацијата кој си ти, јас сум тој што работеше во таа и таа фирма, која се затвори како фирма, сега сум невработен , социјално во многу тешка состојба, сите други фирми се затворени дека е многу опасно безбедносно да се живее тука, дека

XIV/6

се убива на улиците и тн. и тн. Ако не си од СДС многу тешко можеш да се снајдеш и тн. и тн. Во таа смисла каде гледал и што гледал Никола Поповски кој го знае.

На неговиот предлог да ете пратениците од ЛДП си поднесат оставка и он во таков случај е спремен да поднесе оставка. Тоа е мислам многу неозбилна работа од г-динот Поповски. Сметам дека неговата оставка како пратеник е многу незначајна во однос на Парламентот на РМ. Можеби некои одамна ја очекува таа како оставка, но тоа се предлага ние како 2 7 пратеници од ЛДП во исто време поднесување на оставки заедно со 3 4 пратеници од СДС и ете така практично се решава тоа прашање, а не со некоја поединечна безначајна оставка.

На крајот од освртот на противниците во денешната расправа би го спомнал и г-динот Вангелов кој на крајот заврши со тоа што иницијативата на ЛДП предложи да се врати на доработка, на преиспитување и на доработка. Ова во стилот на предлогот што го имавме ние за предлогот на Буџетот.

Општо е познато на нас како пратеници, а и на јавноста дека г-динот Атанас Вангелов и сам не се разбира што зборува од говорницата. Всушност не се разбира што чита, па не треба да се смета за многу озбилно фактот што ете не ја разбрал и оправданоста на иницијативата на ЛДП за предвремени на парламентарни избори.

Толку во однос на коментарите на политичките противници. Сега сакам да потенцирам што фактички ние како пратеничка група застапуваме со иницијативата за предвремени парламентарни избори.

Фактички ние ги застапуваме со оваа иницијатива еден најголем број граѓани во РМ и ја застапуваме вонпарламентарната опозиција како што кажаа некои претходни дискусанти, иницијативата е поддржана од најголемата опозициона партија ВМРО-ДПМНЕ.

ПАНЧО МИНОВ: (Продолжение)

Тоа застапување е во насока да се изврши предвременно скратување на мандатот на пратениците од овој состав на Парламентот заради очигледниот застој на реформите и сеопштата криза во државата за што е виновен СДСМ. Каков е односот на снаги во Парламентот. Тој однос на снаги е во една доминација на партијата на власт на пратеничката група на СДСМ, но во исто време е нереален на објективното расположение на граѓаните во РМ. Постои огромна бројка на таканаречена социјална опозиција кај граѓанството во РМ која е незадоволна од вршењето на власта на СДСМ. А, парламентарната опозиција ЛДП и вонпарламентарната опозиција не се во реална можност да ги застапуваат своите програмски и политички определби за склучување на понатамошното продлабочување на кризата и упропастување на земјата. Сега ако го споредиме периодот на време од парламентарните избори 1994 година кои во исто време беа и претседателски избори кога победничкиот изборен резултат беше пред се заради успешната групација Сојуз за Македонија и паралелноста на изборите за претседател на Македонија со паролата за мир и меѓународно признавање на РМ и со моментот на откажување од вториот круг на избори од ВМРО-ДПМНЕ и бивша Демократска партија. Со овој актуелен момент кога имаме една исклучива единствена власт на СДСМ што без резерва ја поддржува претседателот на Републиката како да е се супер и без проблеми во РМ кога е повеќе од јасно дека Парламентот е неуспешен, кога не се разрешуваат состојбите во стопанството, со невработеноста, со социјалата, туку напротив се влошуваат и со тоа кризата се продлабочува што е потврда самата себе за неопходноста и од предвремени парламентарни избори. Потврда се и изјавите на претседателот на Републиката г-динот Глигоров и на

премиерот Црвенковски по однос на нивното изјаснување на предвремени парламентарни избори. Тие во своите изјаснувања кажаа дека ете предвремените парламентарни избори биле многу сериозна одговорна работа, дека подобро е да се донесат законите отколку да се оди на предвремени парламентарни избори. Јас како коментар на тоа ќе кажам дека како да ова што значи сеопшта криза во државата која се повеќе се продлабочува, што значи дека степенот на невработеноста се повеќе има тенденција на пораст, дека социјалната сигурност, односно несигурност на граѓаните и се повеќе нискиот стандард на граѓаните и на домаќинствата дека сето тоа не е некоја ова што не функционира правната држава, дека тоа не е сериозна и одговорна работа. За таа разлика изјавата пак на премиерот г-динот Црвенковски и тоа на еден потценувачки однос за Парламентот на клуб на млади социјал демократи во Гевгелија дека ете избори ќе има на есен. Мислам дека навистина со таквиот потценувачки однос се девалвира ова што претходно го зборував дека се работи за едно застапување на огромен број на граѓанство кои се незадоволни од вршењето на власта, тоа е граѓанството е определено во една социјална опозиција што оваа иницијатива се предлага во корелација и содејства на парламентарната и вонпарламентарната опозиција. Со таквиот потценувачки чин спрема Парламентот и спрема конкретните прашања навистина се работи за едно нереспектирање на сите овие наспред наведени моменти и на неодговорност.

На крајот сакав да се осврнам на тоа зошто предвремени парламентарни од аспект на работа на Парламентот. Ние во иницијативата тоа го објаснуваме во тоа што овој Парламент со овој состав и со овие наши работи и одлучување не е способен да изврши артикулација на различните интереси на партиципиентите како

политички субјекти во парламентот и со тоа не е во можност како законодавна институција да ги разреши одредени конфликтни ситуации како на политички план, економски, меѓуетнички и тн. Еве, ќе кажам еден пример таму каде што сум претседател на Комисија аз деловник. На сите ни беше долгогодишна заложба, барање и цел донесување на овој деловник што ете го направивме како комисија, односно претставници на комисијата и го предложивме на Парламентот за донесување, а тој деловник ја има основната улога да биде еден гарант за законита постапка за работа и одлучување на Собранието пред се во делот на законодавната дејност, донесувањето на законот. Таа конфликтна ситуација со употребата на јазиците на националностите застапени и во парламентот застапени и во коалицијата на Социјал- демократскиот сојуз со ПДП се активира со еден таков предлог на Деловник и нормално самиот институт Парламент не беше во можност ни да го постави Предлогот на Делошкото на разгледување. Исто е прашањето затоа што има бојазност и една нормална последица од самото отварање и постапување за разрешување на тоа прашање да ако се разреши со одредени застапувања какви што се во предлогот на Деловникот во делот на употребата на јазиците дека не прифаќањето на барањето на албанските претставници кои се и коалициони партнери во власта, фактички ќе значи и растурање на власта. Од друга страна имаме случај со високото образование. Законот за Високото образование и Сенатот и Советите и не знам кој, и сите факултети и студентите бараат реформи во Високото образование и во студентскиот стандард преку донесување на Закон за високото образование. Исто така, не се поставува како прашање нормално преку тој Закон, или во расправата по тој Закон за

поставување на прашањето за Универзитетот во Мала Речица и повторно заради претходно искажаните последици. Тоа се два типични примера во кои што ете и во многу други се примени што укажуваат во случај на конфликтност на изразување на различни интереси се блокира работата на Парламентот. Воопшто не се остварува ни функцијата на Парламентот на политичка контрола и надзор над извршната власт. Многу кажаа, немам претензија да повторувам дека во состојба на државотворност на една партија, во состојба на инволвираност на една партија и до месни заедници, до советници, во градските совети сите да бидат, или да се приклонат кон СДС на партијата на власта, до активности и притисоци да и пратеници се трансформираат од опозициони пратенички групи кон пратеничката група која е во парламентарно мнозинство, до совети на месни заедници да бидат луѓе од партијата на власт, до комесари партиски во сите јавни претпријатија и тн. без една јака опозиција која што во сите развиени парламентарни демократски држави фактички значи и интерес на субјектите кои се на власт воопшто не се остварува она што значи политичка контрола и надзор на власта, еве изразено само преку неколку примери. Ние донесовме по европски тип Закон за стечај, но го одложивме неговото применување за шест месеци. По тој закон што сега е постоен и се применува има многу укажувања од опозицијата и од мене лично дека иако се вели дека е итна постапката, стечаите се неоправдано долго спроведуваат, иако е основната цел на стечаите да се разреши проблемот со долговите на претпријатијата во стечај спрема доверителите, фактички само се остварува онаа последица од стечаите затворање на фирмите и голем број преку тоа на вработени лица добивање на статус на невработени стечајни работници, иако разрешувањето на доверителите преку впаричувањето на стечајната

маса и јавна тајна е дека се оди со злоупотреби во лицитациите и преку непосредни спогодби се тие исти имоти на тогашните претпријатија стекнати од дотогаш вработените работници, а сега стечајните преку ноќ трансформираат во сопственост на некој преку ноќ газди и тн., иако партијата на власт односно СДС е многу заинтересиран за тоа кој да биде стечаен управник, а во исто време воопшто не заинтересиран ако тоа претпријатие се затвори и толкав број на стечајни работници останат без работа.

Сметам дека во контекст на сето напред искажано за посебно одбележување е дека целта на оваа иницијатива за предвремени парламентарни избори е дека со скратувањето на мандатот на актуелните пратеници и воопшто на составот на парламентот фактички да се смени актуелната власт во Република Македонија. Она што тука беше забележано се нема доволен број на пратеници од пратеничката група на ЛДП и дека тоа ќе биде надгласани, сметам дека е уште една потврда дека нашето инсистирање на неопходноста од предвремени парламентарни избори во континуитет со истото поставуваше на прашањето во мај 1996 година и со поддршката на граѓанската иницијатива на 220 илјади потписници фактички иако ќе бидеме надгласани фактички ќе придонесе да поголемата постотност на заминување од власта на СДС.

ЉУБОМИР ПОПОВСКИ

Почитувани пратеници, неznam што да се каже, или да се констатира после една ваква ретко трезвена дискусија на господинот Панчо Минов кој што не успеа да забележи дека во салата е и

господинот Стојан Андов, а да изиграв негов лош адвокат. Тоа е една работа. И втората работа што вика нашиот народ: ако баба лаже, трап не лаже. Колку што знам овде стои пратеничка група на Либерална партија. Никаде не стои пратеничка група на Либерално-Демократска партија.

АТАНАС ВАНГЕЛОВ

Имав чест повторно да ме доведе господинот Панчо Минов на говорница и за што се разбира му благодарам. Начинот на кој ме доведе допуштете да го репродуцирам во онаа форма во која успеав да го запишам. Господинот Панчо Минов кажа дека: господинот Атанас Вангелов и сам не се разбира, односно не се разбира што чита. Ми се чини дека и акцентот го погоди. Станува збор за една оценка--во тоа што јас денеска го кажував и сосема нормално не само господин Панчо Минов, туку и секој пратеник има право да ги оценува моите искажувања како и целокупната јавност, затоа што ние зборуваме јавно. Сосема е јасно дека јас не би можел да помислам да влијаам за мислењето на било кој пратеник, или на некого од јавноста како да го прима тоа што го говорам, затоа што тоа е негово суверено право. Меѓутоа,. должен сум да објаснам нешто друго во врска со оценката на господин Панчо Минов, затоа што таа содржи една квалификација која треба да биде јасна за сите нас и јас ќе се држам само дообјаснување на таа квалификација, а нема да барам промена и да влијаам да се исправат. Да се рече за еден човек дека не се разбира самиот што зборува, тоа во некој стручни сфери обично се дефинира како дистакса, појава на дистакса, човекот не е во состојба да ги поврзува зборовите, а има за истата работа и еден медицински термин, тука има специја- листи по медицина и нема да го соопштам тој медицински термин.

Се разбира, бидејќи тоа не доаѓа од стручњак од тие две области, и бидејќи не е така да се каже верификувана квалификација од стручњаци по тие прашања, треба да се прими како навреда. Значи јас сега би требало да реагирам како навреден човек според едно старо библиско правило: око за око, заб за заб. Сметам дека нема потреба од таква работа. Ќе се повикам на еден мудар човек, а тој мудар човек за вакви ситуации предлага ваков лек: Не е важно тој што навредува и нанесува навреди, важно е кој и како поднесува навреди.

ЗОРАН КРСТЕВСКИ

Почитувани пратеници, почитувани министри, се разбира дека барем во тоа се сложивме сите иницијатива за предвремени избори согласно Уставот на Република Македонија како што е иницијативата на ЈТДП е легитимна и таа е инструмент на парламентарните демократии како еден од чиновите во кои треба да се препознае политичка оценка за вкупните состојби во државата и на база на тоа да се оцени дали се созреани услови да постојниот однос на политичките снаги се измени преку нови избори. Нашиот Устав го познава само овој инструмент и тој еве после шест години егзистенција на нашиот Устав веќе доаѓа во некоја да кажам и теоретска, а и практична расправа во тоа колку навистина и да имате аргументи на политичко ниво колку во системот на парламентарната демократија ќе значи, ќе профункционира основното начело на меѓусебна солидарност помеѓу Парламентот и Владата, бидејќи основно начело на парламентарната демократија како што е кај нас е поделба на власта, а тоа не исклучува дека тие како посебни нивоа

законодавната власт и извршната власт не соработуваат и се исклучуваат туку на одреден начин меѓусебно зависат и како што се вели живеат и влијаат заедно. Некаде тоа е обезбедено преку тоа што како на пример во Велика Британија министер може да се биде само ако сте избрани за пратеник и со тоа се смета дека постои најцврста кохезија помеѓу избирачкото тело и степенот на претставничката демократија и во Парламентот и во Извршната власт односно во Владата. Во други системи како што е во Америка претставничкиот дом има вградено механизам каде што една третина од сенаторите се бираат на секои две години. Тој инструмент е вграден со една основна цел, гласачкото тело во извесна смисла ако дојде до одредени тектонски да речам пореметувања во остварувањето на декларациите и политиката која победничката партија ја има да може на одреден начин да го корегира својот став.

ЗОРАН КРСТЕВСКИ: (продолжение)

Кај нас, а тоа го слушнавме и од оваа говорница од генералниот секретар на СДСМ, не постои ниту еден елемент заради кој треба да се распишат парламентарни избори, па како такви ги наведе дека во Македонија нема политичка криза, што подразбира под тоа јас искрено неznam, дека парламентарното мнозинство е стабилно, тоа го разбираам. Потоа кажа дека Владата не поднела оставка, тоа значи има доверба, практично во Парламентот и спомна многу симптоматично дека не треба да има предвремени избори само заради тоа што нема широки социјални немири.

Односот заради кој треба да се преиспита дали една власт, без разлика дали се работи за законодавната или извршната е во корелација со изборните програми на политичките партии кои настапуваат но и со програмата на Владата која добила парламентарно мнозинство. Во нашиот случај иницијативата на ЛДП доаѓа како последица на два аспекти на потребата од нови парламентарни предвремени избори. Едно е оценката за досегашната работа на Владата, оценка која се валоризира само низ ефекти на економската, социјалната и други програми на истата и која многу лесно се квантифицира, се препознава. Втората е проекција која таа ја дава кога се работи за тоа што земјата ја очекува во наредниот период и она за кое , како трето јас го ставам, тоа е релацијата помеѓу Собранието и извршната власт. На кое ниво слободно можеме да оцениме дека се помалку парламентот е рамноправен политички и правен инструмент во парламентарната демократија, притиснат од Владата и од, така да кажам политичката тиранија на мнозинството.

Кога зборуваме за делот на ефектите од работата на Владата, групирано по сегменти, слободно можеме да ги наброиме елементите кои ја определуваат лошо водената политика во изминатиот период која во основа се рефлектираше со лоша економска состојба во РМ, со зголемена невработеност во Република Македонија, со зголемен број на стечаи, со неприсутна странска инвестиција во РМ, со присуство на многу работи кои се врзани со афери и криминални дејствија за кои сеуште нема судски епилог.

Да потсетам , оваа Влада во 1996 година имаше искажан ефект на бруто општествениот производ од 0,7%. За оваа година, иако официјалните податоци не ми се дадени се предвидени некоја проекција од 2% и тоа е елементот на кој се темели успешноста на реформите во Република Македонија.

Погледано низ призмата на елементите кои ја прават една економија успешна, ќе се види дека на многу сегменти, пред се, во социјалниот елемент, оваа Влада има тотален неуспех. Годишно се губат околу 20 илјади работни места, една третина од активното работно население е без работа, преку 31% е официјалниот податок, а можеби и повеќе ако се примени методологија по која по бројот на невработени ќе се сметаат и оние работници кои се во стечај , поготово што така наречени диригирани стечаи кај нас имаат политички мотив, или да се нешто стори со тоа претпријатие од користољубие, или пак да се избегнат законските основи за привршување на стечајот и притоа бројката на вработените во тие претпријатија не ги третираме како невработени.

По основ на странските инвестиции во Република Македонија, во изминатиот период се евидентирани е на се 36 милиони долари, што е

исклучително малку средства иако се погледне проекцијата на Буџетот и експозето на премиерот, ќе се види една голема диспропорција помеѓу тоа што тој го кажа дека околу 185 милиони долари се очекуваат странски инвестиции, а во одлуката за девизната политика такви се предвидени 45 милиони долари. Свесно се исфрлаат бројки неводејки сметка за економските категории на странски инвестиции и странски кредити за кои најчесто државата се јавува како гарант. Таквата проекција на Буџетот како што можевме да видиме и во расправата по текстот на Буџетот, покажа дека на нереална основа се поставени идните очекувања за промени и спроведување на реформите во Република Македонија. Тоа е доволен знак за опозицијата постојано треба да инсистира и инсистира на промени, да го поднесе предлогот за предвремени избори.

Во праксата на парламентарните демократии најчесто се брани и политичкиот идентитет на партијата, се брани авторитетот на лидерот на партијата. Во наши услови, ние не можеме ни да се приближиме помеѓу зборовите на одговорните функционери, носители на власта и она што практично се прави. Ќе наведам само неколку примери

Во Чешка претседателот на Владата односно премиерот поднесе оставка на прозивка на претседателот на Владата, г-динот Хавел само заради тоа што беше откриена афера со средствата што водечката партија ги има изнесено од државата.

Во Франција претседателот Ширак немаше никаков притисок, никаква афера околу себе, а отиде на предвремени парламентарни избори само заради тоа што постоеше висок степен на поделени мислења во јавноста и политички иницијативи околу интересот на Франција да се вклучи во новата монетарна структура на Европа.

Исто така примерот на Велика Британија во 1996 година кога г-динот Мејџер на притисок на така наречената партиска клупа по прашањето на примената на Мاستриктскиот договор спроведе интерен избор во сопствената партија за да го потврди својот идентитет. Тој ја доби таа доверба во својата партија и потоа видовме како тоа се рефлектираше и како конзервативната партија ги изгуби изборите.

Во наша пракса, како што вели една реклама "Се е можно". Премиерот на неколку пати го заложил својот авторитет, повика на одговорност на сопствени членови на партијата, се обврза дека програми ќе поднесе по основ на пројавените афери, криминал и т.н. Еве веќе сме шест месеци откако ги искажа тие зборови, ние сме соочени само со нови и нови афери, со нешто што досега можеби не бевме навиканти меѓутоа во основа очигледно ја имаме потребата од политичка борба во рамките на истата партија, или во рамките на системот.

Рефлексиите од таквото однесување, како што се случувањата со пирамидалното штедење, со штедилницата "ТАТ" каде што комплет раководството од СДСМ од Битола и некои поранешни министри и т.н. беа вpletени во мрежата на пирамидалното штедење. И ден денеска не може Битола да излезе од политичката конфузија која настана, а сите сме свесни дека единствен уставен правен и политички механизам за тоа се изборите. Вчера исто така се случи еден демократски чин. Прв пат во праксата на овој Парламент од говорница се поднесе оставка. Меѓутоа во истиот момент се случи и антидемократски чин кога претседателот на Парламентот спротивно на членот 65 од Уставот на РМ се обиде да го оспори правото на пратеникот чисто поаѓајќи од тоа да добие на време, да види што може да направи по однос на, по негова оценка, избрзана

или неизбрзана реакција на пратеникот. Во демократски земји такви чинови, како што беа и потегнатите иницијативи за интерпелација во врска со довербата или веродостојноста на броењето на гласови, или правото во услови на легитимен претседател на држава и овластен за потпишување на законите на овој парламент, се доволен основ да се покрене одговорност и да се сносат политички консеквенции. Очигледно во наши услови ниеден инструмент, без разлика дали проекцијата за таквата одговорност ја покренува опозицијата или тие се случуваат внатре во системот на партијата на власт, не може да профункционира.

Ќе Ви го кажам примерот од денес. Во денешна "Нова Македонија" директорот на Царина вели дека ние овде сме донеле Буџет кој по проекцијата не може да ја оствари приходната страна на Буџетот по основ на царини. Видете во 1997 година ребалансот покажа преку 4 милијарди денари разлика помеѓу нашите предвидувања и она што фактички Буџетот го направи. Ние не можеме ни најмалку да се доближиме до реалните проценки за државната каса, уште повеќе што како парламент многу малку можеме да ја оствариме таа основна функција на трошењето на средствата. Да не потсекам на изјавите за тајни фондови, да не потсетувам за неефикасноста на овој парламент, една Анкетна комисија да ја доведе до крај, да поднесе барем извештај на Собранието по кое Собранието би се произнело. Ретко каде, без разлика колку ние тоа сакаме да го прикажеме како демократски чин дека секогаш одлучува мнозинството, ретко каде како кај нас владее аргументот на силата. Не се ни обидуваме веќе никако поединци да комуницираме по основ на аргументи. Тоа за овој парламент значи едно атрофирање, едно нефункционирање и како такво не може да биде гарант дека во 1998

XVI /6.-

година ќе биде промотор на реформите, ќе биде промотор на контролната улога на државата и т.н. Според тоа на страна на оваа иницијатива имам ногу елементи кои може да се стават за, а поготово што премиерот, колку што јас знам на ТВ изјави дека во политичките разговори дури и сугерирал избори во март. Тоа беше уште едно залажување на јавноста дека и премиерот смета дека во новата година треба да се иде со предвремени избори. Меѓутоа се виде дека и тоа е обичен политички трик за да се навлечат на декларативна соработка политичките лидери и партии, а потоа низ форма на навреди, изјави недостојни за речникот на ниво на кое државни функционери треба да комуницираат се извитопери целата долгогодишна интенција од повеќе политички субјекти да се отвори простор за соработка.

ДРАГАН МИТЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани министри, почитуван* дами и господа пратеници,

од секогаш кога излегував на оваа говорница настојував да говорам вистина и во интерес на граѓаните на Република Македонија, или пак се обидував тоа да го правам, па и сега ќе се обидам тоа да го сторам, говорејќи по оваа точка која е на дневен ред.

Прво морам да нагласам дека неколку пати ја прочитав Предлог одлуката усвојување на планот за подготвување и одржување на предвремени избори за Собранието на Република Македонија поднесен од група пратеници на ЛДП.

Го прочитав и образложението за причините поради кои се поднесува Предлог одлуката.

ДРАГАН МИТЕВСКИ: (продолжение)

Го прочитав и писмото на ВМРОДПМНЕ што го испраќа пратеничката група на ЛДП која ги известува дека оваа партија во целост го поддржува и изјавува подготвеност да се приклучи кон реализацијата на Предлог планот за подготвување и одржување на предвремени парламентарни избори и дека ВМРО ДПМНЕ стои зад причините наведени во образложението кон предлог одлуката.

Ги читав сите овие материјали и се трудев да дадам што заправо сакаат предлагачите на Предлог одлуката и нивните подражатели. Која им е правата намена. И на крајот почитувани колеги заклучив дека тие попрво не сакаат колку предвремени избори бидејќи си го знаат својот политички рејтинг во земјата и дека основната намена не им е предвремени избори, туку дека имаат намера со ставањето на оваа предлог одлука на Собранието да се создадат можност пред македонската јавност уште еднаш жестоко да ја нападат актуелната власт, Владата и се разбира, Социјал-демократскиот сојуз како единствен виновник на сите постојни и измислени проблеми во минатото и сега во оваа држава. Тоа како да стана правило на бившите мој либерали, а сега либерални демократи, тоа нешто го гледавме и во времето кога и тие го водеа Парламентот и кога беа и на многу значајни функции на Владата тоа нешто го сервираат и сега. Меѓутоа, дами и господа пратеници во Предлог планот за подготвување и одржување на предвремените избори за Собранието на РМ што ни го предлагаат либерал-демократите, а сесрдно го поддржува ВМРО ДПМНЕ, ми се чини е содржана уште една криенка, а тоа е по усвојуваше на предложена одлука и во неа точно фиксирани дати за одржување на предвремените избори за Собранието на РМ. Собранието на РМ и

XVII/2.-

Владата почнувајќи од ден денеска, па се до 29-ти март идната година да се занимава со подготовка и одржување на предвремените избори. Нив како да не ги интересира дали од нив дадениот тајник дозволува да се донесат сојузни закони и дали тековните проблеми што ги наметнува животот трпат одлагање. Важно е да се оди на избори. Ако времето е кратко ќе работиме деноноќие ќе правиме легитимации, ќе правиме изборни единици, ќе донесуваме изборни закони итн. итн. Не велам дека е тоа непотребно. Тоа е потребно и пред се најпотребно за одржување на едни коректни, фер и регуларни избори. Ако времето е кратко ќе оставиме се друго и ќе работиме деноноќно за изборите, меѓутоа државата и стопанството, тие не се важни, како што смета опозицијата и тие и така пропаѓаат. Нели се крие дами и господо пратеници во оваа каламбурба да се создаде ситуација во која работите почнуваат позитивно да се движат, со покачувањето на порастот на производство и другите движења во стопанството и тоа движење кон подобро утре да се оневозможи и да се спречи од страна на опозицијата. Значи дами и г-да пратеници намерите и целите на предлагачите на одлуката и на нивните поддржатели се јасни. Меѓутоа, тоа што вчудоневикува во сето тоа е образложението предложено кон Предлог одлуката во која се наведуваат причините поради кои одлуката треба да се донесе Има впечаток ова образложение да е пишувано во некоја друга земја и до луѓе кои не живеат тука меѓу нас не седат во овие парламентарни клупи. Не можам да сватам дека на актуелен проблем на граѓаните во овој момент е да се предвремените избори. Не можам да сфатам зошто Парламентот и актуелната власт и Владата треба сета своја енергија и време да ги

XVII/3.-

насочат кон подготовката за предвремени избори, кога веќе наесен идната година е терминот за редовните избори и преостануваат не повеќе од 8 или 9 месеци.

Меѓутоа, што е тука е. Предлог одлуката тука е. Господата од опозицијата тргнаа на се или ништо, како што тоа го правеа веќе неколкупати во минатото како на пример со акцијата на Мечкин Камен, на Илинден оваа година како што беше случајот со повлекувањето на неколку интерпелации, барање на предвремени избори, барање за формирање на анкетни комисии и откажување да се учествува во нив и слични.

Дами и г-да пратеници, не сум баш сигурен дека ЛДП е за предвремени избори. Можеби некој од раководството на партијата и би биле за тоа. Тие вероватно се убедени во тоа дека нивната партија во наредните избори ќе добие барем толкав процент на гласови на својата листа да може да обезбеди влез на Парламентот на својата партиска елита. Неслучајно тие се залагаат за усвојување на чисто пропорционален модел за избор на пратеници и со една изборна единица во Републиката.

Дами и г-да пратеници, кога изборите би ги сфаќал не така сериозно, би рекол па ајде да ја прифатиме Предлог одлуката на пратеничката група на ЛДП и да одиме на вонредни парламентарни избори. Меѓутоа изборите јас ги сфаќам како многу зајчана, многу сериозна и многу скапа работа. Да се оди на предвремени избори во секоја земја, па и во нашава, треба да се има сериозна причина за тоа. Во земјата со парламентарна демократија и со големи демократски традиции на вонредни избори се оди само во случај на парламентарна

XVII/4.-

криза, односно кога Владата нема парламентарно мнозинство односно нема парламентарна поддршка. Само на Балканот дами и г-да се оди на вонредни избори од притисок на личната демократија и лични притисоци и вештачки создадени кризи со кои се докажува дека Владата и партиите што се на власт не можат да владеат. Чудно е господата либерал-демократи на кои им е полна устата со демократија не ги почитуваат основните демократски правила на парламентарната демократија. Да не ги наведувам во ова излагање земјите во кои се постигнаа вонредните парламентарни избори, на овој начин како што го изнесов. Меѓутоа дами и г-да пратеници да се вратиме на Предлог одлуката за подготвување и одржување на вонредните избори за пратеници во Собранието на РМ и да ги видиме причините поради кои предлагачите на Одлуката и нивните поддржатели сметаат истата да се прифати. Основна и неодменлива причина според нив е потребата да се запрат забрзаните тенденции на продлабочување на општата криза во која се наоѓаат земјата. Покрај оваа основна и неодменлива причина, предлагачите и нивните поддржатели, наведуваат и други причини, како на пример тешко управување со реформите поради тоа што се во застој и не даваат резултати. Не постои пазарно стопанство приватизацијата не ги дава очекуваните резултати, пренагласена е улогата на државата во стопанството, огромниот дел од капацитетите и работоспособното население е крајно надвор од функцијата итн. Тоа им дава за право на предлагачите и на нивните поддржатели на Предлог планот за подготвување и одржување на вонредни избори, да констатираат дека, цитирам, општо земено економската состојба и условите за опстанок во просек за поединец, за семејство за фирмите и за државата се влошува

од ден на ден завршен цитат. Предлагачите и нивните поддржатели наведуваат и други причини за потребата од вонредни парламентарни избори. Тие наведуваат дека демократските институции во земјата се во криза и не се в состојба да ги разрешат и да ги артикулираат макар ни во минимална нужна мерка конфликтните состојби во земјата, и дека поради ваквиот негативен развој на настаните во земјата во негативната насока се менува и сликата за нашата држава во странство поради што не сме го добиле асоцијативниот статус при Европската Унија не сме кандидати за прием во НАТО, не е примен Меморандумот за нашиот прием во Светската трговска организација и тан, итн. Се од црно поцрно и се поради тоа што опозицијата не е на власт. Кога ги би биле работите би биле сосема подруги, земјата би била во силен подем во секој поглед и на сите полиња. Дајте ни ја власта, па ќе видите што е рај. Оваа е позната изрека, меѓутоа сигурно дека тоа нема да биде сторено. Притоа разгледуваме како да забораваат господата предлагачи ние на Предлогот што го разгледуваме и нивните поддржатели дека само пред извесно време некој од нив и во Владата и во актуелната власт и во Парламентот беа на клучни места каде што сега на клучните места каде што сега го наплакаат беа најповикани да одлучуваат и да имаат прилика да силно влијаат врз тие одлуки. Изгледа дека некој од нив забораваат и сакаат и ние да забораваме да само една година тие го водат Парламентот, и клучните ресори од областа на реформите и стопанството. Некој од нив забораваат и сакаат и сите да забораваме, дека само до пред неколку години им се нудеше да ја водат земјата, односно Владата и тие тоа го одбија. Но дами и г-да пратеници да видиме дали

XVII/6.-

се точни аргументите и констатациите што предлагачите на предлогот за вонредни избори и нивните поддржатели ги наведуваат.

Најнапред морам да кажам дека никој па ни јас не тврдам дека оваа земја нема проблеми и тоа тешки проблеми како за внатрешен, така и на надворешен план. Но се прашувам а и предлагачите ги прашувам, дали се во оваа земја е така црно како што тие кажуваат секаде и во секоја прилика. Дели тие мислат дек се е гака лошо и дали е ама за се и тоа баш за се едино на оваа власт. Дали некои работи се одвиваат така, се одвиваат поради кривицата на актуелната власт и некој од нив така се одвиваат поради сплет на околностите во кои ние како земја делуваме и опстојуваме.

Јас знам и тврдам и вие сите знаете дека и верувам дека сите ќе се сложите во тоа дека во земјата постојат тешки проблеми и сите би биле црежни кога би тие не би постоеле. Но да се тврди дека од ден на ден кризата во земјата се продлабочува, дека реформите се во криза, дека нема амбиент за пазарно стопанство, дека државата го губи својот углед на меѓународен план сметам дека тоа е голема хипокризија. Хипокризијата е уште поголем ако тоа се тврди сега во 1997 година, кога работите тргнаа и одат напред и на прагот на 1998 година, кога се јасни знаците за оживување на стопанството, и кога се забележуваат позитивни трендови во скоро сите сегменти на стопанството и општественото живеење.

Се критикува и пренагласува улогата на државата во стопанството и во сите економски и финансиски текови од една а се поттикнуваат работниците на штрајкови и демонстрации се упатува пред вратата и зградата на Собранието, бараат интервенции на државата преку Буџетот

XVII/7.-

во разни области на стопанството, барајќи стимулации, прелевмани и кави ли не државни интервенции. Или да речеме во областа на надворешната политика и ситуирањето на земјата во меѓународната политика. Зарем е навистина г-до од опозицијата сметаат само од нас, од нашата Влада, од оваа актуелна власт, зависи решавањето на нашите надворешни проблеми. Зарем решавањето на проблемот со името на државата што го имаме со Грција, или проблемот со јазикот и нацијата што го имаме со Бугарија или проблемот со границата што го имаме со Србија, односно Југославија зависи само од нас. Дали господата од опозицијата мисли дека тие проблеми ќе можат да ќе решат така брзо и така лесно како што сакаат тоа да го прикажат пред јавноста. Дали тие сметаат дека нашето асоцирање кон Европската Унија и приемот во НАТО, како и зачленувањето во Светската трговска организација, зависи само од нас или исто така колку и од добрата волја како на пример од соседна Грција и нејзините истомисленици и останатите други.

Не господо од опозицијата на такви ваши тврдења нашиот народ нема да верува. Нашиот народ има добро историско познавање, добро искуство, силно изразено чувство за можното и неможното од дадениот момент. Тоа умеење и знаење тој го покажал без број пати во минатото. Тоа умеење и знаење го покажува и денеска со ненаседнување на разните подметнување и интриги од опозицијата.

И на крајот дами и господа, пратеници, сакам да завршам со констатацијата дека истапувањето ш опозицијата со неговата програма за подготовка и подржување на предвремени избори е само предизборен трик со кој сакаат само уште еднаш да се создадат можност во Парла-

XVII/8.-

ментот, да ја нападнаат актуелна власт и носечката партија во власта и да ја оптужат пред јавноста за сите постојни и непостоени проблеми во земјата и да спечалат некој поим со тоа до предвечерието на наредната изборна година. Поради тоа сметам дека Собранието треба веднаш да ја одбие оваа Предлог одлука, како и досега, за што и јас ќе гласам за тоа.

КИРЕ ВИДИМЧЕ:

Господине потпретседаеле, колеги пратеници,

На почетокот би сакал само малку да коментирам една многу неубава пракса која се провлекува веќе во неколку наврати и која за жал многу непријатна и на претходната седница што се расправавме за предлог законот за тоа на оваа седница очигледно постоеше една игра за предлагањето на точките на дневен ред, бидејќи и со оваа наша точка која е дадена на 12 ноември како предлог се расправа дури сега, иако во првичниот предлог беше предложена како петта точка од дневниот ред, доживеавме да ја видиме како 19-та, но и тоа е само дел од сликите кои во голема мера се надополнуваат во овој амбиент, во овој Парламент.

Јас би сакал да коментирам што во основа предлогот доставен од ЛДП. Базирајќи се на тешките состојби во Републиката на мачниот амбиент во кој секојдневниот граѓаните живеат, во потполност уважувајќи ги проблемите на Македонија во изобилство на меѓународен план нуди

едноставно можно решение за Република Македонија. Да почнеме по ред. Какви се состојбите во Македонија. Постојат две видувања.- Видувањата на Социјал-демократскиот сојуз на Македонија искажани преку излагањата на премиерот на овој Парламент, па и преку искажувањата на господинот Љупчо Поповски денеска на овој Парламент. Тие велат се е убаво, се е добро и скоро одлично. Државата ни е во ред и што е најважно со вакво однесување не очекуваат подобрување на условите на живеење во Македонија и за многу кратко време Македонија ќе наликува на Елдорадо. Но каква е вистината.

Повеќе од 250 илјади невработени во РМ од кои повеќе од 18 илјади работни места изгубени таму во минатата година. Огромен трговски дефицит на Македонија со тренд на натамошно растење. Енормно задолжување на РМ кое перманентно расте и кое со голема опасност ќе го оставиме да го решаваат нашите деца. Се поголем број на вработени кои треба да земат минимална плата ја добиваат со повеќемесечно доцнење. Се поголем број на пензионери кои живеат на работна издржливоста и егзистенцијата, односно пензионери кои веќе подолго време бараат и се надеваат дека Владата ќе им ги врати заостанатите пензии, а посебно тие славни 8% за кој се произнесе и Врховниот суд, но ете Владата чувствувајќи се поголема од Врховниот суд одлучи парите да не им ги исплатува на пензионерите.

КИРЕ ВИДИМЧЕ:(продолжение)

Катастрофално лоша состојба со корупцијата и криминалитетот во РМ. Очигледно "Свети СДСМ" некаде по пат го загубил ореолот, па никако не може ни да се доближи до"октоподот" а не дај боже и да го фати.

Кога сум тука, мислам дека не е лошо да го пренесам предлогот што ми го кажа еден мој сограѓанин од Битола, односно ~ кој предложи бившиот "Свети СДСМ" да застане пред огледано па да може полесно да види каде да го побара "октоподот".

Безбројните афери, ако сакате речете ги финансиски, ако сакате наречете ги криминални, веќе станаа наше секојдневие. Од аферите за потрошени средства во фондовите за здравство, афери со социјалните фондови, со тајните фондови на Министерството за внатрешни работи итн. итн.

Од друга страна,од сите тие афери нема скоро никој осуден или обвинет и , уште повеќе им се вратени државните, односно парите на граѓаните одземени од тие што украде.

Специфичен дел од овие финансиско-криминални афери се аферите со штедилниците. Актуелната власт ги создаде тие афери и таа иста власт до максимум ги употреби и злоупотреби, оставајќи при тоа пустош во џебовите на штедачите низ цела Македонија, а најмногу во Битола.

И пак, разрешувањето на тие афери со штедилниците воопшто не е на повидок и уште повеќе шансите да се вратат барем дел од штедните влогови на штедачите се скоро никакви. И пак, итн.,итн.

XVIII/2.-

И сега, споредувајќи ги искажувањата на премиерот и искажувањата на г-дин Поповски, наспроти реалноста што во многу кратки црти и навистина стенографски ја опиша и лаик би увидел огромна разлика.

ЛДП во многу наврати реагираше на ваквите состојби и, се разбира, во името на најголемиот број граѓани кои на својот грб ја чувствуваат оваа состојба. А, СДСМ упорно не убедува сите нас и граѓаните на РМ дека состојбата е навистина одлична.

Кога сум тука, би сакал да предложам еден многу конкретен предлог, кој убеден сум многу ќе придонесе за олеснување на состојбите на секојдневните граѓани.

Имено, предлагам г-динот премиер барем на секој 2-3 месеци да има обраќање до овој Парламент или до јавноста и со своите убави зборови да ни каже дека, ете, се било убаво, дека граѓаните во најмала рака не знаат што зборуваат, кога велат дека им е тешко, дека нивните празни џебови и празни stomаци се само лоши сништа и дека сите секирации се апсолутно непотребни.

Во овој контекст посебно може да помогне и г-динот Љупчо Поповски, доколку дојде во Битола и на свој јавен настап, на пример во Домот на културата во таа сала им објасни на Битолчани дека тие се само лошо информирани или не дај боже заведени, дека Битолчани живеат супер.

Кога веќе ќе дојде во Битола, односно во својот роден град, ќе може да им објасни на Битолчани и тоа дека "ТАТ" е само лош сон и дека нивните пари не се во нечији туѓи џебови, туку се кај нив, но сепак не знаат дека се во нивните џебови.

XVIII/3.-

Нека им објасни дека и Советот на општина Битола,ете, воопшто не е потребен и дека Владата може, колку што сака да го чува под мраз. Веројатно г-динот Поповски ќе има можност да објасни и други прашања кои можеби ќе ги постават Битолчани, можеби ќе постават не сме сигурни и, потоа сигурно ќе ги убеди, дека навистина сето тоа што тие мислат , навистина не е вистина. Ќе има каже дека патот што им го ветија преку Бабуна ќе биде, некогаш. Ќе им каже дека базенот што лани го почнаа за Битола ќе биде, некогаш. И слично.

Во делот на меѓународната состојба или позиција на Македонија во нашето образложение има многу кажано. Мислам многу по количина, а малку по тоа што требаше да се каже. Меѓу другото дека не успеавме во нашите настојувања да добиеме асоцијативен статус во Спогодбата со ЕУ, со тоа што останаа недостапни огромните суми финансиски средства што ги нуди ЕУ, дека нашата земја на надворешен план се движи кон опасна изолација и се оддалечува од светските - европски интеграции итн. Значи, уште повеќе во прилог на предлогот за предвремени избори поднесено од ЛДП.

Аргументациите што денеска ги слушнавме, а веројатно и повеќе пати се изнесуваат од типот - неподготвени законски подлоги, мене ми се многу интересни, бидејќи овие аргументации се изнесуваат веќе седум години во овој Парламент. Законов за избори е донесен пред седум години, 1990 година и упорно пред секои избори или секогаш кога ќе има потреба се истапува со аргументација дека, не е време за тоа, затоа што не е подготвено, не се донесени законите, не се поделени гласачките легитимации. А јас, од оваа говорница уште лани слушнав дека во рок од еден месец ќе ги добиеме гласачките легитимации.

XVIII/4.-

Јас, се прашувам дали воопшто пакетот на изборни закони ќе биде донесен до следните регуларни избори, па да не испадне дека, заради тоа што немаме пакет изборни закони треба да се побара и пролонгирање на регуларните избори 1998 година.

Господа пратеници од СДСМ,

Бидејќи образложението на предлогот не само што е заснован на голи факти, вистина е и дека во него можеше да се кажува уште многу - многу повеќе. Тие што мислат дека тоа се само, како што беше кажано некои нови детали, очигледно живеат во некој друг свет, односно се само луѓе кои живеат надвор од секојдневното живеење на РМ, или како што често се кажува живеат над останатите граѓани.

Затоа, искористете ја можноста што ви е дадена со оваа Предлог-одлука и со својата поддршка за предвремени избори што ги бара ЛДП да се обидете барем дел да амнестираат од тоа што досега го направивте за Македонија.

Благодарам.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Господин Хисен Рамадани има збор.

ХИСЕН РАМАДАНИ:

Јас, се јавив во едно време кога еден од нашите колеги расправаше за една тема за која постојано било која тема да расправаме на неа се навраќа, така што во меѓувреме тој дел малку се истроши, се амортизира, па ќе сакам уште нешто да кажам со оглед на самата тема.

XVIII/5.-

Интимно да ви кажам и јас сум за предвремени избори и лично и мислам дека предолго време ја држиме загреана атмосферата околу тоа - предвремени избори.

Скоро откако сме избрани од првите месеци на работа, од организирање на изборите на улиците после првиот круг на избори итн., скоро цело време, секоја пола година за овие 3,5 години се занимаваме со оваа проблематика. Мислам дека со право истакнаа и некои други партии што се и во коалиција дека и тие не би биле против изборите, сеедно дали ги викаме вонредни, предвремени или довремени, бидејќи овие идеално нема да бидат многу предвремени со оглед дека додека се направат подготовките ќе останат уште 3-4 месеци до редовните избори.

Но, сеедно, сакам да кажам дека не сум априори против изборите, па макар и се одржале малку и пред времето одредено со мандатниот период.

Меѓутоа, сакам да кажам и следново ценејќи ја валидноста на некои од причините што предлагачите на Одлуката за предвремени избори ги изнесуваат, кои што стојат, некои делови од нив велам битни, сакам да се придружам на тезата, дека ние, сепак, ако стојат тие фактори и доколку стојат и онолку колку стојат, ние кој, за сега по моја оценка, како партии, големи и мали и во позиција и во опозиција не сме подготвени за избори. Еве ја основната причина, по моја оценка која е:

Точна е состојбата дека економската состојба, ако не е длабока ризична, таа не е во подем што може да обезбеди потребите на граѓаните, односно потребите на општеството да се развиваат со потребен интензитет за современ живот. Амплитудата дали сме ,

XVIII/6.-

односно нивото дали сме го постигнале врвот на стагнацијата, па сега сме тргнале надолу, или тука околу врвот се вртиме, не е тоа толку најбитно. Битно е дека, стопанските движења се такви да животните услови на луѓето се сеуште многу лоши.

Е сега, за да тргнеме, за да влеземе на избори, сеедно од аспект на позиција или опозиција, многу е важна една подлабока, посестрана и пообјективизирана економска анализа на состојбите во сите области. Земете ја само тезата, едни сме за тоа дека приватизацијата оди брзо, односно трансформацијата оди брзо, со добро темпо, други дека не оди. Меѓутоа, со самото тоа што се случува со тоа веќе што се трансформирало и што се случува со она што уште не е трансформирано, ние со објективна анализа не се бавиме. Институциите за тоа упатени, ако не се специјализирани, со тоа не се бават.

На пример, една моја теза не како економист, туку сепак како политика и некој вид кондензирана економија, па нешто и од тоа разбира. Да кажам дека менаџерскиот приод, често, во приватизацијата не наведе на тоа да ги довериме фабриките на луѓето кои и до тогаш не покажале резултати стопански. Тие сега станаа газди но на еден многу со негативна примеса за стопанскиот систем. Ги присвоива материјалните средства, но ги отпуштија луѓето. А тоа и во транзиционите системи многу ретко се прави и секаде каде е направено е нападнато од сите страни. Јас сега, да не кажувам дека ова апсолутно го генерализира, го поставив само како теза да бараме прво ова да го анализираме за да дојдеме до избори па во изборите да кажеме дали позитивно или негативно сме направале во оваа сфера.

XVIII/7.-

Има уште индикативни примери што се малку и од економски аспект гледано како екземплари. Одделни производни капацитети доверливме на луѓе малограѓани незнајници, кои ништо до сега немаат направено во унапредувањето на објектот што го зеле, а веќе изградиле куќи по 3 милиони марки. Јас не тврдам дека по 3 милиони куќи треба, нека биде и по 10, но под услови објектот кој што го зел да е проширен, вработеноста да е десетоплицирана, давачките на општеството да се давани. Има информации дека за тие, така, непродуктивни трошоци не се платени ниту државните давачки. Извинете, тоа не се прави ниту во капитализам, ниту во сите системи. Тоа е одговорен однос. Преку тоа не се минува, независно од партијноста итн., припадноста итн.

Сакав да кажам, низ овој можеби редок негативен пример, меѓутоа во основа мислам дека е потребно за опозицијата и за позицијата особено, при влегувањето на изборите да има поблиска анализа за состојбите во делот на трансформираниот општествен, односно државен капитал и во делот, сеуште нетрасформиран и постоен државен капитал.

Второ, факторот капитал-човек. Знаете сите материјални општествени движења, како сакате да ги викате, нека биде и капитализам од типот на "Тачеризмот" без човек нема капитализам, а човекот и капитализмот се мерат по односот капитал и труд. Таква анализа во процесот на трансформација и приватизација за соодносот помеѓу капиталот и трудот, сеуште немаме. Не само заради тоа што ни е тешка економската состојба, туку затоа што треба на капиталот да му дадеме повеќе простор за да пркне во развојот, туку и заради тоа што немаме концепција.

XVIII/8.-

Јас сега, должен сум да кажам, бидејќи не сум против тоа политичко струење кај нас, напротив дека особена задача во оваа област ја има СДСМ. Тој , односот на трудот и капиталот како своја програма мора да ја има до крај, чисто направена, ако за ништо друго, заради социјал-демократската своја ориентација и заради тоа што е во заедница со Социјал-демократското движење во Светот вклучен

Второто прашање околу тоа зошто не сме подготвени уште за избори, сите, не само опозиција и позиција, еднаш кажав, а сега пак денеска се повторува низ цела дискусија, ние го вулгализираме концептот и филозофијата за социјална држава. Мислиме дека социјална држава е таа во која доминира социјална помош, во која има многу луѓе што се социјално зависни. Тоа е асоцијална држава, ако сакате од социолошка гледна точка.

Социјална држава е онаа која воспоставила хармонија помеѓу добивката и општествените обврски. И, кога рамномерно општествените обврски се поделени во општеството. Тоа е социјална држава. Значи, што помалку да има вакви социјално зависни, а што повеќе такви продуктивно кои ќе творат и со своето творење ќе придонесуваат за потребите на општеството како целина. Ние, тој концепт, заокружен, сеуште го немаме. И, јас не знам сега, во оваа изборна активност како ќе излеземе? Се со демагогии. Ако дојдеме ние ќе ви обезбедиме: Што ќе обезбедиме, пари , пари со кредит? Пари од кредит давани за социјална помош, тоа е општествена дубиоза и сега и во иднина и натаму.

Трето клучно прашање, ние не можеме постојано да се зборува една афера држиме 3 месеци, па потоа друга 4, па друга 5, па ја враќаме првата итн. Со криминолошкиот амбиент што се повеќе се повеќе се

XVIII/9.-

создава и шири во општеството, а за многу нешта немаме резултати, за многу нешта немаме одговори, за многу нешта ги немаме откриено причините и причинителите, ние на тоа мораме да одговориме пред изборите. Инаку, влегуваме во една хаотична состојба на земјата која што има несигурен амбиент за секого и за сите.

ХИСЕН РАМАДАНИ: (продолжение)

Тие работи, јас еве да не ме лаже ако и некоја една од меѓународните анализи од аспект на криминологијата, ако добро не сум ја прочитале ако не е точна. Само 30% може да избегаат нешто да биде што не може државата да ја најде. Штом надминува криминолошки појави над 30%, а да не се откриени, тоа се дел на државните органи. Тогаш, тоа е организиран криминал во кој државата е внатре. Сега, не зборувам за државата тотално, туку делови во државата кои се или вон контрола или се во колаборација со некои други делови. Тоа е јасно. Не може да биде 70% од криминалот неоткриен во државата. Тогаш, криминалот е во самата држава. За тоа мора да се одговара. Но, кога ова го велам дека тоа не е само задача на позицијата, тоа е задача и на опозицијата, иако најголема одговорност сноси позицијата. Но, таа мора да биде исто така поттикната со аргументи, со истражувања и со следења и од другите чинител во општеството.

Четврто, и за тоа сакав да станам, зашто тогаш еден наш колега зборуваше, па сакам да кажам дека ние не можеме во парламентот постојано за меѓунационалните односи само да се навраќаме тогаш кога имаме кризни состојби, тогаш кога имаме некој проблем за кој едни сметаат дека е, други сметаат дека не е проблем. За екстремни појави, еве ќе кажеме, бомба таму, бомба таму. Ние мораме пред изборите да излеземе со одредена програма како партии. Или како коалиции на партии. Мора да се има одредена ориентација. Мислам дека не можеме и натаму да останеме секој на свои сепаратни програми, едни после да ги наречеме максималистички, други минималистички, едни вакви, едни такви, туку мора за идентификација на партијата, таа сама, прво, да има програма, а и за определба на граѓаните да има програма. Меѓутоа, што треба тука да биде цел. Целта е соживот или против тоа. Мислам дека

XIX/2.-

концепциите кои што водат и не хранат полека, полека на некој начин соживотот да го направат како неможен се крајно негативни и тие се, би рекол, без перспективни и на некој начин ни ги сечат нозете на сите нас кои што се обидуваме во совпаѓање на интересите да ги бараме заедничките интереси. Во интегрирање на заедничките интереси да ги бараме посебните интереси. Ние не можеме, а јас знам дека треба да биде загрижен секој за негативните појави на албанската народност. Но, постојано само со тоа да се занимава. Ниеднаш да не се излезе со позитивни појави во таа популација, мислам дека тоа тешко ги забременува односите, тешко ги оптоварува луѓето со мислата за тоа како ние како држава на тој проблем гледаме. Еве, да земеме пример, ние немаме сили да расправаме за образованието на албанците високо никаде, но постојано на удар ни е Тетовскиот универзитет. Тие две работи тогаш постојано така ќе живеат во спротивност. Прво, треба да се седне и да се види дали ние сакаме високо образовани албанци со интензитет кој е европски стандард или не сакаме. Ако тоа го сакаме, ќе најдеме време, ќе седнеме и ќе ја видиме институционалната форма која е најдобра. Ако ова не го расправаме целата дискусија против Универзитетот е дефакто против школување на албанците и тоа ве молам да го примите како вистина, за што навистина од душа ви го кажувам како што народот мисли. Јас не тврдам дека таму нема и политизации, нема глупости, нема и лепења кои што немаат врска со образованието. Точно е и тоа, тоа е наше да се бориме. Но, ако ги следите има таква борба. Не верувам дека не сте во дослух никој од вас во таа борба, не сака никој интересно нема смелост тоа тука да го каже. Ние се бориме против тоа. Меѓутоа, Македонија само со европизиран цел народ во Македонија може да биде составен дел на Европа. Со само дел на македонскиот народ европизиран, таа нема место во Европа. Еден од хендикепите, веројатно, е и тоа. Можеби луѓето сеуште не го кажуваат јавно, но ќе го кажат. Па, сакам да кажам дека кога се залагам

XIX/3.-

за програми на сите сфери на животот и за оваа сфера особено се залагам при овие избори да не одиме на слепо. При овие избори да не одиме на демагогија, да најдеме на прислушување на негативните енергии во нашите популации, за да можеме нив да ги загрееме само за да добиеме нивна согласност, односно да добиеме нивни глас, затоа што тој глас тешко ќе не кошта во перспектива.

Од таа гледна точка, прифаќајќи ја и ценејќи ја позитивно иницијативата која што гура постојано да се мисли како да се дојде до изборите, уверени и во тоа дека не мислат и предлагачите дека којзнае колку голема предност е три-четири месеци пред изборите да се излезе на избори, излегов само да молам и да се залажам за тоа на овие избори сите како партии да излеземе поорганизирано, програмски и економски и социјално и правно и од аспект на меѓунационални и меѓуетнички односи, но на линија која што ќе биде како што беше овде речено, во прилог на нашите партии што е можно повеќе, а пред се во прилог на сите луѓе во Македонија како земја, држава, заедница на сите луѓе што живеат тука.

Верувам дека таква програма и народот ќе ја прифати, оти веќе се покажа дека некој екстремистички концепти, сеедно на економски, национален и друг план, народот не е таков наивен и не налетува веќе на двапати, а верувам дека и сега на такви нешта нема да налетува.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

За збор се јави г-динот Гошев.

ТУШЕ ГОШЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани министри, дами и господа пратеници, обемна беше расправата денеска по точката на дневен ред каде што и во пракса потврдуваме дека повекепартискиот систем е

XIX/4-

систем на конфликтните состојби и на латентното разрешување на сите проблеми кои ги имаме преку институциите на системот. Поаѓајќи од таквиот начин на делување на Парламентот постигнуваме и одредени позитивни тенденции кои ги имаме, а тоа е зголемените проблеми кои ги имаме во земјата и јавно изложувајќи преку тоа им наоѓаме соодветни решенија. Оттука, ја гледам понекогаш и полезноста од таквата расправа. Но, морам, анализирајќи ја точката на дневен ред и расправата да донесам свои видувања во врска со поднесената одлука за распишување на предвремени избори во РМ, а тоа е првото видување го сметам ако смислено рационално делување, кое тежи РМ со таквиот начин на постапување на власта да ги разреши одредени проблеми кои ги имаме во земјата од една страна, или пак сите проблеми кои ги имаме во нашата земја, отворајќи расправа по една единствена точка. Оттука почесто образложувајќи ја потребата од донесувањето на таквата одлука всушност, го создадовме парламентот како дискусионен клуб каде што треба да се кажат сите видувања и мислења и во тоа оптирање на изборот на различните односи да дојдеме до соодветни решенија кои и парламентот согласно на Уставот ги има тие ингеренции Па, оттука, објективно би го поставил прашањето, дали преку одлуката која еве е поднесена на дневен ред за распишување на предвремени избори, може во тој регулаторен капацитет и во тој или во тој замав на зафаќање на тие прашања да се даде и позитивни институционални решенија кои се потребни за Република Македонија од една страна или пак од друга страна чиста демагогија или почнување на предизборната кампања за се дискутира за секое прашање, а за ниедно прашање да не се најде соодветно решение. Тоа второто почесто ми стои дека тоа имаме изгледи и да го постигнеме и со денешната точка на дневен ред. Затоа, почесто би сакал да се поврзам и на вториот логичен заклучок, а тоа е дека ваквото делување поврзано со политичката моќ која сака да ја

XIX/5.-

демонстрира либералната партија пред Парламентот во суштина ги руши основните принципи на кредибилитетот на политичката партија добиен преку изборите од една страна. А од друга страна пак, укажувајќи на нараснатата нивна политичка моќ во моментот во кој ја поставуваат одлуката им дава за право да ги наметне надвор од волјата на народот или од волјата на политичката партија која е на власт, сама да ја абидицира власта, ја изгуби и ја донесе сопствената одлука. Оттука би поставил, ако почесто ние се залагаме за демократијата и невладеенето на мнозинскиот принцип во земјата, тогаш ние треба тој поим да го дефинираме и да го направиме по желбите и принципот на либералната партија односно ЛДП која еве со донесувањето на оваа одлука ние да им дадеме можност да ја ставиме и да ја инаугурираме на власт. Мислам дека таквиот принцип на демократијата сеуште го немаме дефинирано и рedefинирано, кој што сакаме еве денеска да го презентираме тука пред нас.

Третиот случај кој посебно загрижува е тоа дека државата како клучна институција на политичкиот систем во Република Македонија која политичката моќ во суштина ја манифестира преку власта, а власта може да ги инструментализира оптирањето на политичките партии на два начина, вашите предлози да ги претвора во правни инструменти, кои правни инструменти ќе значат доуредување на правниот поредок во земјата. Но, денеска во слушањето на таа расправа, јас мислам дека не понудивте ниедно решение, освен што сакате да предизвикате по аргентинските принципи, а тоа е принципот на денот циаменто, да паоднеме ние да дојдете вие. Сметам дека со ваквиот принцип на однесување во суштина не постигнуваме никаква цел, даваме само можност преку оптирањето, преку кажувањето Собранието да го изгуби своето значење согласно на Уставот на Република Македонија. Оттука

XIX/6.-

вашата желба, вашиот предлог на оптирање кој сакате во суштина да го претворите, да го инструментализирате во правен инструмент да предизвикате предвремени избори, јас би рекол неколку збора за вашата одлука.

Поаѓајќи од преамбулата каде се повикувате на членот 63 став 6 во врска со членот 32, да кажам дека Собранието, одлуката, преамбулата на одлуката и текстот на одлуката е контрадикторен со текстот и несоодветствува на насловот кој го има во самиот текст што сака да го постигне. Оттука, бидејќи членот 63, став 6 кажува дека Собранието, во последниот став, може да се распушти доколку мнозинството од пратениците кренат рака и го распуштат Собранието, а вие во одлуката кажувате се усвојува предлог на планот за подготвување и одржување на предвремени избори за Собранието на РМ. Да кажам дека согласно членот 63 и на сите членови во Уставот никаде не е дефиниран поимот предвремени избори. Ние во нашиот устав имаме распуштање на Парламентот и спроведување на избори во рок до 60 дена од денот на распуштање на Парламентот. Ваков нормативен текст дефиниран во Вашата одлука, не може Собранието да го донесе, бидејќи вие сте во директна спротивност на Уставот на РМ. Оттука, во логичното развивање на вашата желба во одлуката што сакате да ја постигнете, почнуваме со точката 1. Таму велите "донесување на одлука на Собранието на РМ за доставување на избирачките списоци до регистрираните политички партии"и давате рок на Собранието што му ја рушите уставната позиција со тоа дека Собранието одлучува согласно на членот 63 и пратениците одлучуваат по слободно и по свое убедување. Понатаму, во свој контрадикторен објект укажувате, донесување на закон за изборните единици и нов закон за избирачките списоци. Па, господо, во законот за избирачките списоци ќе ставаме и ваква определба каде што треба на политиките партии да им се дадат избирачките списоци. А и нема

XIX/7.-

потреба значи, од вакво повторување или од вакви преземени дејствија кои сакате еве денес да ги постигнете. Понатаму, усвојување на предлог за донесување на закон за пратеници во Собранието на РМ уште еден контрадикторен став или уште една контрадикторност на самата одлука. Ако појдеме од фактот дека законот за изборните единици е фактички закон кој следи после донесувањето на законот за избори на пратеници, кој во суштина ќе значи детерминирање на законот за изборни единици, зависно од моделот каков ќе го прифатиме во Законот за избор на пратеници, уште една нелогичност во постапувањето на одлуката, ние не можеме прво да донесеме закон за изборни единици, а после да донесеме закон за избор на пратеници. Па, ако прифатиме дека Република Македонија е една изборна единица тогаш за каков закон ќе стане за изборни единици. Една голема нелогичност во врска со расправањето на самата одлука во текстот кој сака да се постигне.

Понатаму, логично проследувајќи го одразот на тоа како треба да се одвива процесот на спроведувањето на предвремените избори, кои се споредни тие позитивни дејствија итн. мислам дека една ваква одлука е спротивна на членот 63 од Уставот на Република Македонија и на сите одредби од Уставот. Да ви кажам дека тоа е една одлука, само во Собранието на РМ ќе отвори една дискусија преку вие ќе сакате да ја промовирате вашата политика.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господин Таири има збор.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Почитуван претседателе, дами и господа пратеници, иницијативата која што на разни начини, јас би рекол по вторпат е во ова Собрание, не би имало ништо нелогично, доколку не се направи една

XIX/8.-

анализа и не се согледаат состојбите што одредени политички групации и одредени политички субјекти би имале од прифаќање на една таква иницијатива. Се разбира, дека изборите воопшто, а предвремените посебно во секоја држава се добра можност да се направи исчекор во моменти кога се оценува дека состојбите се такви што бараат одредени промени и мислам дека и ние како држава не би требало да бидеме односно да имаме некоја аверзија кон такви случувања. Но, зборувајќи за позицијата на нашата партија сметам дека за да се прифати една таква иницијатива, за да се изгласа една таква иницијатива, сепак, потребно е да се направи малку повеќе од тоа што е понудено во самата иницијатива. Имено, доколку се погледне сето тоа што е кажано и денеска тука и во други наврати, сепак, неодминлив е впечатокот дека за некои битни, тешки и жешки прашања не се има одговор. Тој момент е тоа што на некој начин ја определува нашата позиција по однос на ваквите иницијативи. Имено, доколку немаме одговор на некои стратешки прашања кои што се однесуваат на внатрешните односи на државата, не гледам некоја посебна причина во нашето политичко дејствување ова прашање да го издигнеме на приоритет, на прво место. Имено, имајќи го предвид целиот амбиент сите прашања кои што се потегнуваат и решенијата кои што се нудат неминовно доаѓаме до заклучок дека, сепак, за нас како партија во прв ред се приоритетни создавањето на атмосфера за фер и регуларни избори односно усвојување на таква законска регулатива за одржување на избори, која што ќе овозможи реално пресликување на политичките односи во државата. Мислам дека со овие изборни закони кои што ги имаме, доколку одиме на предвремени избори, нема ништо битно да се промени односно дека нема да имаме некој прогрес во третирањето на одредени прашања, кои што за нас барем се од витална важност.

XIX/19.-

Во овој случај јас би сакал да напоменам дека заслужува внимание некои забелешки кои што се изнесуваат, забелешки кои што не само од страна на опозицијата, туку и самите ние сме ги искажувале во одредени случаи, тука пред се нејасните односно напливот на криминалот односно односот на полицијата во државата кој што сметам дека е голема опасност за демократизацијата на државата и за демократските процеси кои што се одвиваат. Мислам дека во овој случај особено е потребна, сигурно, предвремените, па и регуларните избори ќе треба да бидат една добра прилика да се расчистат овие состојби кои што сметам дека во државата се наталожуваат, тлеат и претставуваат реална опасност за заживување на демократијата во државата. И во овој случај сигурно дека иницијативата која што се покренува од страна на опозицијата е за поздравување и јас се надевам лично се надевам дека на овој начин би се овозможило односно би дошло до разбивање на овие центри на моќта кои што според мое мислење претставуваат политичко подземје, кое што влијае во нарушувањето на односите на државата.

МЕВЉАН ТАИРИ: (ПРОДОЈЖЕНИЕ)

За жал, од страна на опозицијата, барам досега јас лично, а мислам дека го делам мислењето и на моите колеги не сум задоволен од третманот на одредени прашања како што се односите со соседите, каде што барем до сега не сум имал прилика да слушнам на кој начин се има намера да се разрешуваат овие прашања. Досега не сум слушнал дека се има јасен став по однос на овие прашања а мислам дека ова е едно од виталните прашања по однос на иднината на државата и дека тука мора да се даваат јасни насоки и одговори на тоа на кој начин ќе се разрешуваат и каков третман ќе имаат соседите кои ни се во опкружението.

Понатаму, сметам дека, тоа беше покренато од повеќе мои колеги и други, меѓунационалните односи се една од темите кои елегантно се одбегнува од страна на опозицијата при третирањето на ова прашање и на многу други прашања најверојатно заради тоа што се претпоставува дека е една од потешките, пожешките теми кои што, сигурно кога би се навлегло во нивно третирање би се дошло или во позиција да се заземе став кој што е дури и понегаторски од тој што се доживува, или пак да се брани едно општо јавно мислење кое што е изградено и кое што е најлесно да се прифати. Мислам дека тука не се нуди некоја прифатлива алтернатива, дури досега не сум имал можност да слушнам дека постои некоја сериозна спремност да се почитуваат, ако ништо друго барем меѓународно прифатените норми и стандарди кон кои Република Македонија е обврзана како држава да ги спроведува во градењето на односите во државата. Во овој домен не сум имал можност барем досега да почувствувам дека опозицијата би имала нешто повеќе да понуди од тоа што досега го имаме, дури во одредени случаи, од одредени пратеници или претставници на одредени партии имаме и понегаторски однос од тој кој што општо е изграден во државата.

XX /2. -

Во редот на тие прашања за кои што досега не сум имал можност да слушнам некоја попозитивна енергија односно насока во пристапот кон тие прашања и децентрализацијата на власта. Тоа е едно од побитните прашања кое што ние како партија сме го зацртале и кое што сметаме дека е еден од поважните елементи од кои што ќе зависи понатамошната демократизација на државата. По однос на ова прашање мислам дека треба да се дадат јасни одговори до каде, како и што ќе се оди заради тоа што сметам дека ова е едно од битните прашања за релаксација на односите во државата.

Имајќи го во предвид сето тоа, повторувам уште еднаш на крајот дека ние во овој момент поголема важност даваме на создавање на една атмосфера за одвивање на фер избори, создавање на законска регулатива која ќе ги поткрепи истите и како такви да се добие една реална слика која што ќе ги отсликува политичките односи во државата.

На крајот би сакал да одговорам на некои префрлувања по однос на меѓународните активности на нашата партија, односно ставовите кои што ги имаме при претставување, односно при контакти со странските организации, односно дипломати.

Во овој случај тој што бара од нашата партија или од другите партии кои што ги претставуваат албанците во Република Македонија да застапува ставови кои што се изградени на ниво на државата, односно на ниво на Министерството за надворешни работи, мислам дека малку се излажал. Во овој случај не се работи за луѓе кои што се избрани по мерка на државната власт, туку се работи за луѓе кои што се избрани по мерка на волјата на тие што ги избрале И ние во овој случај секогаш ќе го потенцираме тоа што мислиме дека е став на албанците во Република Македонија без оглед дали тоа дали му се допаѓа на некој или не.

Мислам дека во овој случај дури би било многу штетно во контактите што ги имаме со нашите колеги од странство да ги прикриваме овие состојби затоа што овие состојби не можат да се прикријат. Во овој поглед ние треба да бидеме до крај отворени. Нема тука залажување. Ако некој очекува дека при тврдење дека во Република Македонија албанците го имаат решено прашањето за едукација на кадри за потребите на основното и средното образование, ако некој очекува дека ние како пратеници албанци или претставници во нашите контакти што ги имаме со странските дипломати, во странските организации тоа ќе го потврдиме, гадно се излажал. Од нас може да очекувате само еден реален и вистинит пристап. Ние ќе ги кажуваме состојбите такви какви што се. Доколку Република Македонија се обврзала и ја ратификувала Конвенцијата за заштита на националните малцинства, ние ќе инсистираме таа до крај да се спроведе. За евентуалните недоразбирања, интерпретациите кои што ќе се разликуваат помеѓу нас самите овие меѓународни институции изградиле механизми по кои што ќе ни помагаат во разрешување на овие спорови. Не тврдам дека е ова лесно, но ова е единствен начин за да се дојде до решение. Прикривањето, барањето на луѓе, поштени албанци кои што ќе ги потврдуваат само ставовите на званичната власт, мислам дека не е добар начин за разрешување и соочување со проблемите. Вистинскиот начин за разрешување на истите ќе биде само доследно почитување на преземените обврски и на вербално искажаните заложби.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Прво, сите националности во државата имаат право на основно и средно образование на својот мајчин јазик и го користат како никаде и како ретко во светот.

Втората работа не сум разбран во оној дел што значи кога еден Мевљан Таири овде како претставник на ПДП, извини што те цитирав, треба да бидам апликативен нели, друго е кога Мевљан Таири оди како претставник на овој Парламент во Европарламентот со договорена платформа тука и декларација за настап. Има битна разлика. Не може таму никој од нас да настапува како сака пред илјада пратеници, а да изнесува неистини за да потоа не можат тие никогаш да се санираат и да се оправдаат. Не можеме илјада луѓе да одиме таму ние. Тоа е задача и одговорност пред овој Парламент. Во улога на ДПМ, на ПДП, на ДПА тоа е сосема легитимно и сум согласен со тоа. Меѓутоа, званични делегации, званични настапи молам да си го има уважението, оваа држава си има свои правила, има Устав, има Парламент. Не можат таму да бидат слободни стрелци. Недозволиво е тоа. Никаде во светот не е дозволено тоа. А она што значи работа на образование дали секаде е искористено, тоа се веќе финеси. Ако над 99% од националностите имаат основно и средно образование треба ли да биде сега тоа пречка за емоции и за минимизирање на сите постигнувања на тој план во оваа држава. Ги споменуваме соседите. Ниедна од соседните земји не дава ни приближно тоа. Во ниедна држава, па ни во Албанија нема основно образование, а ние овде се расправаме за високо образование на националностите. Каде е аршинот сега? Каде се тие односи, каде да проговориме за тие прашања, што викате не проговараме. А еве говориме, дајте објективно да говориме дали го имаат тоа Македонците во Бугарија, во Албанија, во Грција. Никаде. Никаде го немаат. Ние овде имаме еден квалитет, има решенија, потписници сме, меѓутоа треба да се има и до каде.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Јас се надевам дека ќе останам во теренот и на доменот околу прашањата за кои што расправаме.

Како прво јас не гледам како може Парламентот да изгради одредени ставови кои што ние како пратеници кога одиме некаде само тие треба да ги пренесеме. Ние сме тука пратеници од разни политички партии, пратеници кои што имаат разни електорати, разни интереси и во овие меѓународни институции токму се бара и присуство на сите различни политички групации за да се претставуваат разните политички мислења таму, а не едно униформирано гледање. До колку би била таа намерата, целта, тогаш ќе се контактира званично со претседателот на Парламентот или ќе се побара званично мислење од Парламентот и со тоа ќе заврши целото прашање. Ние како пратеници кои што учествуваме таму од разни политички партии, имаме за обврска да ги изнесуваме нашите размислувања и погледи кон прашањата кои што се третираат таму.

ВЛАДИМИР СОКОЛОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани претставници на Владата, почитувани колеги. Очигледно дека сме при крај на една ваква интересна расправа и секако значајна. Морам да кажам на почетокот дека од многуте дискусии што ги слушнавме, посебно од позицијата слушнавме квалификации со кои сакаат една ваква сериозна иницијатива за предвремени избори, сакаат да се дисквалификува и тоа на начин за кој што ми се чини дека е потполно некоректен. Со квалификации кои значат дека оваа иницијатива е несериозна, дека е маркетиншка, па до квалификации дека партијата која ја нуди, или пратеничката група на

ЛДП дека е партија без идеи, без проекти и ако дојде на власт, а се бори за некаква гола власт дека ќе ги влоши меѓунационалните односи, дека ќе воспостави хаос и тн.

Сметам дека ваквите дисквалификации покажуваа две работи.

Првата работа е дека во овој Парламент или не постои или не можеме да воспоставиме еден политички дијалог меѓу позицијата и опозицијата, дијалог кој што е воспоставен во многу демократски системи.

Второ, во недостаток на аргументи се служиме со дисквалификации за да на некој начин ја дисквалификуваме целата иницијатива.

Сметам дека ако е првата работа во прашање за овие седум години, посебно за овие четири години требаше да воспоставиме еден сооднос, политички дијалог меѓу опозицијата и позицијата во Парламентот како една институција преку која позицијата и опозицијата посебно треба да делува. Сигурно дека опозицијата, конкретно ЛДП ги служи сите средства, дозволени средства во оваа институција наречена Парламент и сите други институции во системот за да покаже и докаже дека како контролен механизам на позицијата дека одредени проекти и решенија не се во ред, односно на тој начин треба да се изврши корекција на таквите негативни трендови на одредени проекти, или со други зборови да се воспостави еден квалитет од аспект на нови идеи, нови проекти кои треба да се реализираат за подобра состојба во државата.

Некој спомна од дискусантите дека оваа иницијатива не е во ред од аспект што не постојат причини за предвремени избори во државата, па беше спомнато дека не постои политичка криза, не постои нефункционирање на институциите во системот и тн. Но сметам дека веројатно и се заборави да се каже дека постои една друга институција

XX /7. -

која живее во демократските системи, низ Европа, во земјите со една богата демократска традиција, а таа институција се нарекува предвремени избори за испитување на довербата на гласачите на позицијата која е на власт. Или со други зборови одредени критични периоди на развој на една држава, па и клучни прашања, битни прашања, значи во ситуација каде што не постои политичка криза каде што не постои нефункционирање на институциите, постои момент кога треба една доверба на гласачите која е дадена во однос на проектите на сите оние предизборни ветувања на гласачите да се преиспитаат. Сметам дека токму во делот на нашето барање за предвремени избори како главно мото се провлекува токму тоа дека основна цел е да се спречи еден негативен тренд на развојот на настаните во државата, или со други зборови да се преиспитаеме, посебно позицијата во таа коалициона постава како што е сега дали она што е ветено во предизборната кампања е спроведено, дали сите проекти, посебно на надворешно-политички план, па и на внатрешно-политички план се развиваат и одвиваат према она што е зацртано со резултати кои што се евидентни. Со други зборови на крај дали таа доверба што е стекната од избирачите е навистина оправдана.

Сметам дека ако ова вака се свати, тогаш во никој случај немаше да се свати оваа иницијатива дека е некаква желба за гола власт или желба да се дојде по било која цена на власт за да се смени само гарнитурата, а ефектите да бидат исти или полоши.

Зошто ја дадовме оваа иницијатива? Сметам дека самото образложение во доволен обем дава објаснување и образложение зошто се дава оваа иницијатива. Но основно е тоа што со оваа иницијатива сакаме како пратеничка група и како партија да овозможиме со нови избори, нов состав во Парламентот кој ќе биде со една поразлична структура од аспект на присутност на партии, овозможиме избор на

Влада која ќе биде исто така по структура и со идеи и проекти секако побогата отколку што е сегашнава, да овозможиме овој негативен тренд кој се случува во државата и на надворешно-политички и на внатрешно-политички план се запре.

Имено, нашава држава имаше извонредни шанси за овие седум години, почнувајќи од стартот, држава која без крвопролевање доби независност, успеа за кратко време да влезе во сите институции на системот од аспект на прием на Обединетите Нации, мислам на светскиот систем, прием во Советот на Европа, прием во сите економски асоцијации. Имаше извонредна шанса тој тренд од аспект на нашата ориентација за која постои концензус во сите партии, тоа е ориентација према Европската Унија, ориентација према Нато пактот, ориентација према Светската трговска организација да се организира во пократок можен рок. Но што се случи.

Се случи према агендата 2000 да не сме на листата на чекање ниту во втората гарнитура од аспект на приемот во Европската унија, од аспект на прием во Нато пактот, исто така сме на некоја не- предвидлива листа, која е исто така недефинирана, значи не сме ни во онаа втора гарнитура на земји кои се во план да се примат, не сме примени во светските организации. Значи тоа се трендови кои покажуваат дека овие критериуми кои треба државата да ги исполни од аспект на критериуми кои се неопходни за прием во овие асоцијации, не се исполнети.

На внатрешно-политички план, па и економски очигледно дека некои работи исто така добиваат негативни тенденции посебно од аспект на економскиот дел. Мора да кажам дека зацртаната макро-економска политика за која дискутиравме и кога се усвојуваше Буџетот

XX /9.

покажа и докажа дека се она што беше зацртано во 1997 година од аспект на проценти, почнувајќи од пораст на општествениот производ, инфлацијата беше зацртана 2%, пораст на општествениот производ 5%, 1997 година не се исполни. Влеговме исто така со едни предвидувања кои се доста амбициозни, со општествен производ од 5%, инфлација 5%, значи еден просечен пораст на општествениот производ од 10%. Бројки кои навистина тешко може да се реализираат во една ваква состојба.

Само да потсетам дека од аспект на инвестициите очигледно дека за овие седум години не мрднавме повеќе од 36 милиони долари странски инвестиции што директно оневозможи еден развој, еден нов циклус во стопанството, односно оневозможи основната цел во макроекономската политика за 1997 година, па и 1996 година не се реализира од аспект што немавме апсолутно нови инвестиции во државата.

Достигнавме еден дефицит¹ од скоро 400 милиони долари, а стартувавме со 255 милиони долари. Стапка на невработеност од 44%, каде што во 1990 година имавме бројка од 152 илјади невработени, достигнавме бројка 259 илјади невработени 1997 година. Банкарски систем каде што практично немаме пласмани на инвестиции во стопанството со оглед на големите камати кои ги нудат банките, со оглед на малите краткорочни периоди на враќање на тие средства. Значи банкарски систем кој допрва треба да се среди од аспект посебно на пласманите на парите во стопанството. Имаме случувања кои се во доменот на афери и криминалот, почнувајќи од аферите на ТАТ, Лавци, Југомаркет, афери кои досега не се сеуште решени. Судство кое далеку од она, независно судство како една трета власт во државата. Значи не воспоставивме еден систем каде што тоа судство ќе функционира како и во секоја демократска држава.

ВЛАДИМИР СОКОЛОВСКИ: (продолжение)

Локална самоуправа како што ја имаме расцепкана на 123 општини кои допрва треба да видиме какви резултати ќе покажат. Влеговме во доменот на една буџетска држава која се обидува сите проблеми да ги решава преку Буџетот, а не преку динамизирање на стопанството, со пораст на општествениот производ, со создавање на нови инвестициони циклуси кои ќе овозможат пласирање на нови средства капитали за развој и репродукција на тоа стопанство. Интервенираме од Буџетот со одредени средства во сите сфери каде што не оди и доаѓаме во ситуација со ваков критериум на буџетски интервенции практично да оневозможиме било каков развој на пазарната економија и стопанството во овие услови. Сметам дека овие основни показатели покажуваат и докажуваат дека една ваква проверка на довербата секако дека може да користи пред се од аспект при предвремените избори со една нова структура во тие институции кои се битни во државата Парламентот и Владата ќе се овозможи еден нов тренд на развој на државата со тоа што ние како опозиција не велиме дека ако ние бидеме на власт дека ќе тече мед и млеко и дека нашите проекти сигурно ќе дадат гаранција дека државата ќе оди со големи чекори напред, меѓутоа тврдиме дека имаме проекти , имаме идеи ова стопанство и воопшто оваа состојба во државата да ја надмине оваа криза и тврдиме дека можеме и умееме да владееме со оваа држава. Сметам дека ваквата проверка на довербата ќе даде еден нов циклус во демократските односи во државата и една ваква институција наречена иницијатива за предвремени избори и самата иницијатива како предвремени избори ќе докаже и покаже дека една ваква институција може да егзистира во една ваква држава . И не беа случајно кажани примерите и на Франција и на Англија каде што претседателот Ширак знаете од кои причини поради усогласување со

политиката на Европската унија даде идеја и практично овозможи предвремени избори , примерот Мејџер во Англија исто така овозможи предвремени избори. Значи се воспостави една институција, еден демократски дијалог и демократски однос во едни критични моменти на развој на државата кога треба да се слушне и гласот на избирачите. Затоа сметам дека една ваква иницијатива треба да се прифати и мислам дека како пратеници на овој Парламент треба да гласаме за една ваква иницијатива.

ЗОРАН ШАПУРИК:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, почитувани претставници на Владата,

По речиси месец и половина Предлогот на одлуката за подготвување и одржување на предвремени избори се најде на дневен ред на седницата на Собранието. Ова е направено и покрај тоа што оваа одлука требаше да биде ставена на дневен ред многу порано, по мене за оваа одлука требаше да се закаже дури и посебна седница. Но и покрај ова доцнење сеуште има време да се запази динамиката на активностите предвидени во Одлуката. Ова го зборува пред се поаѓајќи од фактот дека еден од битните услови за одржување на избори Законот за избор на пратеници веќе ја помина првата фаза во Собранието на РМ . Останува доволно време да се утврдат основните правила и принципи за наредните парламентарни избори кои според која одлука би требало да се одржат на 29 март 1998 година, што значи би биле предвремени. Пред сè би требало под итно да се оствари договор помеѓу сите релевантни политички партии за изборниот модел. Нам ни е потребен навистина таков изборен закон кој што ќе биде подолгорочен и кој ќе ги отстрани сите евентуални сомневања околу регуларноста на изборите. Како што можете да забележите почитувани пратеници, во Предлог одлуката помеѓу другото е предвидено и доставување на избирачки списоци до

политичките партии, потоа испраќање на покана до Советот на Европа, Европската унија ОСЦ НДА, ИРИ, и други асоцијации за набљудување на одржувањето на избори како и избор на нова државна изборна комисија и донесување на одлука за рамноправно медио претставување на партиите и другите учесници во пред- изборната кампања. Прашањето на избирачки списоци е едно од најважните прашања кои треба да се решат за спроведување на фер и демократски избори. Ова го кажувам од повеќе причини. На изминатите локални избори во 1996 година имаше бројни забелешки од страна на граѓаните, политичките партии, но и од меѓународните набљудувачи. Да се потсетиме само дека во 1996 година претставниците на Советот на Европа кои ги набљудуваа локалните избори изјавија дека избирачките списоци се не средени, односно дека пропустите во избирачките списоци биле помеѓу 20-25%. Што значи дека помеѓу 1/5 и 1/4 на граѓани не биле во можност да се најдат на избирачките списоци поради тоа што воопшто ги немало на овие избирачки списоци, или пак биле изместени, испремествени од едно избирачко место на друго , или пак од една општина во друга. Исто така, беа големи забелешки во поглед на неусогласеноста и нелогичноста на бројот на гласачите во сооднос со вкупниот број на жители , особено имајќи ги предвид податоците за малолетни лица, односно децата на претшколска возраст, основци и средношколци. Испаѓа дека во поголем број на општини преку 90% од граѓаните, а во некои големи општини дури и 95% биле гласачи. Навистина фантастична и невозможна бројка и за земји со многу постара просечна популација. И во 1994 година имаше некои забелешки за избирачките списоци, да се потсетиме само на еден пример на случајот кога голем дел од гласачите од Стајковци кои се во друга општина гласаа во општина Центар. Ете зошто г-дине Никола Поповски вас ви се обраќам, бидејќи вие се прашувавте зошто им се

потребни избирачките списоци на политичките партии, зошто ЛДП, но и целата опозиција бара да и се достават тие избирачки списоци и тоа на три нивоа, на ниво на државата, на ниво на изборна единица и на ниво на избирачко место. Се разбира она што го кажа г-динто Туше Гошев доколку се усвои пропорционален модел и доколку цела РМ биде една изборна единица не би биле потребни никакви активности на ниво на изборни единици. Оттаму сметам дека неговата дискусија во тој дел беше сосема неумесна. Но, по се изгледа Владата по долгото настојување на опозицијата списоците да и бидат доставени го измени својот став, но треба да го видиме тој закон и ние во ЛДП додека не ги видиме тие предлози на Владата се разбира имаме резерви. Зошто? Затоа што министерот за правда само пред 15 дена изјави дека доставувањето на избирачките списоци е невозможно поради X причини, било многу скапо, податоците биле тајни и тн. И оттаму е таа наша сеуште резерва додека не го видиме тој Предлог закон, се разбира ќе го видиме кога ќе ни биде доставен. Оттаму се тие наши резерви бидејќи искуството до сега покажува дека не може така лесно, бланко да се верува на сите овие работи.

Г-динот Никола Поповски зборувааше за делот на одлуката во кој се предлага меѓународен мониторинг и тоа не само за одржување на предвремени избор, туку и во фаза на подготовка за избори од реномираните институции, Совет на Европа ОБСЕ, НДА, ИРИ, Европска унија и тн. Незнам зошто би му сметало на СДСМ овие институции да ги набљудуваат изборите во фаза на подготовка на изборите и одржувањето на изборите. Па тоа е пракса како што можете да видите во сите земји на т.н. транзиција. Што би му сметало на СДСМ Советот на Европа и други институции да дадат мислење и експертиза по законите, особено од аспект на заштита на избирачко право на граѓаните што

претставува основно начело на парламентарната демократија, а не некаков си лупинг како што го коментираше ваквото залагање на еден угледен професор еден неделник божем независен кој е всушност привезок на СДСМ. За тој весник кој што се она што ќе го направи СДСМ е добро, а сите други се секогаш лоши, се разбира тоа е опозицијата. Ова укажува дека РМ не е само во длабока економска криза што е евидентно за огромен број на граѓани бидејќи не годишно или месечно, туку дневно живееме се полошо. Република Македонија е во длабока политичка криза, а состојбата и контролата на медиумите е една од најголемите манифестации на оваа политичка криза. Ете зошто господа пратеници ЛДП ги бара предвремените избори бидејќи е евидентно дека сме во голема криза како што реков пред се економска криза и тие се бараат пред се заради граѓаните. За ваквата лоша состојба да се потсетиме на почеток на февруари 1995 година одкога поминаа две години кога се распаѓаше коалицијата од челниците на СДСМ беше повеќе пати укажувано дека СДСМ е подготвен да ја преземе одговорноста за сите состојби во државата, што значи и одговорноста за денешна катастрофално лоша ситуација е на СДСМ бидејќи тие кажаа во 1995 година дека се подготвени да ги сносат сите консеквенции и дека се подготвени да ја сносат одговорноста за сите состојби во државата. Исто така, ќе ги потсетам пратениците кои во дискусиите укажуваа дека ЛДП некогаш била во власта, дека од тогаш до сега поминаа две години, исто така на тоа дека од тогаш состојбата се повеќе се влошува а и тоа е евидентно како и на фактот дека тогаш исто министрите од нашата партија укажуваат на ваквите пропусти и недоразбирањата и неприфаќањата на нашите тези и нашата концепција во Владата беше една од причините за напуштање на коалицијата. Одтаму сосема се депласирани дискусиите на дел од пратениците од СДС па ете и вие две години бевте во власта и тоа е веќе депласирано и навистина не ми е

јасно со која цел тоа го повторуваат, дали сакаат да се потсетат на некои времиња или од некои други причини.

Дел од пратениците од СДСМ во своите дискусии укажуваат дека економската состојба во државата е поволна, дека ете престојат некои си мерки, дека кредитите према странство се отплаќаат и тн. При тоа секако заборавајќи дека економската состојба во нашата држава е навистина лоша, најлоша од сите земји во т.н. транзиција. Во кој дел е најлоша? По бројот на невработените нашата земја е прва во Европа, убедливо прва. Бројката од преку 260 илјади невработени треба само условно да се земе, таа е реално многу поголема ако се земат предвид не пријавените работници во заводите, стечајните работници и работници на т.н. технолошки вишок, ќе видите сите дека таа бројка е многу поголема. Долговите спрема странство може да се враќаат само со нови задолжувања, така да кредитите не се користат за развој туку напротив за отплата на доспеаните кредити или пак во нестопанските цели. Па ако се продолжи вака оваа власт ќе ја задолжи Републикава за неколку генерации однапред. Понатаму стечаите, падот на производството, намалувањето на извозот се нашето секојдневие. Ова не е како што се обиде еден пратеник господин Митевски да каже дека е тоа сплет на разно-разни околности. Зарем можеме ние со таква состојба, со такви катастрофални резултати, зарем можеме со таа последна, тоа последно место кое го имаме во Европа да се помириме. И зарем можеме да кажеме така е пишано или така ни била судбината. Ние неможеме да се помириме со тоа доколку господинот Митевски ја прифаќа таа судбина, бидејќи според неговото искажување беше дека е тоа сплет на разни надворешни фактори а со тоа и дека не постои никаква вина на некој субјективен фактор. Со тоа неможеме да се согласиме и неможеме да се помириме дека тоа е од бога дадено ние да бидеме последни во Европа. Ние живееме во Европа и треба да се стремиме кон Европа.

XXI /7. –

Зарем ова не е доволно да се укаже во каква состојба се наоѓаме и дека сите граѓани ги сносат последиците и дека стандардот на граѓаните катадневно опаѓа. Доколку тоа не е евидентно за некои пратеници за нас и за граѓаните навистина е евидентно. И за тоа не би требало многу да се дискутира.

Не би сакал да ги набројувам редица други негативности затоа што ова навистина укажува дека постои нужност за предвремени избори, нужност за промени во државата со цел други нови концепции да добијат шанса да излезат земјата од се поголемата криза во која таа запаѓа.

Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор господин Сали Рамадани.

САЛИ РАМАДАНИ:

Вечерва расправаме за една многу важна али деликатна точка која веќе ни се повторува за време на овој состав на овој Парламент. Толку е важна точката да мислев да ви кажам и затоа и се вратив од Америка после 22 дена кога бев на прослава точно на многострукиот празник односно четворострукиот празник на националното знаме на Албанците, требаше да присуствувам најмалку, службено еден месец дена, меѓутоа дојдов токму и за оваа точка како и за прославата на тригодишнината од основањето на Универзитетот во Тетово и за еден научен симпозиум, меѓународен каде настапувам со еден научен труд. Значи и не е тоа важно за која точка дојдов, но за оваа исто би дошол од толку далечна Америка како што е таа голема и силна земја.

Предвремени избори едни предлагаат, други не прифаќаат. Што е тоа? Ние како Демократска партија на Албанците и јас лично и мојата

парламентарна група се знае дека сме биле отсекогаш за овие три години за предвремени избори и тоа за прави предвремени избори. Значи најмалку уште пред две години. Ние и денеска и вечерва сме за предвремени избори, иако доцнине. Незнам дали може точно да се наречат предвремени кога веќе уште седум, осум месеци истекува мандатот на овој состав на Парламентот каков што е. Ние како партија сме биле, сме и ќе бидеме било тоа и еден месец да бидат предвремени со тоа да се докаже дека со овој состав на Парламентот, со овие избори од минатиот период нешто не е во ред. И тоа значи доста. Ние сме за предвремени избори затоа што како што знаете бевме можеби единствена партија во Македонија воопшто најхендикепирана. Се знае дека бевме уште нерегистрирана, односно нерегистрирана, па дури после неколку месеци на 18 април 1995 година нашата партија беше условно речено повторно регистрирана, а ние четворица кандидати бевме тогаш формално како независни кандидати. Понатаму зошто сме за овие предвремени избори, затоа што не да се фалиме како што се фалеа вечерва, денеска скоро сите од сите партии, туку иако има недостатоци како во другите партии во мојата најмалку. Нормално, сепак рејтингот на нашата Демократска партија на албанците е пораснат и те како, а тоа го докажаа и локалните избори каде доби скоро половината од општините каде се на глас албанците, нешто помалку од половината, но како што знаете добија два града Тетово и Гостивар кое значи многу.

САЛИ РАМАДАНИ: (Продолжение)

Сега за сега, исто така сум за тоа затоа што Албанците прво и спрема службениот попис се 22,9%. Се знае дека сите политички партии на Албанците се согласни во тоа дека Албанците се 33,3% односно 1/3 во Македонија, а дури некои мислат дека се 40% и повеќе. Ако сме 40%, а јас повеќе со бројки несакам да баратам тоа треба да се докаже на дело, значи треба да имаме 48 пратеници, а не 19.

Зошто да не сме за предвремени избори, па било тоа и месец дена пред редовните.

Второ, ако сме една третина, тоа значи 33,3%, што значи дека треба да сме некаде 40 пратеници. Ние сме 19, а тоа значи 21 пратеник помалку. Ако сме 22,9% што неможе во никој случај да биде точно, тогаш треба да сме околу 30 пратеници. Значи, како Албанци и како Демократска партија на Албанците, на нас нормално ни одговара предвремени избори. Во прв ред и одговара на мојата партија, а се знае зошто. Додека на мојот лекторат можеби не му одговара затоа што има посебно почитување, па можеби да дојде некоја друга прилика, или некоја изборна ката-строфа, додека на мене лично ми одговара и те како затоа што како пратеници во овој состав, без легитимитет, без мандат еден добар дел, значи не сме баш колеги во правата смисла на зборот. Затоа ми одговара и сакам што побрзо, макар и да не се кандидирам. Значи да бидат предвремени избори.

Меѓутоа, овие избори се предлагаат од вашиот бивш коалиционен партнер. Сега, како опозиција јас повеќе пати сум кажал дека е фиктивна позиција, па некој мисли дека сме луди ние од оваа страна што седиме

XXII/2.-

заедно. Можеби оваа страна, можеби и не е свесна, можеби свесно се труди да ангажира да бидат овие избори предвремени, затоа што ја играат, можеби, лично вака секој за себе или поголемиот дел, навистина прават опозиција. Меѓутоа, да ви кажам една друга работа. Било да се на власт овие што се сега СДСМ и неговите партнери, било тоа сега веќе ЛДП, за нас Албанците и за мене конкретно е све исто. Да беше права опозиција, се знае, ќе имавме заеднички интереси. Вие знаете, после откако се одвоивте од коалицијата, ние гласавме заедно со вас како парламентарна група, ги гласавме амандманите. Меѓутоа, тоа со вас не беше прилика скоро никогаш. Значи, не може да биде таква опозиција права, објективна, реална.

Друго, овде беше речено, не сакам да повторувам тоа што веќе цел ден се зборуваше, затоа што скоро и не се согласувам имам и нови работи а не тоа што беше кажано, меѓутоа, каде е логиката на овој предлог кој го поддржувам и ќе гласам "за", но од мој аспект, од аспект на мојата партија, да беше доставен до мојата парламентарна група па да беше една мала коалиција во таа опозиција, па ќе беше потпишана, секако, без дилема. Значи, избегавате и од СДС со кој на некој начин соработувате и со мојата партија и барате предвремени избори.

Јас во една друга прилика кажав уште кога беше граѓанската иницијатива со 225 илјади потписи па СДСМ тоа не го прифати, а камоли сега со 26 пратеници, имате 26 пратеници, а тука веќе во салата не сте ни 15, а предлагате предвремени избори. Тоа е точно. Меѓутоа, тоа што вие барате тоа исто така, затоа и ние не поднесуваме некој сличен предлог кога знаеме дека вратите се затворени.

XXII/3.-

Значи ако во ноќно време како сега затоа што тука немаме... затоа што не работат продавниците , па Вие одите и без пари и во незгодно време кога не се работи, одите таму и барате нешто да купувате. Нормално одите во залуд. И ова е се е во залуд.

На крајот, денес да Ви кажам една друга вистина, дури по на на некој начин скришно тајно, изборната кампања. Тоа на тоа личи. Зошто предлагате работа која не може да се усвои. Ако случајно се надевавте дека можеби ќе се измамат овие од оваа страна, па кога гледате дека тие со предлози со дебати со дискусии, некои имале и многу оправдано за себе, зошто не го повлечете предлогот па да си одиме порано дома. Значи тоа е чист маркетинг.

На крајот, да речеме ЛДП изгуби двајца или тројца пратеници, Ви ги поткупија, да не кажам некој потешок збор и тие сега се на нивна страна. Тоа е една работа.

Друго уште потешка и полоша за Вас, а жал ми е, сепак ние имаме нешто заедничко, ние сме опозиција, без оглед каква, што тоа не е веќе либерална партија, туку тоа е точно, објективно се согласувате или не, тоа е Петар Гошева партија. Гледаш , бившиот комунист на мајсторски начин уште и на Вас , прво за време на изборите од 1994 година, го излага на убав начин челникот на ВМРО-ДПМНЕ господинот Љупчо Героѓиевски, па дај ние да откажеме од втората рунда на изборите и така тој остана, мислам имаше 14 пратеници кои беа во предност и остана без ниеден пратеник и тој и тој. Сега на многу лесен начин без кампања, без трошоци, без пот Ве зеде Вас и сега Вие сте негови пратеници во прв ред и Вие останавте како второстепени.

XXII/4.-

Второ, за време на локалните избори тој исти Гошев кој е голем политичар, не сакам да Ви кажам сега еден друг збор, а Вие знаете што имам мислење за политичарите, значи ХЗР втор пат го излажа лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, па го доби Скопје, а Скопје е една четвртина од Македонија. И сега по трет пат тој го излажа него па му се приклучува на Вашиот предлог и да се води во Парламентот некој игра. Значи на некој начин и Љупчо Георгиевски е повлечен па соработува индиректно со најострите, најопасните, најлошите за него опоненти, па со СДСМ. Значи еве ја играта. Значи ова е една права игра и Ве молам друг пат немојте да замарате луѓе, немојте да ги мамите бирачите затоа што имате потреба за политички маркетинг.

Сега што. Бара цела Македонија, бараат и албанците излез од оваа ситуација. Ве молам, колку јас знам Вие не сте многу во контакт со Вашите луѓе Вие одите, екс катедра, одржувате предавања, митинзи, разговори. Меѓутоа што мислат во прв ред вашите Македонци многу малку знаете. Поголемиот дел во Македонија бараат излез од овој ќор сокак.

Да се навратам само малку на нашите цели.

Што направи Владата. Јас сум за тоа за пред времени избори, оваа Влада и овој СДСМ треба да се руши, но не на овој начин.

Грешките кои Вие ги наведувате тука ни треба можеби два или три часа па да одам во ред да ги анализирам. Вие тука сте во право во се што сте навеле во образложението, само сте еднострани во образложението.

Прво, ги познавате приликите, ги знаете недостатоците, маните на Владата на СДСМ, затоа што до вчера бевте соработници со нив. Тоа што до вчера Вие го фалевте дека не е така, бевте против опозицијата со

XXII/5.-

која сега веќе почнавте да соработувате и сега критикувате, кого. СДСМ да, но и себе. Вие сте биле во власта. Можеби Вие кои сте потписници не сте виновни за тоа, Ви се доставува готов текст што некој го напишал и Вие го потпишувате.

Второ, што направи Владата. Тие недостатоци кои ги имате тука, не сакам да ги повторувам, тие стојат. Меѓутоа, ако треба да има предвремени избори и/ако доцниме, тоа значи да одиме на крупни прашања. Прво, во овој предлог Вашата парламентарна група, Вашата партија ни еден збор скоро не кажува за меѓунационалните односи, што нешто и беше речено тука. Да бевте Вие права опозиција, па дајте ги половината од овие проблеми, а можеби 90% поосетливите се на таа страна. Не само за албанците, туку и Македонците имаат проблеми, имаат и ромите и турците и србите и другите. Меѓутоа тоа воопшто нестои. Да ни беше нудено ние да го потпишеме, нормално ќе беше условено тоа, ако направите друг текст, или алтернатива ќе доставиме, па може, ако се согласиме може да се потпише.

Друга работа, Владата, можеби за тоа време, барем од втората реконструкција, има колку сакате недостатоци. Владата да не се фали многу со Гостивар. Во Гостивар падна Владата. Во Гостивар не требаше да се покаже и да се фали премиерот дека постигна успех. Луѓе, историјата е тука и ќе остане ". Во Гостивар падна Владата, падна СДСМ, падна парламентот. Во Гостивар се родија тројца народни херои албанци и една жива легенда, се согласуваме или не. Нешто слично и во Тетово.

Тука се зборуваше нешто и за универзитетот во Тетово.

Оваа Влада со универзитетот не знае што да прави, прво презеде мерки потоа се откажа затоа што неможе да преземе мерки против

XXII/6.-

народот. Позади универзитетот во Тетово стојат не 99 туку 100 посто албанците во Македонија. Тука веќе враќање нема, се знае, туку треба некој да собере храброст па тоа не да се легализира, тој веќе легализиран, потпишан е скоро од сите партии на албанците и пратениците. Меѓутоа, што правиме сега. Да речеме дека ќе се гласа условно за овој предлог, за оваа одлука за предвремени избори. Како излез, што правиме тогаш. Секој се надева дека ќе добие. СДСМ исто така се надева. Таму има голема комозија, има прсти, има раце, има гласови и нема гајле. Ние можеме и цел месец да разговараме, се знае каков ќе биде исходот на ова гласање . Меѓутоа, да речеме дека ќе гласаат за оваа одлука па да се распушти парламентот , што од формално правен аспект предлагачот и е и не е во право. Во право е затоа што како пратеници како партија, како група имаат право да поднесат предлог. Меѓутоа формалната страна е што не постои, што рече тука некој/сам ќе се распушти парламентот, тој ќе се распушти само ако сам сака. Да имате повеќе пратеници тоа е друга работа. Значи тоа исто така не може.

Од друга страна што ако се распушти сега или што ќе биде за време на идните редовни избори. Видете, по мое мислење. Реков мојата партија да не е добра, иако има недостатоци , јас не би бил во неа ни 24 часа. Меѓутоа засега сум тука и мислам мојата партија е најквалитетна и најдобра партија на албанците, можеби на целиот Балкан.

Што правиме со Вашите. Рековме дека СДСМ треба да падне односно да ја изгуби власта. Либералите тешко да дојдат на власт. Што со ВМРО. Вие знаете дека повеќе ги ценам од Вас иако тие повеќе не понижувале, сега малку можеби откажале, па ќе видиме во иднина.

XXII/7.-

Меѓутоа , по мое мислење ако сакаме да се чува стабилноста на Македонија, а тоа го сакаме, јас тоа најискрено го сакам, дали некој верува или не тоа е друга работа, што треба? Потребен е излез од овој ќор сокак. Излезот во Македонија не е да дојде на власт ни мојата партија, каков излез, далеку од тоа, туку да биде коалиционен партнер на власт и тоа ќе биде сигурно, неznam со која партија. Меѓутоа, што ВМРО. Во машки се, навистина. Еве немаат од власта, како Вие што добар дел бевте во Сојузот на комунистите, па сега се реновиравте малку , побаравте партии и т.н. Значи тие немаат искуство за власт. Сепак по македонци се, да ни е јасно тоа и да не се лажеме. И што?

Во Македонија да завршам, очекувам нешто ново и тоа според мене ќе биде колку што сум во разговор, колку што го мерам пулсот на сите граѓани од цела Македонија со кој сум во контакт, макар од Кичево, Гостивар, Тетово, Скопје, некој пат до Куманово, да ни една од овие партии. која е на власт или која се подготвува да дојде на власт според мене неможе да дојде далеку од тоа да има мнозинство, што ќе беше навистина по едно 30 пратеници и три четири партии, две во парламентот поголеми, македонски и една вонпарламентарна, ќе беше по 30 пратеници па можеби подобра плурализам отколку вака што е едноумие, еднoпартиски систем, еднoпартиски парламент и од тоа знаете дека нема ништо.

Меѓутоа, Според мене треба вака , затоа што го очекуваат граѓаните од сите национални припадности во цела Македонија. Тоа да Ви е јасно. Јас сум го чувал до вечерва како мала тајна, до изборите.

Ни една од овие партии на власт, ни СДСМ ни ЛДП , ни ВМРО на крајот, иако, ако мора малку за ВМРО би се определил, а тоа сум

го кажал, да не повторувам, зошто. Меѓутоа, на власт треба да дојде, ако сака Македонија да биде стабилна да се развива да излезе од оваа криза, од економскиот колапс, од социјалните тензии кои растат и ќе растат секој ден се повеќе и повеќе, Македонија треба да направи една кардинална измена од 360 степени и според мене ќе дојде тоа да знаете. Тоа не значи дека од Вас не може некој пратеник да биде во идниот парламент. Имате исклучителни способности.

По мое мислење треба да дојде народот на власт, а тоа се тие кои се загрозувани повеќе, штедилницата "ТАТ" и другите штедилници, да дојдат работниците кои се веќе без работа, значи стечајните работници, да дојдат академците, правите научни работници, да дојде интелигенцијата, да дојдат прави стручњаци, а Вие кои сте тука во години да одите во пензија и , ишала , никој веќе во идниот состав па макар и јас, на парламентот не добие ни еден глас. Значи или Македонецот ќе се опамети или од Македонија нема ништо. Тоа е моето мислење за доброто на оваа држава, а не и на оваа Влада, туку Владата што порано даде оставка, знаеме како ќе се гласа по овој предлог, тоа ќе биде подобро за неа, ќе биде во корист, ќе биде по фер затоа што се знае кој раководи со Владата. А да повторам една работа што ја рекол некој друг дека некој министри од Владата како што вели една народна приказна, се како една млада невеста која е убава, меѓутоа дошла кај мажот гравидна и гравидна е до крајот на стомакот. Тоа се некои, можеби не сите. Ако се од тоа избегне , ако се тоа олесни, ако имаат некој излез, што порано тоа подобро е за нив.

НАУМ СИМЈАНОВСКИ:

Почитуван претседателе, членови на Влада, почитувани колеги пратеници,

Пред да го започнам моето излагање морам да се осврнам на мојот колега претходник кој ни одржа добра лекција и на нас како опозициони партии, но најпрвин требаше да се согледа самиот себеси, зошто ни еден албанец од составот на овој парламент не го слушаше.

НАУМ СИМЈАНОВСКИ: (продолжение)

Инаку што се однесува до мојата дискусија имам посебна чест и респект да земам учество во расправата, каде се покренува едно вака високо демократско право за носење на одлука за предвремени избори, право уставно, законски деловнички зацртано и нормално спроведено. Дозволете тоа е индивидуално, овој пат колективно изградено право да го елаборирам од овој ценет аудиториум. Нормално дека едно вакво право не е вградено во кодексот на Социјал- демократскиот сојуз и следствено на тоа се и овде ислушаните критики за дадениот предлог. Дури и критики за изразената смелост за ваквиот чекор. Се прашувам истото да не е и можеби казниво по одредени пишани или напишани закони на Социјал-демократскиот сојуз за кој се знае дека владее во оваа држава.

Што се однесува до самите забелешки кои беа дадени во образложението по оваа одлука, јас би ја акцептирал само неколку од нив кои нормално во елаборацијата од спротивната во одбраната за неносењето на ваквата одлука, на одреден начин беа сокриени одредени прашања што ги покренавме, но и неколку, за жал, навистина не добив прав одговор. Инаку пред да ги кажам кои се тие, би потенцирал дека би ја кажал самата фабула тема на мојата дискусија, а таа за оваа прилика е завеса која малку по малку се спушта пред ова Собрание следено,гледано од самата глуминографија која е со намалена светлина, намален интерес од јавните медији, нормално следствено на тоа е враќањето, дури на самата пратеничка физиологија, со поместувањето на давањето на пауза од некаде час време, од прилика во 14,00 часот а знаеме дека некаде оптилното е после 15.00 часот, од се во функција да

XXIII/2.-

се дезавоира самата идеја за предвремени избори, следствено на тоа да се издигне она спротивното. Но би се навратил посебно на оние прашања кои во претходните неколку дена и денеска навистина не добив одговор. Тоа се првенствено од внатрешната економска политика на Македонија. Тоа е трговскиот дефицит кој беше искажан и во елементите на Мacro-економската политика, трговски дефицит искажан и во политиката која ја предложи Народната банка, која ние ја усвоивме, дефицит кој беше приметлив и во самиот Буџет, а одговор на тоа како тој настанува и како ќе се реши не добивме. Следствено на тој дефицит, јас тука го покренав прашањето и за Буџетот, тој дефицит, по моите скромни познавања од економија, единствено е можен на одреден начин да се образложи со виеењето и постоењето на сивата економија во РМ.

Со самото тоа што се даваат оние проекти што се предложени од Владата, постоење и верификација на краен момент дефицит со недавње решение како тој да се надмине, значи се дава и право на виеење на сива економија. И не само виеење и живеење, туку и нејзино потенцирање и со самите нови проекти кои веќе се верифицирани од овој Парламент. Имено, тоа веќе го кажав лошите навики кои досега ги имавме на неработење, на неплаќање на даноци, повторно сега под формата на нови вработувања, со неплаќање даноци, повторно се присутни во РМ. Повторно создаваме лоши навики, кои се сомневам дека по прекилот на овој закон, дека истите тие навики не можат и понатаму да продолжат. Дали тие субјекти кои сега ќе бидат на одреден начин бенифицирани, нема да придонесат за создавање на оној паралелен

XXIII/3.-

систем, економски нормално и правен систем, она што државата што сега ќе го субвенционира, кон тие работници, кон тие вработени, кон тие стопански субјекти, нема на одреден начин да се преточи кон неоданочен профит, а тоа сестрано нормално и на цената на тие производи, каде тие работници ќе работат. Значи повторно ќе имаме една лојална конкуренција ќе имаме создадена од државата. Повторно мешање на државата во економијата, што мислам оваа македонска каква-таква економија не го заслужува и наместо ние да застанеме на пат на овие негативни трендови, ние со помош на државата повторно на одреден начин ги воздигнуваме.

Третиот сегмент од моето прашаше е каде покрај сите оние аргументи кои беа искажани од оваа говорница, за економските текови позитивистичките економски текови во РМ, степенот на приватизацијата кој во овој момент го има во РМ од каде е произникнат оној енормен број над 25 илјади невработени. Навистина, оние позитивности кои беа тука искажани, со овие три елементи, значи трговскиот дефицит големиот степен на невработеност и боењето на сивата економија, кои сите на одреден начин ја чувствуваме се фактори кои ми даваат за право да бидам еден од потписниците на предлагачите на оваа одлука. Тука беше искажано мислење од шефот на пратеничката група на СДСМ дека тие имаат знаење, умеење и капацитет за надминување на оваа состојба. Добро призирани фрази искажани од оваа говорница но никаде, но никаде не спомнаа труд и работа. Ова како одговор на господинот Гошев што предлагате Вие либералите. Ние предлагаме работа и труд. Само на тој начин може да се излезе од овие состојби кои што во овој момент владеат во Република Македонија. Тоа ми е својствено од самата

филозофија на либерализмот, филозофијата на невидливо око каде само со труд постепено и етапно ќе дојдеме во она што да речеме ни е зацртано благосостојба на народот во постоењето на оваа држава. Инаку, онаа квалификација што повторно г-динот Љупчо Поповски ја истакна за нашето делување, претставува политичка и стручна мимикрија, јас би го квалификувал обратно.

За надворешната димензија на водењето на политиката на Република Македонија, би истакнал само неколку сегменти. Овде искажавме дека таа е цврста, правилно насочена во оние насоки кои, како политика тоа е зацртано. Но морам да истакнам едно. Ние како Република имаме четири соседи, одредена политика на екви-дистанца, а гледаме дека со сите четири соседи имаме навистина големи проблеми. Го поставувавме прашањето дали е проблемот кај соседите, или е проблемот кај нас самите. Дали ние самите не треба да се реструктурираме и трансформираме. Првенствено во свеста, во сфаќањето и на крај да дојде и на самиот однос кон работите и во работата кон работите. Мислам дека на сите ни фали ова. Па потоа политиката на присуството на странски воени сили во РМ, сега под знамето на ОН и филозофијата на нивното последно продолжување на мандатот. Навистина не се даде аргумент зошто и покрај задоволителната стабилна ситуација во РМ што по други елементи функција е зацртана и искажана, зошто повторно се прејудиира такво воено присуство на странски воени сили. Една од причините беше и нестабилната политичка состојба пред новите претседателски избори во СР Југославија, дајте ние навистина да се фатиме во костец со проблемите во Република Македонија и да ги оставиме соседите настрана да си ги

да си ги решаваат тие проблеми што ги имаат, ако ги имаат и на таков начин тоа ќе биде бидеме соседи. Инаку, навистина онаа превентивна функција што ја имаа овие сили, навистина ја имаа и ја одиграа како што треба, но мислам дека овој мандат сега што го добија, тој мандат мислам дека требаше благовремено да биде трансформиран, а не да се бара за од прилика неполна година.

Следно прашање за оваа надворешна политика која ценам дека навистина претставува заб тоа е реципроцитетот кон Република Грција визно-пасочкиот режим кој навистина треба да се даде една правна информација и правна слика зошто е дојдено до тоа, а првенствено зошто е дојдено до спроведувањето на визно-пасошни режим од страна на Грција кон Република Македонија. Таа информација правилна, децидна, мислам изостана и не треба граѓаните на РМ да ги држиме во заблуда, ако тоа е дел од тие конвенции кои ние ги имаме ние ратификувано, а Министерството ги има потпишувано, или ако тоа било грешка во концептирањето на тие меѓудржавни конвенции или некој меѓународни конвенции кои сега сме обврзани од тие конвенции ова да го трпиме од страна на одредена Европска земја кон нас, тоа не значи дека и ние кон таа Европска земја треба со иста мерка да дадеме. Мора првенствен од морален аспект кон нашите граѓани тоа е благо примено, но морам да кажам кон Македонците во Република Грција тоа ќе придонесе за еден обратен негативен ефект.

И третата димензија со која ние сме декларирани како социјална држава е уставна определба, држава која во многу одредени сегменти се покажала како таква кон своите граѓани, но за прв пат тука ќе истакнам една димензија како пратеник од Битола, како тема не можам да

избегнам, тоа е ТАТ, односот на Владата кон тој случај со нас деклативно добивање на временска димензија и нормално омаловажување на тој проблем, и отпишување на тој проблем, после 6 месеци давање на финансиска сатисфакција, на тие лица учесници во таа афера но има една трета димензија која никој тука не ја согледува, а се надева Владата која за жал, последните месеци, а можеби и наредни ќе добие и малку поголема јавност, а тоа е во последниве месец дена и некој ден повеќе нагло е забележано енормно намалување на наталитетот во Битолската болница ако поранешните години имаше овој временски период 3 до 5 новороденчиња дневно, сега ги имаме 1 до 2 на три дена. Тоа е нормално колегите лекари кои се членови на овој состав знаат тоа што значи, знаат дека тоа е настанато од оние трауми кој народот ги доживуваше некаде февруат-март месец. Тоа е онаа криза на моралот која владее меѓу граѓаните, криза на свеста а морам да кажам и криза на љубовта. Криза на љубовта кон семејството, криза на љубовка кон фирмите, криза на љубовта кон пријателите и што е најтрагично криза на љубовта кон државата. Тоа е оној мој краен најодлучувачки чекор зошто се одлучив на потпишување на ова барање за таа динамика за предвремени избори која ние како партија ја одредивме да биде во месец март, април. Тоа е барање за слобода за изразување на волјата. Мислам на сите овие прашања резултатите од предвремените избори треба да дадат одговор. Нормално, атмосферата која е овде создадена, атмосфера на завеса ми дава право да заклучам дека резултатите се веќе познати, но и резултатите јас сепак лично сум трпелив и мојата партија исто така, да ги почекаме резултатите од редовните избори, кои ќе бидат навистина прав мериторна функција да каже дали она што ние сега го образложуваме мериторна функција да каже она што ние сега го

XXIII/7.-

образложуваме тука како опозициони пратеници сме биле во право или не. Ако сме биле во право, тогаш чекам рака на поразителни на претходните избори ако сте биле вие во право сметајте дека ќе ја добиете нашата рака на поразена политичка партија. И со должно право кон онаа слобода на изразување на граѓанската волја во РМ. Единствено по мене се губи, можеби добивме уште еден Буџет плус, но морам да кажам изгубивме 5 години во Европа. Добро би било да се размисли дали ние побитна уште една буџетска година во овој состав, или 5 години побрзо до Европа.

И на крај за опсервација кон г-динот Вангелов, дешифратор на авторските мислителите кој јас тука ги потенцирав, ќе поканам, едно битно прашање, кое провејува 2 години наназад на овие простори, а сеуште не добив одговор не само јас, туку и целата македонска јавност. Кој и зошто го нарача, го изврши и го врши атентатот не само врз Претседателот на Република Македонија, туку и врз сите нас. Одговор сеуште немам. Со ова завесата конечно мислам дека е спуштена, сите дневни списанија до крајот на годината се заклучени, оние кој вуреат, а слушам нешто и некој нови до Нова Година кој ќе излезат, така да се надевам некоја екстремна одлука по однос на усвојување на нашиот предлог нема да дојде се надевам дека во Новата Година навистина она што ќе се случува зад завесата, ќе биде многу попродуктивно, како за самиот оркестар, како за учесниците во операта, а првенствено добро би било тоа да биде за слушателите, а тоа се граѓаните на Република Македонија.

САЛИ РАМАДАНИ:

Апсурдно е тоа и не знам што му требаше на претходниот дискусант да изјави дека за време на моето излагање не ме следеше ниеден албанец во салата.

Прво, моите пратеници, од мојата пратеничка група беа присутни скоро цел ден тука и сега отидоа дома, затоа што не се согласни со овој предлог, со оваа политичка игра а второ, сега убаво е времето се занимаваат со своите деца и внуци. Моите деца се големи, но вници немам уште, а ќе имам над 10 да знаете во иднина.

Второ, јас сум ногу тежок да излегувам на вакви реплики затоа што тежам еден цел електорат, цело Кичево, едно милион албанци во Македонија, 2 милиона се на се и не ми е се исто. Понижување ми е да реплицирам со секого, еве така дојдов овој пат и морам.

РАТКА КУЉАН-ЗОГРАФСКА:

Ова е само деловничка интервенција, не како колегите, претходните дискусанти навлегоа во мојата дејност и собирајќи аргументи за предвремени избори, го ставија наталитетот како поим и како доказ за причина за предвремени избори, или како одраз на лошата состојба во Републиката. Морам да ви кажам дека се прави груба грешка, наталитетот е категорија што се мери годишно и не може да се пресмета во месеци, а така да се заклучи дека аферата ТАТ е причина што во Битола се намалени раѓањата во овој или во некој претходен месец.

XXIV/1 СС/ЦТ

РАТКА КУЉАН ЗОГРАФСКА: (продолжение)

Мислам дека за седница што толку долго трае, почнува од работно време и трае до долго во нокта треба да се реагира кога се употребува аргументација за граѓаните што не слушаат може да биде застрашувачка. Таквата статистички несигнификантна, несигнификантни заклучоци сакаат само да ги заведат граѓаните и да им дадат аргументи што не стојат.

Благодарам претседателе.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали уште некој бара збор?

Има збор господин Даневски.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани министри, дами и господа пратеници,

Еве, вечерва расправаме за оваа иницијатива што дојде како предлог од ЛДП за предвремени избори. Сигурно дека Парламентот е арена каде се вкрстат различни видувања, различни опции и сигурно кај секоја политичка партија ќе даде свое видување за оваа наша иницијатива што е поддржана и од најголемата вонпарламентарна партија тоа е ВМРО ДПМНЕ, сигурно и од Демократската партија на Македонија и други помали вонпарламентарни партии.

Ако се договоривме дека во овој Парламент ќе работиме преку дијалог, дека ќе ја избереме баш правата опција за сите крупни проблеми во

државата да расправаме баш во Парламентот, да не одиме на улица, да не правиме улична демократија, сигурно дека оваа наша иницијатива, како таква дадена, партијата на власт СДС преку своите дискусанти сакаше да ја карикира, да ја омаловажи. Дури, се одеше до таму оваа вечер ние бевме тема на дискусија како партија од нашето постоење, генезата на партијата, лидерите, однесувањето. Оваа вечер се судеше на ЛДП.

Сигурно дека имаше тука задачи и некои наредени луѓе, дојдени по функција од полицијата и ред други работи, да кажат на јавноста еве што мисли ЛДП. Ние, како партија се повикувавме на многу факти кои многу пратеници од СДС сакаа да ги коментираме, сакаа да ги спориме, сакаме да докажеме преку факти.

Она што е страшно во овој момент загрозени се демократските процеси во РМ. Тоа е нешто најстрашно во овој дел на развојот на Републиката Македонија, во овие седум години. Сигурно смешно е, смешно е сигурно, да, но тоа што уште така загрижува сигурно е и функцијата на правниот систем. Не функционира.

Тоа што загрижува е наметнувањето на извршната власт над законодавната. Сведоци сме дека носевме многу - многу закони кои ад хок доаѓаа по предлог на Владата, ги усвојувавме, а потоа ги гледавме оние работи што ни се мултиплицираат во севкупното живеење на граѓаните на Република Македонија.

Кога станува збор за Парламентот, сигурно мора да се каже дека затаија контролните механизми. Сигурно затаи пратеничкото прашање, Анкетната комисија, интерпелацијата, довербата. Во сите овие прашања што значат нешто за работата и животот на Парламентот, се бега, бегло се бега. Зошто? Бидејќи контролниот механизам - пратеничко прашање е девалвирано, со тоа се девалвирани и пратениците.

Слушнавме многу дискусанти, скоро од сите политички партии, се сложуваат дека институтот пратеничко прашање со тоа и функцијата пратеник е девалвирано во овој Парламент. Значи, ние сме тука една група на избрани народни пратеници кои само декларативно се појавуваат на говорница и не можат ништо да сменат. Знаеме каков е односот на снагите, знаеме какво е расположението.

Од тие причини, за да профункционираат контролните механизми за да се контролира извршната власт, затоа што видовме дека и самата поднесена оставка од еден пратеник на СДС кој најави дека не се согласува со онаа врфушка на СДС, дека се загрозени и нивните опстојувања во партијата, тоа е еден предзнак дека нешто битно се случува во оваа политичка партија.

Исто така, ова што ни се случува кога Драган Митевски почна да го брани СДС, замислете, тоа е страшно нешто, нешто се случува. Бидејќи тој е страно тело, карциногено во вашата партија и никогаш нема да биде ваш. Тоа немојте да мислите. Него, човекот мисли некои работи да си заврши.

(дофрлања од место)

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Немојте од место, Ве молам, немојте од место. Немојте да дофрлате од место. Секој има шанса да се искаже.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Како му беше името на овој?

(џагор во салата)

Не сум го видел, јас не знам дали е пратеник. Владо го викаат, така?

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Сепак, добро памтите.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Оваа иницијатива сигурно се поклопува со онаа граѓанска иницијатива од онаа што беше со 150 илјади потписи. Сигурно не помина. Оваа власт, партијата на власт, СДС го отфрли овој предлог на собраните 220 илјади потписи. Тоа што посебно не разведри беше тоа експозето на Претседателот на државата, т.е. експозето на премиерот, и ако се е така кажано, љубичасто, во црно-бела техника, зошто СДС кој мисли дека е најуспешен, дека е најака партија, дека има успеси во стопанството, во вкупното живеење во РМ, зошто не излезе на избори да се провери? Тоа истото го направи во Грција Симитис. Знаејќи дека е јак, сигурен, испадна. Се провери и добир. Зошто вие не испаднете. Од една страна продавате чиста демагогија, фрлате прав на очите на луѓето, зошто не испаднете. Ако сте јаки, испаднете.

Господине претседателе,

Јас Ве молам, може да префрла секој пратеник. Вие, почитуван потпретседателе би Ве замолил, немојте му-му, бидејќи е многу нефкусно. Ако сакате да муцате, испаднете на говорница...

(цагор во салата)

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Ве молам, немојте да разговарате, немојте!

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Ако си задолжен ти да ја браниш СДС, па стани од говорница кажи.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Ве молам...

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Ма, немој молимте, овој...

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Вие, Ве молам господине Даневски обраќајте му се на Парламентот. Немојте поединечно на едни и на други.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Јас Ве замолив да му укажете на потпретседателот.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Да, да, за секого важи тоа. Немојте да разговарате од место.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Јас Ве почитувам, Вие сте потпретседател, Ве молам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Продолжете, продолжете господине Даневски, Ве молам.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Тоа што посебно треба да се спомне е тоа што на оваа говорница испадна Премиерот и го заложил својот кредибилитет. Кажа дека за

XXIV/6 СС/СЛ

наредните шест месеци до крајот на годината ќе расчисти со октоподот. Од ова нема ништо, нема ни да има. Сигурно, се претворивме во држава која раѓа афера зад афера, се претворивме во држава каде што стопанството оди во колапс, се претворивме во држава која е во стечај. Сигурно и ова е аргумент повеќе за она што баравме да се оди на предвремени избори.

Тоа што посебно загрижува, сигурно се набавките на оружје, рекетарството поврзано со Хард Рок, она што значи безбедност на "граѓаните, така што граѓаните не се чувствуваат безбедни во оваа држава, наречена Република Македонија.

(реакции во салата)

Да, тоа е Република Македонија. Наречена е , да. И, потврдена е. Да. Затоа што расте бројот на невработеноста.

Мислиме дека и со ова што го предлагам Владата нема да направи ништо зашто, зошто се дозволи да отидат 250.000 под стечај, да се раѓа, да се мултиплицира невработеноста, сега да се санкционира Мислам дека тоа е еден ист мал маркетинг пред изборите. Но, ќе видиме

Ние ќе чекаме, има време. Знаеме какво е расположението, знаеме какви се односите на силите во Парламентот , априори беше~- кажано ќе се одбие оваа наша иницијатива. Јавно кажа премиерот дека не прифаќа предвремени избори. Сигурно ние тоа ќе го прифатиме. Ќе ги чекаме и редовните избори. Но, останува она што значи купување на време.

Кратко е времето на СДС да поправи многу нешто.

XXIV/7.-

Од оваа говорница се дадени многу ветувања. Многу тешки зборови. Многу стојат записници и стенограми. Сигурно дека треба да се испадне пред Електоратот. Сигурно дека треба да се каже за сите идеи, за работата на Владата, за аферите. Не знаеме што ќе не најде уште наредните 6-7 месеци. Афера зад афера. Не знаеме уште што може да се случи. Во оваа држава се е можно. Не знаеме што може да се случи. Она што е нешто страшно по демократијата, тоа е дека може да биде убиен и пратеник. Нарачани политички убиства. Неоткриени други убиства. Значи, се испомешаа работите, политиката со криминалот, со мафијата, се доведуваме во страшна игра. За сите овие прашања треба да се даде одговор на следните парламентарни избори.

Тоа што на СДС му останува во овој период за да испадне пред изборите, за да испадне пред граѓаните, нема многу аргументи. Ќе работи на две тежишта.

Првото ќе биде разбивање и правење ситни чарки меѓу пратениците во ЛДП и разбивање на коалицијата.

Затоа што, расположението во овој Парламент, укажувањето на многу пратеници од СДС, ако можеше ќе се ставеше и во Уставот дека СДС се тие кои треба да владеат 100 години. Расположението на овој Парламент на СДС да нема никакви избори, ни предвремени, ни редовни избори, сигурен сум дека може да се изроди и такво сценарио, да се направи вонредна состојба изборите да не бидат оваа пролет, туку да ни бидат 1999 или 2000-та година.

Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор г-дин Звонко Каров.

ЗВОНКО КАРОВ:

Почитуван г-дине претседателе, почитуван министре, претставник на Владата, почитувани дами и господа пратеници,

По редот на нештата се јавувам на крајот. Би сакал да го изнесам своето мислење по оценката за состојбите што е и мотив во денешнава расправа. Ценам дека тоа е и потребно, но и доволно да го сместам сосема накратко, во неколку точки:

1. Непобитен факт е дека се остварува значаен напредок во исполнувањето на основните вредности утврдени во уредувањето на државата, согласно највисокиот акт.

2. Постигнато ниво, но и детерминирано од вкупните политички, економски и социјални состојби во земјата, непосредното и поширокото опкружување.

3. Остварени темелни вредности што одговараат и се приближуваат до истите кај земји кон кои во меѓународната заедница кои поодамна ги имаме утврдено глобалните и стратешките цели на односите на РМ со земјите од меѓународната заедница.

4. Произлезено од овие три точки, произлегува точката 4 дека така е сосема јасно определена и извесна иднината на РМ како стабилна, суверена и слободна држава.

5. Најмалку се сега потребни вознемирувања кај граѓаните, дека сега РМ се наоѓа на некој крстопат. Напротив, досегашните, а јас сум длабоко убеден и натамошните активности јасно го определуваат патот по кој граѓаните на РМ слободно ќе можат да се чувствуваат безбедни,

XXIV/9.-

сигурни, во тоа што го работат, во тоа што отпочнале да го работат и во тоа што планираат да го прават.

6. Она од што најмногу и повеќе од сигурно ќе ги определува понатамошните активности и постигнувања, постепено или по ниво и по динамика е нашата одговорност, како пратеници, во реалните согледавања и оценки за реалните движења во државата, од довербата што граѓаните ни ја дале во одржувањето во внатрешната стабилност во земјата и градење на односите што за нив и нивните блиски ќе значат подобар живот. И,

7. Овие постигања се потврдени од најзначајните и релевантни политички фактори во РМ само 18 или 20 дена пред подготвувањето и поднесувањето на денешната Предлог-одлука.

Почитуван претседателе, дами и господа,

Дозволете ми на сите присутни во салата, преку вас и на колегите кои не се овде и на сите оние кои не се овде, а преку вас и на граѓаните на РМ да Ви пожелам во наредната година добро здравје, среќа во семејството, а во наредната 1998 година успешна година за сите кои даваат јасен придонес во стабилноста, просперитетноста во РМ.

Благодарам.

(аплауз)

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

Има збор г-дин Андов.

СТОЈАН АНДОВ:

Господине претседателе, господин министри, дами и господа пратеници,

XXIV/10.-

Со внимание слушав и ја следев целата расправа денеска. Морам да ви кажам, чувствувам потреба неколку работи посебно да нагласам.

Мислам дека беше добро и многу добро што ја предложивме оваа одлука која содржи план за подготвување и одржување на предвремени избори на 29 март следната година. Но, ние, заедно со текстот на Одлуката, како што ви е познато предложивме и образложение, но исто така и јас дадов овде едно уводно образложение. Потоа зборуваа и моите колеги, пратеници, членови на ЛДП, т.е. членови на Пратеничката група на ЛДП.

Всушност, ние во текот на оваа расправа констатиравме дека ниту една од оценките, суштинските оценки за состојбата во државата што ги дадовме овде не беше оборена. Имаше луѓе кои поинаку мислат, но не наведоа аргументи дека тоа што ние сме го напишале и го кажуваме не е точно.

Второ, ниту еден овде не даде докази дека времињата се пресвртни.

СТОЈАН АНДОВ: (продолжение)

Времињата се пресврт, пресвртни се за цела Европа и за светот, а пресврти се и за Македонија. Она што ќе се случи и што се случи сега во 1997 година и што ќе се случи во 1998 година, ќе има пресудно влијание, пак ќе кажам, на целата половина од XXI век. Македонија како мала држава не смее да си дозволи заостанување, може да биде ризично и за нејзиниот опстанок, за нејзината безбедност, за безбедноста на нејзините граѓани, за иднината на нејзините граѓани, за неа како држава, за нејзината иднина. Досегашните текови ние сме надвор од играта и тоа никој не го докажа спротивното. За да се вратиме, да добиеме позиција, ние предлагаме предвремени избори, зашто само тоа може што поскоро да не врати. Меѓутоа, овде слушавме ние многу дискусии за тоа дали на некој му се допаѓа Андов, Гошев, дали на неког му се допаѓа или не му се допаѓа Либералната партија, кој кога што работел, како работел итн. Но, за државните причини, за основните прашања, кои ние ги покренуваме и ги предлагаме став, не дојде вистински одговор. Е, сега, значи тоа останува. Ние предлагаме за одлуката да се гласа. Не добивме никакво објаснување или убедување или аргументирање да не расколебате во тоа. Ние предлагаме за одлуката да се гласа. Јас реков и пак сакам да ве потсетам тоа што го реков утрово. Во овие времиња, во овие соочувања со вака крупни предизвици, потребни се крупни чекори. Јас сеуште мислам оти кај вас ќе проговори одговорноста, вие ќе се одлучите за еден крупен чекор и ќе ја усвоите оваа одлука. Можеби ќе преовладее желбата по секоја цена да се остане на власта, па што сака нека биде и ќе тапкаме со ситни чекорчиња околу и ќе тониме понатаму.

Затоа, ве повикувам да не се изложуваме сите на тој ризик и да гласаме за оваа одлука.

Благодарам.

XXV/2.-

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали уште некој бара збор?

Господин Ханџиски, министер за надворешни работи.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ:

Господине претседателе, почитувани пратеници, на жалост, заради други обврски не можев да ја следам расправата во текот на целата седница на Парламентот и неznam се што е кажано во поглед на аргументацијата која што ЛДП ја поднесе во функција на оваа иницијатива за свикнување на предвремени избори и не можам, се разбира, детално да се осврнам ни на поголемиот дел од другите дискусии кои што по тој повод и од една и од друга страна уследија. Јас излегов на оваа говорница, која што памети многу настани, која што памети многу настапи на стотици, стотици избраници на народот кој што го претставувале овде и за кој што верувам дека го правеле она најдоброто што можеле да го направат, за да се обезбедат националните интереси на овој народ да се остварат неговите идеали. Во текот на целата таа работа, јас сум убеден дека се изнесувани различни погледи. Не- когаш можеби и целосно спротивставени. Јас сум убеден дека се биела битка за да може да се наметнат тие ставови со силината на нивните аргументи. Ја сум повеќето од вас што бевте дел и од првиот состав на Парламентот, а и со пратениците од вториот состав на Парламентот, сведок на дел од тие настани. И секогаш кога сум учествувал во тие битки кога биле изнесувани различни погледи, идеи или решенија за прашањата по кои што сме расправале на Парламентот, секогаш сум имал почит за поинаквиот пристап, за поинаквите погледи, меѓутоа секојпат и сум ја препочитал конструктивноста во изнесувањето на тие погледи идеи и решенија и силината на аргументите со кои што биле изнесувани. Во овој случај сакам да се осврнам само на некои елементи, кои што се наведени во аргументацијата и кои што се однесуваат на надворешната политика. Со оглед на тоа што г-динот

XXV/3.-

Андов, кој што го почитувам кој што е дел од оваа историја, кој што е дел посебно на тие настани за кои што зборував дека сите заедно од првиот состав сме сведоци итн., кој што рече дека станува збор за месеци, за денови или за 1997 година како година или за 1998 година како за годишнава пресвртница во однос на тоа. Што ќе се случува со Македонија дури и во првата половина на наредниот милениум, сакам да се осврнам само на неколку работи кои што сите вие ги знаете.

Прво, Република Македонија околу сето тоа што значи глобален процес на меѓународен план, кој што се отцртува најмалку на две нивоа глобализација на економиите и ширењето на колективните системи за безбедност и одбрана. Од првите денови на нејзиното осамостојуваше, со оглед на тоа што имаше чувство за се она што се случува на меѓународен план, многу јасно ги зацрта проектите со кои што може да се остварат основните стратешки цели на таа држава, а тоа е целосна интеграција во европската унија и целосна интеграција во колективните системи за безбедност и одбрана односно во НАТО. И оваа држава додатно на тоа, ќе што подоцна се потврди со разно-разните иницијативи кои што се појавија во земјите од југоисточна европа во основните свои принципи на надворешната политика и во основните свои стратешки цели ја вгради и потребата од изградба на колку е можно подобри односи со сите непосредни соседи и со земјите од поширокото соседство. Оваа држава, не 1997 година, туку 1991 година, а можеби и пред тоа со одлуките за референдумот, со највисокиот акт на државата, со фондирањето на основните принципи на надворешната политика, веќе се определи за тоа што се нејзини стратешки интереси и со сите потенцијали со кои што располага, се труди тие стратешки интереси, тие стратешки цели да ги оствари. Јас никогаш нема да кажам, заради тоа што сега, на пример, мојата партија не е дел на една коалиција или на Сојузот за Македонија како што тоа беше случај до почетокот на 1996

XXV/4.-

година или на пример да сум припадник на партија, која што моментално не е во Парламентот застапена со парламентарна група, а порано во поранешните години била итн. Дека такви сериозни прашања, како што е прашањето на осамостојувањето, како што е прашањето на меѓународното признание на оваа држава со која што имавме огромни проблеми и сеуште имаме проблеми, прашањата на безбедноста и одбраната на оваа земја, прашањата на заштитата на основните човекови слободи и права, заштитата на правата на малцинствата, дека таквите прашања, кои што се толку сериозни може да ги решава само група на луѓе, само една партија, група на партии кои што биле во коалиција во првиот состав или се сега во коалиција во вториот состав итн. Секогаш сум верувал дека такви сериозни прашања може да ги решаваат сите оние кои што народот ги избрал да работат на такви прашања и дека по таквите прашања може и мора да соработуваме сите ние меѓу себе заедно и со тие кои што не избрале. И никогаш нема да кажам дека тоа што е направено досега, толку колку што е направено, дека е тоа дело само на една партија, на една група на партија итн. Тоа е дело на сите нас заедно и само така може тоа да биде трајно и само така може понатаму делот кој што им претстои на овие денешни генерации додека се таму каде што се избрани да работат на таквите задачи, за да ги довршат успешно е основен предуслов да работат на таков начин.

Јас сакам да го кажам следното, Република Македонија нема дилеми околу тоа каде е нејзината иднина. Ниту политичките партии, кои што ја водат оваа држава и моментално се во коалицијата што ја поддржува Владата, ниту политичките партии кои што не се во коалицијата или условно да кажам не се на власт, нема дилеми околу таа работа. И тоа го видовме и го покажавме со средбата кај претседателот Глигоров каде што по овие клучни проекти за остварувањето на стратешките интереси на државата. Покажавме целосна согласност и

дадовме целосна поддршка. Република Македонија нема проблем со тоа во 1997 година затоа што немало проблем ни со тоа во 1991 година кога се осамостои. РМ за разлика од другите држави има поголеми проблеми и низ сите овие кои што уследија по ова осамостојуваше поминува многу потешко и со многу проблем број на пречки отколку сите тие држави. На тој план сакам да укажам само на неколку работи. Веднаш по осамостојувањето, иако врз база на мислења на највисоко експертско ниво од Бадкнтеровата комисија од поранешните југословенски републики, само Р. Словенија и РМ ги исполнуваат условите за меѓународно признавање. Вие знаете дека процесот на меѓународното признавање на РМ беше закочен. Се до приемот на РМ во ООН во април 1993 година,. Тоа предизвика, покрај сето друго што ни се случуваше, заради војната во регионот, заради санкциите на северната граница, блокадите од југот и тн., предизвика за РМ за разлика од сите други земји кои што беа во транзиција огромен број на додатни проблеми. Токму врзани за исполнувањето на нашите стратешки определби, за што порана интеграција во Европската Унија и за што порана интеграција во НАТО. А тие проблеми ги знаете сите, сите држави со кои денеска се споредуваме од Централна и Источна Европа, воспоставија дипломатски односи со Европската Унија уште 1989 година. Сите тие држави потпишаа Спогодба за трговска и стопанска размена уште во 1990 година и на сите тие држави статусот на придружна членка им беше доделен со Декрет во 1993 година, заради тоа што навистина постоеја разлики меѓу Македонија на пример која потекнува од поранешна Југославија и тие земји од Централна и Источна Европа, кои живееја во многу поинаков систем порано и затоа што Европската Унија или тогашна заедница знаеше дека поминувајќи низ тешките процеси на

транзиција, тие држави се многу поранливи заради проблемите што ги предизвикуваат процесите нас транзиција, заради отпорите што можат да се јават на реформите кои се најболни. Не дај боже да не се повратат повторно во стариот систем. Со Декрет им беше доделен статусот на придуржни членки, иако воопшто не беа подготвени за тоа. И беа вклучени во таканаречената претпристапна стратегија, која подразбираше експертска стручна помош, но пред се и парична помош за што побезболно да поминат низ тие реформи и низ тие процеси на транзиција. Повторувам повторно за тоа што беше оценето дека ризикот кај тие држави заради проблемите што ги создаваат реформите, што нашиот народ ги почувствува уште погорко и уште потешко, кај нив има поголем ризик да дојде до повратни процеси, за тоа беа и на таков начин поддржани.

Што беше состојбата со РМ?

Република Македонија кога им се додели статутот на придуржни членки на тие држави не беше меѓународно призната. А кога тие држави воспоставија дипломатски односи со тогашната Европска Заедница и кога тие држави потпишаа Спогодба за трговска и стопанска соработка, Република Македонија не беше ни самостојна држава. После приемот на РМ во ООН, после потпишувањето на времената состојба во септември месец 1995 година со Грција, на Македонија и беше овозможено да воспостави дипломатски односи со Европската Унија. На 31 декември 1995 година, без да имаш дипломатски односи со Европската Унија, а сите вие тоа најдобро го знаете, непостои можност да разговараш за било какво договорно ниво на односи. И тоа беше причината што РМ ги почна преговорите за потпишување на таа спогодба за трговска и

стопанска соработка, што сите други земји од Централна и Источна Европа ја потпишаа уште 1990 година. Ги почна тие преговори во 1996 година, минатата година во април месец. И тоа беше причината што РМ не беше вклучена во програмата на Европската Унија, таканаречена "претпристапна стратегија" за помош на државите што поминуваат низ процесот на транзиција и кои што треба да извршат висок степен на хармонизација на внатрешното законодавство и треба да го подготват внатрешниот пазар да ја издржи конкуренцијата на пазарот на Европската Заедница или подоцна Европската Унија. Дека РМ сето тоа го правеше со сопствени потенцијали, и сега повторувам по стотина пати потешки услови отколку сите други земји кои што поминуваат низ процесот на транзиција. Заради тоа што тие реформи, тоа прилагодување мораме да го правиме, а на тоа сте сите вие сведоци овде, во моменти кога бевме практично меѓународно изолирани. Затворена северна граница, затворена јужна граница, единствено проодно од запад кон исток каде што немаме комуникации. И навистина, во тој период претседателот Глигоров со право го повтори последното негово обраќање. Единствен прозор кон светот нам ни беше Република Бугарија и единствено во тој период сакам да ги потсетам луѓето што знаат повеќе од мене, во тоа време, како е седено кај претседателот Глигоров и во Владата и како е размислувано како ќе се преживее зимата 1992/93 година, затоа што немавме капка бензин за возилата за брза помош, затоа што немавме капка бензин за греење за болниците, затоа што немавме нафта за и колите. Како во тој случај оваа држава успеала да организира дотур на нафта преку Бугарија, 600 км. подалеку од границата, за разлика од 50-те километри до Солун, за нафта да се

носи со танкери, при што еден танкер носи 10 тони нафта, а знаете дека на оваа држава и требаат 90 илјади тони за 2 месеци. Како е сето тоа направено во тој период само на тој план и како, и покрај сите тие маки, загубите заради санкциите за кои Меѓународната заедница признава дека се еднакви најмалку на еден бруто национален доход на оваа држава. Тоа значи сите граѓани до еден во оваа држава да работат цела година, да не потрошат ништо за да можат да го поднесат тој товар. Дека загубите заради блокадите две, од јужната страна изнесуваат скоро 800 милиони долари. Дека во тој период имавме од претходно веќе пад на производство, дека во тој период имавме 175 илјади наследени невработени во оваа држава, дека во тој период наидовме на најголемиот проблем, затоа што барем тие овде што се бореа за Законот за води и за Законот за земјоделство знаат дека оваа држава произведува 8,5 пати повеќе храна отколку што е потребно и дека таа храна порано се извезуваше во сите поранешни југословенски републики, се извезуваше во Западна Европа, се извезувале дури и во прекуокеански земји. Се затвори комуникацијата кон Западна Европа, го изгубивме само по тој основ западноевропскиот пазар. Се обидовме преку Бугарија за која што реков дека ни е единствен прозорец да бараме заобиколни патишта. Робата одеше преку Бугарија на ферибод на Дунав преку Романија, преку Унгарија до Западна Европа. Се качи цената на транспортот или учеството на транспортот во цената на производот од 8 до 12% на 50% и ја изгубивме конкуренцијата на западно европскиот пазар. Се затвори границата на југот, неможевме преку солунското пристаниште не да увезуваме само енергенци, да ги извезуваме тие производи кои одеа

XXV/91.-

надвор. Ние дојдовме во една ситуација сите земјоделски производи да се истоваруваат овде на овој пазар, кој што е пазар само од 2 милиони, а имаме роба 8 пати повеќе од тоа. Дојдовме во ситуација да се намалува производниот капацитет, да не можат да бидат капацитетите во функција и дојдовме до годишен пад на производството од 15%.

Ова го споменувам само зар ади тоа што, и покрај таквите услови, оваа држава која што немала дилеми околу тоа каде и е иднината, дека решението е само во реформите.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Дека тие реформи се потребни за да се интегрираме и во Унијата. Дека демократизацијата на земјата, пазарната економија, заштита на основни човекови права и слободи, заштита на малцинства се предуслов и за интеграција во НАТО. Дека во такви услови оваа држава само со свои потенцијали ги туркаше реформите и ги дотурка до таму сега денеска да можам слободно да кажам дека во некои елементи сме понапред од некои соседни земји, кои што од 1993 година со декрет го добија статусот на асоцијативна членка на Европската унија.

Република Македонија во овој период, откако воспостави дипломатски односи со Европската унија и во истиот момент после потпишувањето на времената Спогодба, откако стана повторно на 27 декември 1995 година членка на Партнерството за мир за овие неполни две години направи огромни исчекори на планот на нејзиното вклучување во интегративните процеси во Европската унија и интегративните процеси во НАТО.

Денеска со сигурност можам да ви кажам за помалку од две години оваа држава тргнувајќи од состанокот во Синтра годинава не само што стана членка на Евроатланскиот совет за соработка, кој што е политичко-воена структура на НАТО, кој што дава гаранции за безбедноста на земјите членки на тој Совет, кои што се членки земјите членки на НАТО и кандидатите од Партнерството за мир, членки на НАТО дека не само што стана член на Евроатланскиот совет за соработка или таканаречениот ЕАПС, или на зајакнатото Партнерство за мир, туку према таканаречените военотехнички критери ми кои што се изработени во јули годинава, Република Македонија е меѓу дванаесетте кандидати кои што поминаа низ процедурата на првата дискусија по Студијата за проши-

рување на НАТО минатата година, која што заврши со посетата на генералниот секретар Солана во оваа земја, сега го дели меѓу сите 12 земји, од кои што три веќе се поканети за полноправно членство, го дели четвртото и петтото место. Сакам да кажам дека Република Македонија е меѓу најактивните земји членки на зајакнатото Партнерство за мир и дека не туку така на последната средба на ЕАПС, или на Евроатланскиот совет за соработка од говорница јавно беше кажано дека Република Македонија по заминувањето на УНПРЕДЕП, кој што беше споменуван денеска, ќе влезе во нов безбедносен аранжман преку структурите кон кои што тежи. А тоа значи преку ЕАПС во кој што членуваат земјите членки на НАТО и земјите кандидати за членки на НАТО.

Во таа смисла да кажам дека Република Македонија последните три години укажуваше на тоа дека втората фаза на ширење или генерално ширењето на НАТО мора да се одбива на по таканаречената јужна линија на која што се наоѓа и дека можеби во еден дел и тие наши аргументи придонесоа во Мадрид во јули годинава, во Мадридската декларација да се донесе одлука втората фаза на ширење да оди за земјите од Југоисточна Европа, меѓу кои што се наоѓа и Македонија.

И во таа смисла само ќе кажам дека Република Македонија е првата земја од Југоисточна Европа која што е повикана на 4 февруари годинава да го отпочне политичкиот дијалог за втората фаза на ширење на НАТО. Тоа не мора ништо да значи, ниту да значи било каква гаранција дека Република Македонија во таа втора фаза ќе постане полноправна членка на НАТО, затоа што

Прво, уште не е донесена ни одлука кога втората фаза ќе биде. Но, и затоа што покрај воено-техничките критериуми знаете дека прашањето

на полноправно членство на НАТО е прашање и на политичка одлука и консензус помеѓу сите постојани земји членки на НАТО до сега.

Во поглед на интеграциите во Европската унија, сакам да укажам на следното.

Република Македонија воспостави дипломатски односи на 31 декември 1995 година, односно почна да функционираат од 1 јануари минатата година. Република Македонија во изминатиот период успеа да ги заврши преговорите за Спогодбата за трговска и стопанска соработка во која што е вклучен финансискиот протокол тежок 180 милиони долари, од кои што се 70% ќе одат за изградба на инфраструктурите објекти во кое што е вклучена Спогодбата за транспорт и она што посебно господинот Андов денеска во неговиот говор не споменал, а тоа е Спогодбата за текстил по повод на која јас инсистирав пред вас овде да извршине ратификација во нашето Собрание, затоа што беше најавено дека ако извршине ратификација во јули, тогаш кога ја извршивме таа ратификација дека пред да се изврши пред ратификацијата на Спогодбата за трговска и стопанска соработка, нашата Спогодба со Европската унија за текстил ќе влезе во сила. И, навистина благодарение на вашето разбирање, на тој гест што сите заедно го направивме Спогодбата за текстил влезе во сила уште од 1 август, а знаете дека Спогодбата за трговска и стопанска соработка е ратификувана на 2 октомври оваа година.

Според тоа Република Македонија сега има Спогодба за трговска и стопанска соработка со сите овие подспогодби што ги споменав, кои што влегоа во сила од 1 јануари годинава и во таа смисла само сакам да ве информирам дека веќе за почетокот на март, со оглед на тоа што почнува нејзината имплементација е закажана првата средба на Заедничкиот комитет за соработка меѓу Република Македонија и

XXVI/4. -

Европската унија и е закажана првата средба за отпочнување на политички дијалог со Република Македонија, кој што е предуслов воопшто за да може Европската унија да донесе одлука за отпочнување на преговори со Република Македонија за потпишување на Асоцијативна спогодба со која што се стекнува со статус на придружна членка.

Ние очекуваме дека со оглед на големиот напредок во реформите, повторно не се споредува со сите држави, се споредувам со некои од државите кои веќе го имаат тој статус дека ќе се создадат услови во наредниот период, можеби во втората половина на годината кога ќе претседава со Европската унија Австрија, или на почетокот на 1999 година кога со Европската унија ќе претседава Сојузна Република Германија да се донесе таква одлука да се почнат преговори, можеби успешно да се завршат за потпишување на позитивна спогодба која што всушност и овозможува на една држава да влезе во еден период на прилагодување кој што и е потребен за да може да ја харминизира внатрешната легислатива, односите на пазарот. И затоа сакав само да ве потсетам дека сите тие држави кои што 1993 година го добија статусот на придружена членка, значи ја потпишаа оваа спогодба, во првиот член од Спогодбата си дадоа временски рок од 7 или 8 или 9 години за да го извршат тоа прилагодување. И тие држави кои што се поканети, петте сега, во првиот круг ќе станат полноправни членки на Унијата или 2000-та или 2002-ра година. Според тоа, Република Македонија ако ја потпише Спогодбата за стекнување со статус на асоцијативна членка ќе мора да влезе во еден таков период на прилагодување, кој што јас лично очекувам, ако не сум стручњак по таа област, со оглед на тоа што сме далеку отидени со реформите можеби и рокот ќе биде пократок од оној што беше предвиден за тие земји и ако дојде до такво потпишување за

XXVI/5. -

Асоцијативна спогодба и поминување низ тој период на прилагодување, Република Македонија 2006, 2007 или незнам 2000 и која ќе биде полноправна членка на Европската унија и ќе си го најде местото кое што и припаѓа во европските интегративни процеси. Според тоа не се поставува по ниеден основ дилемата каде оди Република Македонија. Тие

Не се поставува по ниеден основ прашањето дали Република Македонија е на правилен пат. Република Македонија е на правилниот пат, цврсто е определена да го изоди својот дел од патот и ги изврши сите подготовки и со тоа што во Министерството за надворешни работи се формираат соодветни сектори ги ставија во функција и со тоа што профункционира Комитетот за евроатланска интеграција при Владата на Република Македонија и со тоа што не се отстапува од понатамошното привршување на реформите кои што се потребни за да може да го изодиме нашиот дел од патот до тие интегративни процеси.

Затоа на прашањето дали е критична оваа година, 1997 година, или 1998 година околу тоа, дали Македонија ќе фати чекор со тие интегративни процеси, одговорот е дека Македонија е веќе во тие интегративни процеси и дека Македонија го оди тој пат само со многу поголеми тешкотии за разлика од земјите кои што уште 1993 година го добија на тацна статусот на придружена членка и од 1993 година се прилагодуваат за да може 2001, 2002 да станат полноправни членки.

Ние сега имаме Спогодба за трговска и стопанска соработка, ќе продолжиме со имплементацијата, ќе продолжиме со политичкиот дијалог, вршиме огромен притисок со резултатите од реформата да се

XXVI/6.-

донесе одлука за отпочнување на преговори за потпишување на Асоцијативна спогодба. Ако таа Спогодба ја потпишеме, макар и во 1999 година, прва или втора половина Република Македонија за пократко време очекувам да го изоди патот на прилагодување и да се оспособи за полноправно членство.

Сакам да укажам само на еден момент кој што го видов, материјалите што ги имам пред мене како аргументација.

Овде е кажано дека Меморандумот на Република Македонија за полноправно членство во Светската трговска организација не бил циркулиран затоа што е оценето дека Меморандумот е негативен, а тој е негативен заради тоа што резултатите од реформите во Македонија биле негативни. Најодговорно тврдам и ќе го аргументирам дека Меморандумот на Република Македонија за членство во Светската трговска организација е оценет најпозитивно што е директна или индиректна оценка за позитивните оценки за нашите реформи. Но, вие господо сите знаете дека е забранета циркулацијата на Меморандумот само заради проблемите со исходот, кој што се знае од каде произлегува и дека неговата нециркулација нема никаква врска со оценката дека реформите не биле успешни, туку има врска со проблемите врзани за ходот, прашање за кое што Република Македонија ниту може, ниту смее да попусти. Се разбира може тоа да биде една од причините да задоцниме или да се одложи нашето полноправно членство во Светската трговска организација, меѓутоа цената е превисока ако ја платиме со тоа што некој ќе ни го измени меѓународниот ход.

И да завршам, почитувам право на поинакви погледи, на поинакви идеи, на поинакви решенија. Претпочитам силина на аргументација со која што тие се поткрепуваат, поддржуваат. Ако денешната расправа доведе до тоа да аргументите на Социјалдемократскиот сојуз бидат посилни како

XXVI/7. -

подлога на предлогот за свикување на предвремени или вонредни избори со силината на таа аргументација треба да се признае дека за Република Македонија идната година ќе биде пресудна токму заради тоа што ќе течат овие процеси за кои што зборував и дека тој што е загрижен за Република Македонија сега во преден план треба навистина да ги стави севкупните подготовки за организирање на редовни фер и демократски избори. А тоа значи претседателот не туку така укажа од оваа говорница дека прашањето на предвремени избори е многу сериозно прашање и затоа подготовките се исто така сериозно прашање. Затоа тој што мисли добро на оваа држава, а верувам мнозинството, или сите тука тоа и го мислат треба да се сконцентрира заедно со тие кои што по закон и по функција одговараат за тие подготовки. Да се завршат тие подготовки на време, а тоа значи да се донесе прво Законот за избор на пратеници, да се дефинираат моделите, да се донесе Законот за изборни единици, да се отпечатат и поделат изборни легитимации, да се ажурираат изборните списоци, а тоа ќе разберете бара одредено време. За Македонија е исклучително важно во наредниот период за време на наредните избори да не се фрли ни една црна дамка.

Социјалдемократскиот сојуз, партиите кои што се во коалиција се спремни да направат се што е до нив заедно со сите што учествуваат во процесите на одлучување, токму такви избори да се подготват. И тоа е она што на Македонија во наредниот период најмногу и треба. Дали ќе бидат изборите во март, април или септември, разлика е три месеци не менува воопшто ништо во поглед на пресвртот евентуално што новите политички сили кои што би дошле на власт би го направиле на економски план. Меѓутоа може многу да промени ако токму тие три месеци кои што се потребни не се завршат на најдобар начин подготовките за фер и демократски избори.

СТОЈАН АНДОВ:

Господине претседателе, госпoде министри, прашањето е така значајно, крупно прашање и не е лошо малку да му посветиме повеќе внимание иако е доцна.

Со внимание го ислушав и господинот Ханџиски и морам да кажам дека сме ние исправени пред една ситуација како Парламент, како држава да внимаваме на битните прашања, да внимаваме на битните аргументи, да не се понесеме по изалтираните говори, ни се случувало овде сме верувале многу работи, па после ништо не било, се разбира не ние прв пат, туку треба малку да промислиме и добро да ги процениме работите.

Што се однесува до тоа дали ја сакаме Македонија и кој колку ја сака, верувајте ја во никој од вас не се сомневам дека ја сакате Македонија. Убава работа. Па, зошто ќе ви зборувам на вас. Се разбира ја сакате сите многу Македонија, нема друго. Каде на друго место ќе одите. Ве молам да верувате, затоа што и јас ја сакам Македонија и ние ја сакаме Македонија. Сигурно затоа овде сме се собрале и вака тешки теми да почнеме да ги расправаме. Така да околу љубовта према Македонија ете сите ја сакаме многу Македонија. Но, тоа не е доволно. Не е доволно за граѓаните на Македонија. Тие таа наша љубов очекуваат на друг начин да се одрази. Очекуваат да ја препознаат по својот живот во секојдневниот свој живот, во свои- те перспективи, перспективите на своите семејства, во перспективите на идните генерации, ама и да се преживее до тие убави денови.

Што се однесува за тешките години на некого од вас може да кажува господин Ханџиски. Јас мислам дека он знае дека мене не може да ми каже ништо.

(Реагирање на пратениците)

Ама не реагиравте кога господин Ханџиски пееше песна, сега реагирајте кога јас кажувам. Затоа ве молам ако ја сакате Македонија ислушајте ги сите страни. Тоа е знакот на внимание кој треба да го укажете.

Според тоа, неспорно е тоа дека ние сите се боревме за Македонија. Во првиот состав, првиот Парламент, после 10 дена од конституирањето донесе Декларација за сувереност. Тоа многу убаво го знаете. Ние што бевме таму, ние ја направивме. Ние ја направивме таа Декларација и тие што беа со нас тогаш. Со тоа отворивме простор да ја избегнеме војната, да можеме да идеме на референдум, да донесеме Устав, да биде Македонија и независна во едно друго време. Тоа време беше пресудно, а кој ни е крив што сме се родиле во време и кога живееме во време и кога носиме одговорност во време кога има многу пресудни години. 1991 година беше навистина пресудна. Ние го изнесовме тој товар. Ги совладавме и блокадите. Со многу последици и економски, но и политички и многу последици, последици кои оставија опашки до денес и за кои во оваа прилика не е потребно да зборувам бидејќи нема директно влијание на нашата точка.

Што се однесува за другите земји од Централна и Источна Европа точно е тоа дека тие потпишаа, им беше дадена на нив асоцијативната клаузула, статусот на асоцијација во 1993 година. Но точно е и нешто друго. Точно е и тоа дека веќе 1990 година кога се водеа преговорите од Европската унија со поранешна Југославија беше понудена асоцијативната клаузула и остана како понуда.

СТОЈАН АНДОВ: (Продолжение)

И на таа понуда Словенија ја доби асоцијативната клаузула 1996 година, а ние не ја добивме. Ние не ја добивме заради оценките на степенот на конфликтноста во државата и заради оценките на текот на реформите. И тоа мина низ три експертизи. Прва експертизана експертите што ја вршат сами, потоа сите разговори и контакти и потоа уште една експертиза. Затоа ние сега не треба за тоа многу да се убедуваме, тоа е факт. Тоа дека ние туку така ќе скокнеме некаде 2002, или 2003, или 2004 година, или неznam која, господинот Ханџиски треба да си ги повлече тие зборови во Унијата таа работа нема основа. Тие глобални интегративни процеси преку ширење на економските структури и преку ширење на безбедносните структури имаат своја форма. Тие се следени со процедури и се потпираат на процедури и следени се документи и во тие документи стои кој каде е. Според тоа, таков клучен документ е Агендата 2000 за посилна и поширока Европа, посилна и попроширена Европа. Нас таму не нема. Немојте да се шегувате работите треба да се знаат добро, ние ги следиме од ден на ден. Таму нас не нема. Јас пак сакам уште еднаш да укажам непотребниот, неоснован оптимизам за- ради политички цели да се извлече од теснотијата во која сега се наоѓа СДС и оваа Влада за да остане без предвремени избори, верувајте не води никаде. Тоа ќе нанесе само штета. Уште еднаш велам исто така да не спомнувам и за безбедносни системи. Верувајте 1990 година ќе се направ] обид за Словенија, Бугарија и Романија. Не е за нас. Ние сме за нешто друго предвидени таму. Нашата позиција е поинаква, послаба е, битно е послаба. Ги знаеме тие работи верувајте нас неможете да не лажете, немојте со тоа често одите така пред народот зборувате, а после не знаете како ќе се извлечете. Ние тука мислиме дека не е добро нашата јавност да и се замачкуваат очите. Не е добро така. Затоа велам

XXVII/2.-

за успешен наш старт сите честитки можеме да си ги налепиме на себе за 1991 година, за 1992, за 1993, многу првоборци сме и сите така, меѓутоа морам да ви кажам дека не е добро само на тоа да се потпреме. Тој период е многу успешен и многу добар до потпишувањето на интеримниот договор со Грција. И би рекол до атентатот врз претседателот Глигоров. Натаму настануваат сосема други последици во државата добиваат лоша оцена и сега само предвремени избори можат да не етаблираат повторно во процесот на интеграција. Јас знам тоа вам не ви се допаѓа денес не убедивте и зошто не ви се допаѓа. Еден овде панично докажуваше дека секој член еден пратеник, почитуван пратеник правник дека секој член од нашиот предлог е во судир со сите членови на Уставот. И потоа рече дека ова не е ништо друго туку вие сакате ние да си одиме од власта, а вие да дојдете. Ако сте убедени дека идните избори ќе значат ваше одење, а наше доаѓање, јас верувам вие денес нема да гласате за одлуката. Јас ве повикувам сепак да гласате за оваа одлука.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ:

Господине Андов со сета почит излегов само на три искажувања ваши не да реплицирам, да си го кажам своето мислење и не барам да сметате, да почитувате дека моето мислење е исправно. Барам само да ја почитувате силината на аргументите.

Прво, треба да прекинеме да споменуваме пред овој народ зошто Република Македонија ја нема во Агенда 2000. Агенда 2000 се однесува само на земји кои што имаат статус на придружена членка. Агенда 2000 е припремена на почетокот на 1997 година кога Република Македонија уште го немаше ратификувано, ја немаше ратификувано ниту Спогодбата за трговска и стопанска соработка. А за да стане збор за Република Македонија во Агенда 2000 требаше како другите држави 1993 година да и беше со декрет доделен статус на придружна членка.

Според тоа, немојте да споменувате зошто Република Македонија ја нема во Агенда 2000, затоа што се однесува само на земјите со придружен статус на кои што тој им беше доделен за да не им се случат повратни процеси уште во 1993 година.

Второ, точно е тоа дека 1990 година за време на Анте Марковиќ, кои сите добро го познавате и беше понудено на Поранешна Југославија асоцијативен статус и точно е тоа дека тој асоцијативен статус требаше да важи за државите кои што произлегоа од поранешната Југославија. Меѓутоа, разликата меѓу мене и Вас е тоа што вие тврдите дека тој статус на Македонија не и беше доделен 1996 година, како што и беше доделен на Словенија 1996 година заради застојот во реформите во Република Македонија, а јас тврдам дека и вие и јас и целиот македонски народ најдобро ја знае причината кој и закочи на Република Македонија да не и се даде тој статус. И сега не сакам да печалам поени на тоа сознание па да кажувам кој е проблемот и каде е проблемот затоа што цела Македонија го знае но не е проблемот во тоа што во Македонија реформите биле закочени.

Понатаму, никаде јас не кажав дека Република Македонија ќе станела членка на Европската унија 2002 година. Кажав дека земјите што добија статус на придружена членка 1993 тие можеби ќе станат некои од нив 2001 некои 2002. Република Македонија ако успее да потпише, тоа го реков, спогодба за асоцијативно членство во чиј што прв член самата треба да се одлучи на база на дебели анализи колку време и треба за прилагодување после изминувањето на тој период на прилагодување може да стане полноправна членка на Европската Унија ако е тој период ако потпишеме спогодба 1999 година, ако е тој период неznam 8 години, тоа би било 2007 година и тн. како пример. Јас реков ако потпише асо-

XXVII/4.-

цијативна спогодба И друго што реков е дека сеуште не е одредено кога ќе биде втората фаза на ширење на НАТО. Според тоа воопшто не сум споменал 1999 година, ниту сум споменал дека Македонија сигурно во втората фаза на ширење ќе биде повикана да стане полноправна членка на НАТО. Само споменав дека и тоа го тврдам според воено техничките критериуми меѓу сите земји 12 кандидати за членство во НАТО, Македонија го дели четвртото и петото место и споменав дека Македонија е првата земја од југоисточна Европа што е повикана на 4 февруари да го одржи политичкиот дијалог за втората фаза на ширење. И додадов дека тоа не е никаква гаранција, дека Македонија во втората фаза ќе биде примена. Меѓутоа, дека тоа е знак дека Македонија е во процесот на интегрирање и дека нема дилеми околу тој процес и дека нема дилеми околу нејзините определби да си го изоди својот дел од патот. И ќе го изодиме.

Можам да додадам и со оглед на квалификацијата која ја дадовте за 1996 и 1997 година дека целиот напредок што е направен во односите на Македонија со ЕУ и со НАТО е направен во 1997 година. 1997 година станавме членка на Евроатланскиот совет за соработка на НАТО, 1997 година станавме членка на зајакнатото партнерство, 1997 година се ратификуваше Спогодбата за трговска стопанска соработка со Спогодбата за транспорт, со Спогодбата за текстил, со финансискиот протокол како што реков тежок 180 милиони долари кој што Македонија треба да го искористи до крајот на 1999 година. Според тоа, не е дека ништо не се случило, туку дека најкрупното се случило во 1996 година, а заправо се 1997 година и дека цврсто одиме по патот кој што е зацртан.

СТОЈАН АНДОВ:

Почитуван претседателе, почитуван министре, дами и господа пратеници,

XXVII/5.-

Добро кога сме исправени пред една таква ситуација да се изјаснуваме по прашања многу познати и евидентни некогаш ќе бидеме принудени и повеќе пати овде да се обратиме.

Прво, мислам дека треба околу некои работи да бидеме на јасно. Нема потреба овде некогаш да убедуваме, не гледам кој е тој и во Македонија било која политичка сила кој некако се одупира за некој пат да се оди во Атлантски пакт, или во Европска Унија. Тие приказни и големи говори да се согласуваме дека топлата вода е топла тие такви занеси не помагаат многу. Се разбира ние веќе 1993 година донесовме таква одлука ова Собрание да се придржиме на Атлантскиот пакт. Видете што се однесува за ова што се случило во 1997 година и тн., па знаете на никој друго ништо и не му се случи во Источна Европа и Централна Европа. Нам ни се случи ова што го кажа пред тоа. Пред тоа на никого не му се случи, почнаа да се случуваат прво со Партнерство за мир и нормално таму станавме 1995 година во декември член, а потоа сите работи што се случија околу Атлантскиот пакт на сите од Централна и Источна Европа им се вклучија 1997 година. Според тоа, само што нам ни се случи ова што ни се случи, а три земји се повикани да пристапат на Атлантскиот пакт, тоа се Чешка, Унгарија и Полска, а уште три им е дадено на знаење дека ќе бидат повикани и реков кои се тие. Според тоа, што се однесува за 1996 година, во 1996 година всушност се случи следното континуитетот на развојот на односите со Европска Унија од Бивша Југославија понудената асоцијативна клаузула и состојба, договор за асоцијација беше понуден и го дадоа на Словенија. Нам не вратија нас на истиот статус како Југославија 1980, истите договори и структурата на договорите е тоа, договор за соработка, трговски договор, финансиски протокол и посебен договор за текстил како посебно чувствителен сектор.

XXVII/6.-

Тоа се реалните состојби господине Ханииски, нема тука ништо друго од тоа што ние го знаеме . Основно е сега да ние оваа година во сите овие важни настани кои ќе бидат пролетва договорот, средбата на Комитетот за соработка кој е тело и кое беше тело и во Бивша Југославија со Европска Унија од 1980. година наваму и сега ќе биде, ќе се разговара како да се спроведе Спогодбата. Таму нема за нова спогодба. Вие може да изјавувате и тоа ќе се пренесува овде се што вие сте кажале, но нема сега за нова спогодба и асоцијација. Во основа сите сериозни партнери во последната година изборна со било која влада од било која земја не започнуваат сериозни разговори. И затоа уште еднаш викаме ќе и се помогне на Македонија да одиме на избори, да им помогнеме, да одиме ан избори во март. Ако добиете вие добијте, ако изгубите, избори се, се разбира. А тогаш таа Влада ќе има кредибилитет и ќе се забрза целиот процес за зацврстување на самостојноста, независноста на земјата, нејзината безбедност

МЕВЉАН ТАИРИ:

Почитуван претседателе, за да не се добие впечаток дека за оваа држава се се случувало помеѓу портите кои што до вчера беа во Сојузот и дека ние албанците, или некој друг тука бил сеирџија, мислам дека треба да се потсетиме на некои работи, а за некои работи не е лошо и да укажеме.

Како прво, во целата таа историја која што се случуваше од 1990 година па наваму мислам дека и ние како Партија за демократски просперитет покрај другите партии кои што учествуваа во политичкиот живот во државата дадоа свој допринос. Тоа што посебно сакам да го нагласам се анализите кои што тука ги прават господинот министер

XXVII/7.-

Ханџиски и господинот Андов по однос на тоа зошто Република Македонија се најде во ваква положба во каква што е, зошто не го фати чекорот кој што го фати Словенија и редица други работи кои што се поврзани со интеграционите процеси во Евроатланската унија или во ЕУ. Мислам дека доколку се прави една ваква споредба и анализа неодминлив треба да биде фактот дека сепак разликите се битни и постојат. Разликите пред се се од природа на внатрешните односи кои што владеат во Словенија и тие кои што и ние ги имаме тука. Се разбира тука не треба да се пренабрегнат и односите со соседите и се тоа што се случуваше во регионот. Но, да потсетам дека и едно мало малцинство какво што е унгарското или италијанското ги ужива правата во Словенија на многу повисоко ниво одошто тука што се решени во Република Македонија. Ова е можеби само еден мал банален пример кој што покажува дека сепак разликите постоеле и дека реално не можело да се очекува нешто повеќе од ова што се има сега.

Да заклучам дека јас се надевам дека ќе дозволите еднаш и ние да ја заклучиме така седницата и да се изјасниме по Предлогот за иницијативата на ЛДП.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на одлуката. Кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

XXVII/8.-

Кој е за молам да крене рака? (20 пратеници гласаа за)

Дали има некој против? (55 пратеници)

Дали некој се воздржува од гласање? (4 пратеници)

Констатирам дека Собранието не ја донесе одлуката за подготвување и одржување на предвремени избори за Собранието на Република Македонија.

Како што се договоривме со оваа точка предлагам да завршиме со нашата работа.

Дозволете ми, сакам бидејќи работиме непрекинато од 11,00 часот со два часа пауза, да Ви ја честитам Новата 1998 година, да Ви посакам добро здравје, Вам на Вашите семејства, се разбира и на Вашите избирачи. Да го сочуваме мирот, безбедноста и стабилноста на државата. Искрено очекувам многу повисок степен на меѓусебно почитување и толеранција во наредната година и се разбира зголемен креативен ангажман на сите нас пратениците овде за многу посодржаен и подобар живот на граѓаните во Република Македонија во чие име и се наоѓаме во оваа сала. Многу честитки и да ни е среќна Новата година .Ве поканувам заеднички да си ја честитаме во нашиот клуб.

(Седницата заврши со работа во 22,30 часот.)